

TAMPERE

Kantakaupungin vaiheyleiskaava

valtuustokausi 2017-2021

Kaavaehdotus nähtävillä 14.1.–15.2.2021

Ehdotusvaiheen palaute ja vastineet

7.4.2021

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN SUUNNITTELU • YLEISKAAVOITUS

Tampereen kaupunki
Kaupunkiympäristön suunnittelu
Yleiskaavoitus
PL 487, 33101 Tampere

www.tampere.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaavoitus/yleiskaavoitus

Sisällysluettelo

Johdanto.....	5
Ehdotus yleisesti nähtävillä 14.1. – 15.2.2021	5
Saatu palaute.....	6
Lausunnot ja niihin laaditut vastineet.....	7
1 Lempäälän kunta	7
2 Fingrid Oyj.....	7
3 Oriveden kaupunki.....	8
4 Finavia Oyj.....	8
5 Pirkkalan kunta	8
6 Säteilyturvakeskus.....	9
7 Puolustusvoimat 2. logistiikkarykmentti, esikunta.....	9
8 Tampereen kaupunki, ympäristöterveys, terveydensuojelu	10
9 Liikenne- ja viestintävirasto Traficom.....	10
10 Väylävirasto.....	12
11 Pirkanmaan liitto.....	13
12 Liikenne- ja viestintäministeriö	16
13 Tampereen kaupunki, ympäristönsuojelu	19
14 Kangasalan kaupunki.....	21
15 Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.....	23
16 Pirkanmaan maakuntamuseo	33
Muistutukset ja niihin laaditut vastineet.....	38
Yleiskaavaehdotukseen tehtävät tarkistukset	56
Kaavamerkintöihin ja -määräyksiin tehtävät tarkistukset.....	56
Selostukseen tehtävät tarkistukset.....	57

Ehdotusvaiheen asukastilaisuudet järjestettiin etäyhteyksien avulla. Kuvassa järjestäjiä Frenckellin toimistolla.

Johdanto

Tampereella laaditaan valtuustokausittain tarkistettavaa kaupunkistrategian mukaista kantakaupungin yleiskaavaa. Valmisteluvaiheen jälkeen tehtiin päätös yleiskaavan valmistelusta maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 35 § mukaisena vaihekaavana. Valtuustokauden 2017-2021 yleiskaava kohdistetaan koskemaan merkintöjä ja määräyksiä, jotka koskevat kaupungin strategiatavoitteiden toteuttamista yleiskaavassa tai huomioivat merkittäviä suunnittelutilanteen muutoksia ja kaavan luonnosvaiheessa saatua uutta tietoa sisältävää palautetta. Muilta osin jää voimaan Tampereen kantakaupungin yleiskaava 2040. Vaihekaavan nimi on "Kantakaupungin vaiheyleiskaava – valtuustokausi 2017-2021".

Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) ja maankäyttö- ja rakennusasetus (MRA) ohjaavat kaavaehdotuksen nähtävälle asettamista ja vuorovaikutusta. MRL 65 §:n mukaan kaavaehdotus on asetettava julkisesti nähtävälle ja siitä on tiedotettava kaavan tarkoituksen ja merkityksen kannalta sopivalla tavalla. Kunnan jäsenille ja osallisille on varattava tilaisuus esittää mielipiteensä asiassa (muistutus). MRA 19 § mukaan yleiskaavaehdotusta on pidettävä kunnassa julkisesti nähtävänä vähintään 30 päivän ajan ja muistutus kaavaehdotuksesta on toimitettava kunnalle ennen nähtävänäoloajan päättymistä. Lausunnot on pyydettyä maakunnan liitolta, kunnalta, jonka alueiden käyttöön kaava vaikuttaa ja tarpeen mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta sekä muilta yleiskaavan kannalta keskeisiltä viranomaisilta ja yhteisöiltä.

Tähän raporttiin on koottu kantakaupungin vaiheyleiskaavan - valtuustokauden 2017-2021 ehdotusvaiheessa järjestetty vuorovaikutus, saatujen lausuntojen ja muistutusten tiivistelmät, niihin laaditut vastineet ja ennen yleiskaavan hyväksymiskäsittelyä kaavaehdotukseen tehtävät tarkistukset.

Ehdotus yleisesti nähtävillä 14.1. – 15.2.2021

Aineisto

Kantakaupungin vaiheyleiskaavan ehdotusvaiheen kaava-aineisto oli nähtävillä yleiskaavoituksen nettisivuilla, Tampereen kaupungin Oskari-karttapalvelussa ja Palvelupiste Frenckellissä. Aineisto muodostui vaiheyleiskaavakartoista 1-4, kumottavien merkintöjen kartoista 1-4, karttojen merkinnöistä ja määräyksistä, kaavaselostuksesta ja valmisteluvaiheen palauteraportista. Oskari-karttapalvelussa oli kaavakarttojen lisäksi nähtävillä myös yleiskaavayhdistelmä eli yhdistelmä vaiheyleiskaavan ja voimaan jäävien Kantakaupungin yleiskaava 2040:n merkinnöistä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan oli päivitetty koronapandemian takia muuttuneet osallistumisen käytännöt.

Esittelyvideo

Johtuen korona-pandemiatilanteesta ei asukkaille pystytty järjestämään perinteistä asukastilaisuutta, jossa pystyttäisiin esittelemään kaava-aineistoa ja keskustelemaan kaavakarttojen äärellä. Tästä syystä tehtiin yleiskaavan nettisivuille esittelyvideo, jossa avattiin vaiheyleiskaavan ratkaisuja ja selostettiin yksityiskohtaisesti sisältöä ja kerrottiin ehdotusvaiheen osallistumisen käytännöistä.

Etäasukastapahtumat

Nähtävillä olon aikana järjestettiin asukkaille kaksi samansisällöistä etäasukastilaisuutta TeamsLive-palvelun kautta keskiviikkona 27.1.2021, klo 12-14 ja 18-20. Tilaisuuksiin osallistuttiin noin 25 eri laitteelta. Tilaisuuksissa käytiin läpi kaavaratkaisun sisältöä. Osalliset saivat jättää tilaisuuksiin ennakkokysymyksiä ja tilaisuudessa pystyi viestiseinän kautta lähettämään lisää kysymyksiä. Kysymyksiin vastattiin tilaisuuden aikana. Lisäksi kysymyksistä ja vastauksista koottiin erillinen dokumentti, joka julkaistiin tilaisuuksien jälkeen yleiskaavan nettisivuilla.

Twitter

Tampereen yleiskaavoituksella on aktiivinen twitter-tili, jolla halutaan tiedottaa ajankohtaisista yleiskaavoitukseen liittyvistä asioista ja keskustelunaiheista. Ehdotusvaiheessa @TREyleiskaava-tilillä nostettiin esiin eri näkökulmia vaiheyleiskaavan sisällöstä ja teemoista, tiedotettiin kaavan aikataulusta, avattiin kaavaratkaisua ja vastattiin tullessiin kysymyksiin lähes päivittäin.

Saatu palaute

Ehdotuksen nähtävilläolon aikana siitä saatiin yhteensä 11 muistutusta ja 16 viranomaislausuntoa.

Saadut lausunnot:

1. Lempäälän kunta
2. Fingrid Oyj
3. Oriveden kaupunki
4. Finavia Oyj
5. Pirkkalan kunta
6. Säteilyturvakeskus
7. Puolustusvoimat 2. logistiikkarykmentti, esikunta
8. Tampereen kaupunki, ympäristöterveys, terveydensuojelu
9. Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
10. Väylävirasto
11. Pirkanmaan liitto
12. Liikenne- ja viestintäministeriö
13. Tampereen kaupunki, ympäristönsuojelu
14. Kangasalan kaupunki
15. Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
16. Pirkanmaan maakuntamuseo

Lausunnot ja niihin laaditut vastineet

Saaduissa lausunnoissa esitetyt huomiot ja niihin laaditut vastineet on seuraavassa raportoitu tiivistetysti lausuntotohoittain. Raportin loppuun on koottu erikseen ehdotukseen tehtävät tarkistukset.

1 Lempäälän kunta

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Tampereen yleiskaavalla on seudullisesti laajoja vaikutuksia seudun muidenkin kuntien verkostojen ja joukkoliikenteen yhtenäisyyteen ja toimivuuteen. Tampere toimii liikenteellisenä solmukohtana naapurikuntien välillä. Yleiskaavalla ratkaistaan naapurikuntien edellytyksiä liittyä seudulliseen verkostoon ja tehdä ratkaisuja toimivien joukkoliikennekäytävien osalta oman kuntansa alueella. Tästä syystä seudulliset tarkastelut ja yhteistyö naapurikuntien kanssa ovat tärkeitä. Lempäälän kunta pitää hyvänä, että kaavaehdotuksessa painostetaan koko kaupunkiseudun liikenteellistä kehitystä tulevien pääradan ja 2-kehän kehittämiseen. Lempäälä pitää tärkeänä, että pääradalle osoitetut uudet henkilöliikenteen asemien ja ohjeellisten lähijuna-asemien rakentamisaikataulut ja luonteet päätetään yhdessä seudullisesti, jotta järjestelmästä saadaan seudullisesti toimiva ja tarkoituksenmukainen.</p>	<p>Seudullinen yhteistyö lähijunaliikenteen osalta toteutuu kuuluvana vuonna 2021 Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän laatimassa selvityksessä lähijunaliikenteen tulevaisuuden kehittämistarpeista. Selvitystyössä arvioidaan lähi- ja taajamajunaliikenteen roolia seudun maankäytön kehittämisessä ja joukkoliikennejärjestelmässä huomioiden valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa asetettavat tavoitteet ja linjaukset kaupunkiseutujen liikennejärjestelmän kehittämiseksi.</p>
<p>Lempäälän suunnasta Tampereen keskustaankulkevat bussilinjat käyttävät kokoojakaduksi merkittyä Lempääläntietä. Lempäälä pitää tärkeänä, että liikennöitävyys Lempääläntiellä joukkoliikenteellä on tulevaisuudessakin sujuvaa ja matka-ajat eivät pitene.</p>	<p>Lempääläntie on merkitty kuntarajalta lähtien pääkokoojakaduksi ja moottoritien jatkeena oleva loppuosa seudulliseksi pääväyläksi. Lakalaivassa käynnissä oleva kehitys kaupungin eteläiseksi aluekeskukseksi kokoaa alueelle uusia joukkoliikenteen palveluja myös Lempäälän suunnan käyttöön. Lähtökohtaisesti pääkokoojakadulla ja seudullisella pääväylällä joukkoliikenteen eteneminen on sujuvaa.</p>
<p>Yleiskaavaluonnoksessa esitetty pyöräliikenteen pääverkon osa Lakalaivasta Lempäälän kunnan rajalle on ehdotuksesta poistettu. Lempäälän kunta pitää tärkeänä, että Lempäälästä on laadukas ja sujuva pyöräliikenteen pääreitti Tampereen keskustaankulkevan tapaan kuin Pirkkalan, Kangasalan, Nokian ja Ylöjärven suunnista.</p>	<p>Pyöräliikenteen pääreitti Lakalaivasta Lempäälän kunnan rajalle on jäänyt merkittämättä kaavaehdotukseen. Reitti osoitetaan alkuperäisen tavoitteen mukaisesti hyväksyttävään vaiheyleiskaavaehdotukseen.</p>

2 Fingrid Oyj

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Kaavaehdotuksessa on esitetty asianmukaisesti 110 kV voimajohtohanke Multisilta-Melo yhteystarpeena. Edellisessä lausunrossamme esiintuotu Melon sähköaseman merkintä jää voimaan kantakaupungin yleiskaavassa 2040, joten meillä ei ole huomautettavaa asiasta.</p>	<p>Merkittään tiedoksi.</p>

3 Oriveden kaupunki

LAUSUNTO	VASTINE
Oriveden kaupungilla ei ole huomautettavaa Tampereen kantakaupungin vaiheyleiskaavaehdotuksesta.	Merkitään tiedoksi.

4 Finavia Oyj

LAUSUNTO	VASTINE
Finavian esityksestä kaavaehdotukseen on lisätty lentoliikenteen laskeutumisvyöhyke ja siihen liittyen on määrätty uusien asuinrakennusten ja muiden melulle herkkien toimintojen käyttöön tarkoitettavien rakennusten ulkokuoren ääneneristävyydeksi vähintään 35 dB. Finavia katsoo, että ratkaisussa on esimerkillisellä tavalla huomioitu lentoliikenteen jatkamisen mahdollistaminen tiivistyvässä yhdyskuntarakenteessa.	Merkitään tiedoksi.
Laskeutumisvyöhykkeen merkinnän kuvauksesta tulee sana "laskeutumisreittien" korvata sanalla "laskeutumisvyöhykkeiden" seuraavassa virkkeessä: "Laskeutumisreittien pituudet on määritelty laskeutumisreittien ja melutasojen perusteella".	Merkinän kuvaus tarkistetaan esitetysti.
Yleiskaavassa on osoitettu viiteen kohteeseen korkeaan (yli 12 kerrosta) rakentamiseen soveltuvan vyöhykkeen merkintä. Korkean rakentamisen mahdollisuuksien arvioimisessa on ilmailulain (864/2014) 158 § mukaisesti huomioitava lentoaseman esterajoitukset ja lentoliikenteen turvallisuuskohdat. Viitaten luonnosvaiheen lausunnoista annettuihin vastineisiin Finavia pyytää kaupunkia huomioimaan, että lentoaseman esterajoituspinnot ulottuvat huomattavasti lentokonemelualueita ja laskeutumisvyöhykkeitä pidemmälle. Finavia pahoittelee, että koronapandemian aiheuttamien sopeuttamistoimien vuoksi se ei ole toistaiseksi pystynyt toimittamaan Tampere-Pirkkalan lentoaseman esterajoituspinnoja kaavoittajan käyttöön.	Merkitään tiedoksi. Vaiheyleiskaavaehdotukseen osoitetut keskustan ja aluekeskusten korkeaan rakentamiseen soveltuvat vyöhykkeet eivät sijoitu lentokonemelualueelle eivätkä lentoliikenteen laskeutumisvyöhykkeelle. Lähimmäksi sijoittuu Hervantaan osoitettu korkeaan rakentamiseen soveltuva alue, joka sijaitsee noin 400 metrin päässä laskeutumisvyöhykkeestä. Koska toistaiseksi Tampereen kaupungilla ei ole ollut käytössä Tampere-Pirkkalan lentoaseman esterajoituspinnoja, niitä ei voida vaiheyleiskaavassa huomioida.

5 Pirkkalan kunta

LAUSUNTO	VASTINE
Pirkkalan kuntarajan läheisyydessä merkittävimmät tulevaisuuden maankäytön muutokset ovat Lakalaivan kehittämisen alakeskuksena ja sen yhteyteen sijoittuva henkilöraide-liikenneasema sekä kestävää liikkumista edistävät toimet. Härmälästä kumotaan paikalliskeskuksen merkinnät aikaisemmasta valtuustokauden yleiskaavasta poiketen, tämä korostaa Partolan roolia paikalliskeskuksena.	Yleiskaavassa osoitetaan paikalliskeskuksina Kaleva ja Kaukajärvi, joissa maankäyttö on keskustatoimintojen aluetta ja joissa palvelujen kokonaisuus muodostuu julkisten ja kaupallisten palvelujen kokonaisuudesta. Härmälässä säilyy Tampereen palvelumallin mukainen Kuuselan lähitori.

5 Pirkkalan kunta

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Pirkkalaan Toivion ja Sääksjärven välisellä alueella ohjeellisen ekologisen yhteyden sijaintia tulisi tarkistaa. Sen olisi hyvä olla yhteydessä Pirkkalan strategisen yleiskaavaan merkittyyn seudulliseen metsäekologiseen verkostoon, ja tätä yhteyttä olisi ehkä syytä vielä korostaa ohjeellinen viherverkoston yhteystarve -merkinnällä. Peltolammin junaradan alikulun kohdalta olisi hyvä merkitä ohjeellinen viheryhteys myös suoraan Pirkkalan strategiseen yleiskaavaan merkittyyn virkistys- ja viheralueeseen Toivion alueen eteläpuolella.</p>	<p>Pirkkalan strategisessa osayleiskaavassa osoitettu seudullinen metsäekologinen verkosto -merkintä Saukonvuoren alueella kytkeytyy Tampereen keskuspuistoverkoston. Keskuspuistoverkosto muodostaa kantakaupungin viheraluejärjestelmän ja ekologisen verkoston rungon eli se sisältää jo itsessään ekologisen verkoston. Keskuspuistoverkosta täydentävät ohjeellinen ekologinen yhteys -merkinnällä osoitetut keskeiset viherympäristöt. Kaavan ohjeellinen ekologinen yhteys -merkintä Levon alueella perustuu kaupungin liito-oravatieeseen. Päärinpuiston alueelta lisätään ohjeellinen virkistysyhteys -merkintä osoittamaan yhteystarvetta Pirkkalan strategisessa yleiskaavassa osoitettuun virkistys- ja viheralueeseen.</p>
<p>Tampereen kantakaupungin yleiskaava on selkeä ja huolella tehty esitys yleispiirteisestä uudentyyppisestä yleiskaavasta, jossa on huomioitu kaavalle asetetut tavoitteet hyvästä yhdyskuntarakenteesta ja kestävästä kehityksestä. Pirkkalan kunnalla ei ole muuta huomautettavaa Tampereen kaupungin kantakaupungin yleiskaavaluonnoksesta.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>

6 Säteilyturvakeskus

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Säteilyturvakeskuksella ei ole lausuttavaa kantakaupungin vaiheyleiskaavasta.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>

7 Puolustusvoimat 2. logistiikkarykmentti, esikunta

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Viitaten luonnosvaiheen lausuntoon ja käytyyn työneuvotteluun (2.6.2020), Tampereen kaupunki ehdotti ekologisten yhteyksien säilyttämistä Puolustusvoimien alueilla (EP). Tampereen kaupunki kuvaili merkinnän olevan informatiivinen merkintä, jonka toteutus ja huomiointi jäävät tarkemmassa suunnittelussa Puolustusvoimien harkintaan. Edellä mainitun perusteella Puolustusvoimat esittää ohjeellisen ekologisen yhteyden kaavamääräykseen tarkennusta, että maanrakennustöiden, puiden kaatamisen ym. luvanvaraisuus (MRL 128§) ei koske Puolustusvoimien alueita (EP).</p>	<p>Kaavamerkintä ohjeellisesta ekologisesta yhteydestä on osoitettu kantakaupungin alueelle samansisältöisenä riippumatta maanomistus- tai kaavatilanteesta. Lisäksi merkintää on käytetty samansisältöisenä rakennetuilla ja rakentamattomilla alueilla. Puolustusvoimien alueella pääkäyttötarkoitus liittyy maanpuolustukseen, mutta ympäristönäkökulma tulisi kuitenkin ottaa huomioon toiminnan sallimissa rajoissa, eikä kaavamääräystä nähdä tarkoituksenmukaisena muuttaa. Sen sijaan kaavamerkinnän kuvausta tarkistetaan puolustusvoimien aluetta koskevan tavoitteen osalta.</p>

8 Tampereen kaupunki, ympäristöterveys, terveydensuojelu

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Terveydensuojeluviranomainen katsoo, että tavoite terveellisestä elinympäristöstä tulisi näkyä selkeämmin yleiskaavaselosteessa vaikutusten arvioinnissa, joko olemassa oleviin otsikoihin lisättyinä tai omana kappaleenaan. Kaavaseloste sisältää terveellisen elinympäristön kuvaamiseksi tarvittavat elementit, mutta ne tulisi esittää kootummin yhden otsikon alla. Elinympäristön viihtyisyys ja terveellisyys tulee olemaan jatkossa merkittävä tekijä asuinpaikan valinnassa, joten terveysvaikutusten arviointi olisi syytä nostaa esiin vaikutusten arvioinnissa paremmin esiin. Elinympäristön terveellisyys on myös vetovoimaa lisäävää tekijä. Tampere korostaa urbaania rakennetta ja kaupunkikuvallisen ilmeen hakemista, mikä voi jättää terveelliseen elinympäristöön liittyvät näkökulmat sivuun, vaikka terveysvaikutuksia arvioidaankin kaavaprosessissa useissa eri yhteyksissä. Tampereen yleiskaavan kaavaselosteessa on vaikutusarvioinnissa otsikko: "vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön" sekä "Vaikutukset maa- ja kallioperään, veteen ilmaan ja ilmastoon", joiden alle sopisi kappale "Elinympäristön terveellisyys". Elinympäristön terveellisyys voisi vaihtoehtoisesti myös näkyä yläotsikossa. Kappaleessa tulisi esittää kootusti yleiskaavassa esitettyjä elinympäristön terveellisyyteen vaikuttavia asioita. (Lausunnossa on esitetty useita esimerkkejä terveellisyteen vaikuttavista asioista)</p>	<p>Yleiskaavaselostuksen vaikutusten arviointiin lisätään omana kappaleenaan "Terveellinen elinympäristö".</p>

9 Liikenne- ja viestintävirasto Traficom

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Kaava tukee hyvin kestävien liikkumismuotojen kulkupaasuusien kasvattamistavoitteita. Kaava huomioi joukkoliikennejärjestelmän kokonaisuutena ja tukee pyöräliikenteen kehittämistä kannatettavalla tavalla. Kaavassa on esitetty tuoreeseen selvitykseen perustuen pyöräliikenteen tavoiteverkko.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Valtio ja Tampereen seutu ovat lokakuussa 2020 allekirjoitetussa MAL- sopimuksessa sopineet, että sopimusosapuolet pyrkivät pitkäjänteisesti kehittämään seudun lähijunaliikenteen toimivuutta ja houkuttelevuutta. Kaavaehdotuksessa on esitetty lähijuna-asemia kaavamerkinnöin "Uusi henkilöliikenteen asema", "Ohjeellinen lähijuna-asema" sekä "Tutkittava ohjeellinen lähijuna-asema". Traficom toteaa, että kaavamerkintöihin ei tulisi sisällyttää asemia, jotka eivät perustu riittäviin selvityksiin tai jotka ovat aiemmissa selvityksissä osoittautuneet ratateknisesti toteuttamiskelvottomiksi. Asemien toteutettavuus tulee selvittää tarkemmin jatkosuunnittelussa.</p>	<p>Vaiheyleiskaavaehdotuksessa on esitetty kaikki "Lähijuna-asemien maankäyttöpotentiaali" -selvityksessä käsitellyt seisakkeet ja selvityksen ratateknisesti toteuttamiskelvottomat asemat sekä Santalahden asema on osoitettu "Tutkittaviksi ohjeellisiksi lähijuna-asemiksi" kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti (KH 11.5.2020 §209). Selvityksessä asemien teknistä toteutettavuutta on arvioitu Väyläviraston RATO-ohjeiden mukaisesti, jonka mukaan laituripituus 250 m soveltuu kaupunkiseutujen liikenteeseen. Tampereen kaupunkiseudun lähijunaliikenteessä myös tätä lyhyempiä laituripituuksia voi pitää mahdollisena, mikä tulisi ottaa huomioon selvityksen johtopäätöksiä arvioitaessa. Kaikkien henkilöliikenteen asemien ja lähijuna-asemien kaavamääräyksen kuvauksessa todetaan, että aseman ratatekninen toteutettavuus tulee selvittää ennen seisakkeen ja siihen liittyvän maankäytön jatkosuunnittelua.</p>

9 Liikenne- ja viestintävirasto Traficom

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Seudulla on parhaillaan meneillään lähijunaselvitys, mikä tuottaa tulevaisuuden kannalta keskeistä tietoa seudun yhteisestä tahtotilasta lähijunaliikenteen kehittämisen suhteen. Tämä tulisi huomioida kaavan jatkovalmistelussa.</p>	<p>Seudullinen selvitys lähijunaliikenteen tulevaisuuden kehittämistarpeista on käynnistetty ja se valmistuu kuluvan vuoden (2021) aikana. Selvitystyössä arvioidaan lähi- ja taajamajunaliikenteen roolia seudun maankäytön kehittämässä ja joukkoliikennejärjestelmässä huomioiden valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa asetettavat tavoitteet ja linjaukset kaupunkiseutujen liikennejärjestelmän kehittämiseksi. Tampereen kaupunki sitoutuu osaltaan kaupunkiseudun lähijunaliikenteen kehittämisen ratkaisuihin.</p>
<p>Yleiskaavaa varten on selvitetty osana Tampereen seudullisen raitiotien yleissuunnitelmaa (WSP Finland Oy ja Ramboll Finland Oy) raitiotiejärjestelmän laajentamismahdollisuuksia Vuoreksen suuntaan. Raitiotielinjaus Rantaperkiöstä Vuorekseen osoitetaan yleiskaavaan ohjeellisena varauksena. Traficom toteaa, että kaavassa tulisi esittää tarkempia käyttäjäpotentiaaliin ja taloudelliseen kannattavuuteen liittyviä selvityksiä ja perusteita ohjeellisellekin varaukselle, ottaen huomioon että kyseinen raitiotielinjaus ja Vuoreksen alue ei sijoitu "kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhykkeelle" eikä se ole siten kaupungin kasvun (asumisen ja työpaikkojen) tai kestävien kulkutapojen kehittämisen kohde. Kaavaselostuksessa on myös tuotu esiin, että alueen rakentamiseen vaikuttavat ratkaisut sijoittuvat vasta 2040 jälkeen.</p>	<p>Voimassa olevassa yleiskaavassa (Kantakaupungin yleiskaava 2040) on esitetty raitiotien yleissuunnitelman (2014) mukainen linjasto sekä tulevaisuuden mahdolliset laajenemissuunnat, mm. keskustasta Hatanpään ja Lakalaivan kautta Vuorekseen. Voimassa olevassa kaavassa kokonaisuuteen liittyvät myös Lakalaivaan osoitettu uusi henkilöjunaliikenteen asema sekä matkaketjuja tukeva seudullisen liityntäpysäköinnin sijainti.</p> <p>Tampereen kaupungin, Pirkkalan kunnan sekä Ylöjärven ja Kangasalan kaupunkien yhteistyönä on laadittu raitiotien seudullinen yleissuunnitelma, joka on hyväksytty tilaajakuntien valtuustoissa syksyllä 2020. Suunnitelmassa on tarkennettu raitiotien ratavaraukset Hatanpään ja Härmälän kautta Pirkkalaan, Tays Keskussairaaltal Koilliskeskuksen kautta Kangasalan Lamminrahkaan sekä Hiedanrannasta Lielahden, Teivon, Soppeenmäen kautta Ylöjärven kirkonseudulle. Suunnitelman yhteydessä tarkasteltiin uudelleen keskustan ja Vuoreksen välisen ratahaaran sijaintia suhteessa Lakalaivaan tavoiteltuun henkilöliikenteen asemaan sekä seudun linjastokokonaisuuteen. Maankäytön kehityspotentiaali ja alustava kustannusarvio on esitetty yleiskaavan selvityksessä <i>Vuoreksen raitiotien kytkeminen osaksi Tampereen raitiotiejärjestelmää Vuoreksen ratahaaran tilavaraus- ja maankäyttötarkastelut välillä Hatanpää-Västingimäki 2.12.2020</i>.</p> <p>Tampereen kaupunki ei näe tarkoituksenmukaisena, että Vuoreksen ratahaara ohjeellisena raitiotienä poistetaan kaavasta tavoitellun linjastokokonaisuuden kannalta. Kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhykettä laajennetaan tarkistettuun kaavaehdotukseen koskemaan myös Vuoreksen raitotiehaaran ympäristöä. Tampereen kaupunki tavoittelee alueelle tulevaisuudessa raidepohjaista joukkoliikennettä ja siihen tukeutuvaa tiivistä kaupunkirakennetta sekä kestävä liikkuksen kulkutapaosuuden kasvua.</p>

9 Liikenne- ja viestintävirasto Traficom

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Kaavassa on esitetty joukkoliikenteen vaihtoterminaalien sijoituspaikat sekä vaihtopysäkkipaikat, joissa on varattava riittävät tilavaraukset liityntäpysäköinnille. Keskusta-Tays raittikalinjaus on merkitty pidemmälle Koilliskeskuksen suuntaan "Kaupunkirakenteen kannalta merkittäväksi liikenteen kokoojakaduksi ja joukkoliikenteen laatukäytäväksi". Kaavaehdotuksessa on merkattu vaihtoterminaali Linnainmaan kohdalla. Traficom toteaa, että kyseiselle joukkoliikenteen laatukäytävälle ei ole merkattu kaavamerkinnoin vaihtopysäkkejä. Kaavaselostuksessa olevassa kuvauksessa on kuitenkin tuotu esiin, että Taysin alueelle tulee väliaikainen vaihtoterminaali raitiotien rakentamisen ensimmäisen vaiheen jälkeen. Tämän esiin tuomista kaavamerkinnoista tulisi harkita.</p>	<p>Kantakaupungin yleiskaavan tavoitevuosi on 2040 ja se esittää pitkän tähtäimen vision Tampereen kaupunkirakenteen kehittämiseksi. Tästä syystä vaihtoterminaali- ja vaihtopysäkkiverkostossakin pyritään kehittämään pysyvien liikenteen solmupisteiden ja niiden lähiympäristön maankäytön tiivistämistä, monipuolistamista ja kestävien kulkumuotojen ja niiden vaihtojen sujuvuutta. Tampereen kaupunki ei näe tarkoituksenmukaisena osoittaa TAYS:n vaihtopysäkkiä yleiskaavassa sen väliaikaisuuden vuoksi.</p>

10 Väylävirasto

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Yleiskaavaluonnokseen nähden yleiskaavaehdotukseen on sisällytetty uusi lähijuna-asemia koskeva merkintä "Tutkittava ohjeellinen lähijuna-asema". Merkinnän määräykseksi on annettu: "Lähijunaliikenteen asema, jonka ratatekninen, liikenteellinen ja taloudellinen toteuttamiskelpoisuus tulee tutkia osana seudullista lähijunajärjestelmää". Väylävirasto on luonnosvaiheen lausunnossaan tuonut esiin, ettei yleiskaavassa tulisi osoittaa sellaisia lähijuna-asemia, jotka ovat asemia koskevissa selvityksissä osoittautuneet ratateknisesti toteuttamiskelvottomiksi. Tällaisia yleiskaavaehdotuksessa osoitettuja lähijuna-asemia ovat Kalkunvuoren, Mediapoliksen/Tohlopin, Ranta-Tampellan, Amurin ja Vuohenojan asemat. Väylävirasto toistaa näkemyksensä, että laaditut selvitykset eivät tue kyseisten lähijuna-asemien merkitsemistä yleiskaavaan. Lisäksi kaavaehdotukseen on lisätty Santalahden lähijuna-asema, joka ei ole sisällytetty yleiskaavatyön yhteydessä tehtyyn uusia lähijuna-asemia käsitteeseen selvitykseen, eikä sen ratateknisestä ja liikenteellisestä toteutettavuudesta ole toistaiseksi laadittu riittäviä selvityksiä. Tampereen kaupungin aiemmin laatimassa Tampere - Lielähti -radan 3. ja 4. raidetta koskevassa selvityksessä on Santalahden lähijuna-asema todettu haastavaksi mm. käytettävissä olevan tilan kannalta. Näin ollen myöskään Santalahden lähijuna-aseman yleiskaavassa osoittamisen tueksi ei ole riittäviä selvityksiä.</p>	<p>Vaiheyleiskaavaehdotuksessa on esitetty kaikki "Lähijuna-asemien maankäyttöpotentiaali" -selvityksessä käsitellyt seisakkeet ja selvityksen ratateknisesti toteuttamiskelvottomat asemat sekä Santalahden asema on osoitettu "Tutkittaviksi ohjeellisiksi lähijuna-asemiksi" kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti (KH 11.5.2020 §209). Selvityksessä asemien teknistä toteutettavuutta on arvioitu Väyläviraston RATO-ohjeiden mukaisesti, jonka mukaan laituripituus 250 m soveltuu kaupunkiseutujen liikenteeseen. Tampereen kaupunkiseudun lähijunaliikenteessä myös tätä lyhyempiä laituripituuksia voi pitää mahdollisena, mikä tulisi ottaa huomioon selvityksen johtopäätöksiä arvioitaessa. Kaikkien henkilöliikenteen asemien ja lähijuna-asemien kaavamääräyksen kuvauksessa todetaan, että aseman ratatekninen toteutettavuus tulee selvittää ennen seisakkeen ja siihen liittyvän maankäytön jatkosuunnittelua. Seudullinen yhteistyö lähijunaliikenteen osalta toteutuu Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän kuluvaan vuonna 2021 laatimassa selvityksessä lähijunaliikenteen tulevaisuuden kehittämistarpeista. Selvitystyössä arvioidaan lähi- ja taajamajunaliikenteen roolia seudun maankäytön kehittämisessä ja joukkoliikennejärjestelmässä huomioiden valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa asetettavat tavoitteet ja linjaukset kaupunkiseutujen liikennejärjestelmän kehittämiseksi.</p>
<p>Väylävirasto muistuttaa lisäksi, että kaavaehdotuksessa merkinnöillä "Uusi henkilöliikenteen asema" ja "Ohjeellinen lähijuna-asema" osoitettujen Hiedanrannan, Rantaperkiön, Lakalaivan ja Hankkion lähijuna-asemien toteutettavuuteen liittyy myös vielä epävarmuuksia. Näiden asemien toteutettavuutta on tarpeen tutkia tarkemmin lähijunaliikenteen jatkosuunnittelun yhteydessä.</p>	<p>Kyseisten kaavamerkintöjen merkinnän kuvauksessa on todettu: <i>Aseman ratatekninen toteutettavuus tulee selvittää ennen seisakkeen ja siihen liittyvän maankäytön jatkosuunnittelua.</i></p>

10 Väylävirasto

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Lähijunaliikenteen jatkosuunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota rataverkon kapasiteetin riittävyteen. Väyläviraston ylläpitämän valtion rataverkon raiteet ovat pääasiassa sekaliikennratoja, joilla kulkee tiheästi pysähtyvän paikallisjunaliikenteen lisäksi nopeaa ja harvoin pysähtyvää kaukojunaliikennettä sekä muuta junaliikennettä hitaammin kulkevaa raskasta tavarajunaliikennettä. Samoilla raiteilla kulkeva erinopeuksinen junaliikenne vähentää käytettävissä olevan ratakapasiteetin määrän. Väylävirasto muistuttaa, että Tampereen seudun lähijunaliikenteen kehittämisessä tulee huomioida myös kaukojunaliikenteen sekä tavaraliikenteen kehittämismahdollisuudet eikä käytettävissä olevaa ratakapasiteettia voida varata vain lähijunaliikenteen kehittämiseen.</p>	<p>Merkitään tiedoksi ja lähijunaliikenteen seudullisessa selvityksessä huomioitavaksi asiaksi.</p>

11 Pirkanmaan liitto

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Kaavamerkintöjen vertailu Kantakaupungin vaiheyleiskaavaehdotuksen, yleiskaavaluonnoksen ja lainvoimaisen yleiskaavan 2040 välillä on haastavaa. Myös merkintöjen esitystavan muutokset (esim. pyöräreitti) voimassa olevaan kaavaan sekä luonnosvaiheeseen nähden heikentävät karttojen ymmärrettävyyttä. Merkintöjen helppolukuisuuteen olisi hyvä kiinnittää lisähuomiota, esim. lähijuna-asemien merkintöjen keskinäistä eroa voisi korostaa.</p>	<p>Eri kaavavaiheiden vertailua saattaa hankaloittaa yleiskaavan muuttaminen ehdotusvaiheessa vaiheyleiskaavaksi. Prosessia selkiyttää kuitenkin se, että vaiheyleiskaavaan ja sen pdf-dokumenttiin on rajattu vain hyväksyttävä kaavan sisältö. Kaavan tulkinta vaatii karttojen lisäksi myös paneutumisen kaavan selostukseen. Muutetaan tutkittavien ohjeellisten lähijuna-asemien kaavamerkinnän visualisointia erottuvammaksi.</p>
<p>Vaiheyleiskaavaehdotukseen on osoitettu vaihtoehtona Uusi leirintäalue -merkintä Härmälään. Seudullisen raitiotien yleissuunnitelman valmistumisen jälkeen on raitiotielinja osoitettu vaiheyleiskaavassa Härmälässä Nuolialantien kautta kulkevana. Raitiotien tehokkaan hyödyntämisen kannalta Härmälän vanha pientaloasutusalue on haasteellinen ja Härmälän leirintäalue olisi miltei ainoita paikkoja uuden täydentävän rakenteen toteuttamiselle ratikkareitin varrella. Tämän vuoksi Suomensaari ja Alasjärvi ovat suositeltavampia leirintäaluevaihtoehtoja.</p>	<p>Härmälän alue on osoitettu voimassa olevassa yleiskaavassa asumisen ja virkistyksen sekoittuneena alueena ja merkinnän kehittämistavoitteen mukaisesti aluetta tulee kehittää nykyisen virkistyskäytön ja/tai alueen ekologisten yhteyksien lähtökohdista. Alueelle on mahdollista osoittaa täydentävää asuntorakentamista nykyisten toimintojen väistyttyä ja varmistamalla alueen soveltuminen rakentamiseen. Vaihekaavan selvityksissä tuotetun tiedon pohjalta leirintäalueen sijoittaminen Alasjärven ja Suomensaaren alueille edellyttää ensin leirintäaluetoiminnan tavoitteiden ja konseptin uudelleen määrittelyä, koska nykytilanteen mukaista noin 5 hehtaarin yhtenäistä aluetta ei voida edellä mainituille alueille osoittaa, toisaalta raitiotien tehokas hyödyntäminen edellyttää Härmälän alueen kehittämistä. Selvitysten johtopäätöksenä voitiin todeta, että leirintämatkailu tulee nähdä verkostomaisena palveluna muiden virkistyspalveluiden yhteydessä palvelun monipuolisesti sekä kaupunkilaisia että matkailijoita. Jatkosuunnittelun yhteydessä tutkitaan minkälaisia virkistyspalveluita alueella voidaan kehittää ja voivatko ne palvella kaupungin asukkaiden lisäksi matkailijoita. Ei muutoksia kaava-aineistoon.</p>

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Härmälän eteläisempi raitiotielinjaus on poistettu raitiotien jatkolinjauspäätösten mukaan. Vaiheyleiskaavassa tulisi varmistaa Messu- ja urheilukeskuksen hyvä saavutettavuus myös joukkoliikennevälineillä. Erityisesti lasten ja nuorten harrastus- ja urheilutoiminnan kannalta tällä on myös seudullista merkitystä.</p>	<p>Tampereen raitiotielinjastoa täydentää linja-autoilla liikennöitävä muu joukkoliikenteen runkolinjasto, jonka suunnittelussa otetaan huomioon muun muassa keskeiset seudulliset vapaa-ajan toimintojen sijainnit.</p>
<p>Raitiotieverkon laajennuksen myötä Vuoreksen alue tulee myöhemmin kytkeytymään Tampereen Sarankulmaan ja Rautaharkko-Lakalaivan henkilöliikenteen asemaan. Mikäli raitiotielinjan edellytyksenä on järjestelyratapihan siirto ja henkilöliikenneaseman toteutuminen, sisältyy raitiotieverkon toteutukseen ajallista epävarmuutta.</p>	<p>Raitiotieverkon ohjeellisille linjoille ei ole vaiheyleiskaavaehdotuksessa osoitettu aikataulua.</p>
<p>Paikalliskeskus-merkinnän ja Kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhykkeen poistaminen Vuoreksen alueelta eroaa maakuntakaavan tavoitetilasta, joka korostaa tiiviin kaupunkirakenteen muodostumista Vuoreksen puistokadun ympäristössä.</p>	<p>Kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhykettä laajennetaan tarkistettuun kaavaehdotukseen koskemaan myös Vuoreksen raitiotiehaaran ympäristöä. Tampereen kaupunki tavoittelee alueelle tulevaisuudessa raidepohjaista joukkoliikennettä ja siihen tukeutuvaa tiivistä kaupunkirakennetta sekä kestävästä liikkumisen kulkutapaosuuden kasvua. Vuoreksessa säilyy Vuores-talon lähitori, jonka ydinpalveluja ovat perusopetus, varhaiskasvatus, neuvola ja suun terveydenhoito. Vuores-talo tarjoaa myös erilaisia matalan kynnyksen palveluja ja ryhmätoimintaa kaikenikäisille. Kaikkia Tampereen palvelumallin mukaisia eri painotuksilla toimivia hyvinvointipalveluihin keskittyviä lähitoreja ei ole syytä nostaa yleiskaavatasoisiksi kehitettäväksi paikalliskeskuksiksi.</p>
<p>Vaiheyleiskaavaehdotuksen kehittämisvyöhykkeen rajauksessa on sitouduttu suoraan MAL-sopimuksessa viitattuun "Joukkoliikennejärjestelmän kohdealueet" -rajaukseen, joka pohjautuu YKR 2017 -aineistoon. Kehittämisvyöhykettä osoitettaessa voitaisiin vahvemmin osoittaa myös tulevaisuuden strategista tahtotilaa, nykytilan tunnistamisen ohella.</p>	<p>Vaiheyleiskaavaehdotuksessa kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhykkeen rajauksessa on tukeuduttu Tampereen kaupunkiseudun kuntien välisen MAL-sopimuksen raideliikennettä, lähijuna-asemia ja aluekeskuksia tukevana vyöhykkeinä. Vyöhyke sisältää tulevaisuuden raideliikenteen ja aluekeskusten kehittämisen kohdealueita. Tarkistettuun kaavaehdotukseen laajennetaan kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhykettä koskemaan myös Vuoreksen raitiotiehaaran ympäristöä. Tampereen kaupunki tavoittelee alueelle tulevaisuudessa raidepohjaista joukkoliikennettä ja siihen tukeutuvaa tiivistä kaupunkirakennetta sekä kestävästä liikkumisen kulkutapaosuuden kasvua.</p>
<p>Pyöräliikenteen alueelliset ja seudulliset ominaisuudet on tunnistettu yleiskaavatyössä ja reitistön laajentaminen edistää osaltaan ilmastokestävää liikkumista.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Yleiskaavaehdotukseen lisätty virkistysalueita koskeva yleismääräys tukee osaltaan luonnon monimuotoisuutta ja ekologisten yhteyksien turvaamista.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>

11 Pirkanmaan liitto

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Geologisesti arvokkaiden alueiden (ge) kaavamääräystä ei ole täydennetty, vaan se on sama kuin luonnoksessa. Maakuntakaavamerkintään liittyvän suojelumääräyksen ja siihen sisältyvä tavoite jo syntyneiden maisemavaurioiden korjaamiseen tulisi huomioida yleiskaavamääräyksessä.</p>	<p>Yleiskaavassa on osoitettu valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden kohteiden lisäksi paikallisesti arvokkaita geologisia alueita. Suomessa arvokkaiden geologisten muodostumien suojelu perustuu pääasiassa luonnonsuojelulakiin ja maa-aineslakiin ja toteutuu niiden kautta. Maakuntakaavan selvityksessä on arvioitu, että valtakunnalliset ja maakunnalliset kohteet täyttävät maa-aineslain 3§ kriteerit. Tampereen kantakaupungin alueella kaavaan merkityt geologiset arvo-kohteet sijoittuvat pääasiassa alueille, joilla pääkäyttötarkoituksena on keskuspuistoverkosto tai luonnonsuojelualue. Maakuntakaavan ohjaustavoite toteutuu eri tavoilla maakunnan eri alueilla. Maakuntakaavan ge-kaavamääräyksen merkitys korostuu alueilla, joilla maakuntakaava on ainoa ohjaava kaavataso.</p> <p>Tampereen kantakaupungin alueella alueiden suunnittelua ja rakentamista ohjataan yleiskaavalla ja suurelta osin myös asemakaavalla. Tampereen kaupunki ei näe mahdollisena, että yleis- ja asemakaavojen pääkäyttötarkoitus mahdollistaa maa-aineksen ottoa ja siksi ge -kaavamääräyksen ohjausvaikutus nyt esitettyssä muodossa on Tampereen kantakaupungin alueella riittävä. Geologisesti arvokas kallioalue- ja geologisesti arvokas harjualue -merkintöjen kuvauksia täydennetään liittyen alueiden arvojen säilymisen edistämiseen ja mahdollisten maisemavaurioiden korjaustarpeiden huomioimiseen.</p>
<p>Keskuspuistoverkostokokonaisuutta pienentää Myllypuron alueelle osoitettu Selvitysalue -merkintä. Selvitysalueen tavoitteet olisi hyvä kirjata kaavamerkinnän kuvaukseen.</p>	<p>Selvitysalueen kaavamerkinnän kuvausta täydennetään.</p>
<p>Uusi kaavamerkintä "Kaupunkihiljaiset virkistys- ja luonnonsuojelualueet" korostaa ko. alueiden erityisluonnetta viherverkoston osina.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Keskuspuistoverkostoa vahvistava uusi viheryhteys Atalasta Leinolaan tukee myös maakuntakaavan mukaisen virkistysalueverkoston toteutumista.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Varalan etelärantaan lisätty ekologinen yhteys vastaa Pirkanmaan liiton esittämään yleiskaavasunnitelman täydennystarpeeseen.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Yleiskaavaehdotuksen Maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt -merkinnän määräys vastaa maakuntakaavan määräystä ja alueet maakuntakaavan aluerajauksia.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>

11 Pirkanmaan liitto

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Maan vastaanotto ja -kierrätys merkintä (E-mv) on osoitettu yleiskaavassa Myllypuron ja Ruskon alueille. Maakuntakaavan vastaavaa kehittämismerkintää (tkm/Juhansuo) Myllypuron alueella koskee myös erityismääräys (em13: Yksityiskoh-taisemmassa suunnittelussa on varmistuttava siitä, etteivät Myllypuron (FI0345001) Natura-alueen valuma-alueella suoritet-tavat toimenpiteet yksin tai yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa merkittävästi heikennä niitä luon-nonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000-verkoston. Erityistä huomiota tulee kiinnittää vesita-louden ja veden laadun säilyttämiseen.) Tämä tulisi ottaa huomioon myös Myllypuron E-mv -määräyksessä.</p>	<p>Vaihekaavassa mukana on Ruskon maan vastaanotto ja -kierrätys -kohde, Myllypuron kohde jää voimaan kanta-kaupungin yleiskaavasta 2040. Alueella jää voimaan myös kantakaupungin yleiskaavan 2040 mukainen Vihnusjärven valuma-alueen määräys, jossa on huomioitu Myllypuron Na-tura 2000 -alue ja veden laadun säilyminen.</p>
<p>Pohjavesialueen yleismääräyksestä puuttuu maakuntakaav-mukainen kirjaus vedenhankintakäytön turvaamisesta sekä vesienhoidon riskialueiksi todettujen pohjavesialueiden suunnittelusta, joilla tulee ottaa huomioon vesienhoitosuun-nitelma, pohjaveden laatua ja antoisuutta uhkaavien riskien vähentämisen lisäksi.</p>	<p>Merkinnän kuvausta täydennetään vedenhankintakäytön ja vesienhoitosuunnitelman osalta.</p>

12 Liikenne- ja viestintäministeriö

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Ministeriö pitää hyvänä, että kaavan tavoitteena on viihtyisä ja elävä kaupunki sekä hiilineutraali, älykäs ja kestävä liikenne ja kaupunkikehitys. Yhtenä keskeisimpänä yhteiskunnan tämän aikakauden haasteena on ilmastonmuutos ja siihen vastaaminen. Kaupungeilla on merkittävä rooli parantaa yhdyskuntarakenteen kestävyyttä kaavoituksen keinoin.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Lähijunaliikenteen uudet seisakkeet ja raitiotieverkoston laajentaminen edellyttävät merkittävää käyttäjäpotentiaalia. Liikenne- ja viestintäministeriö pitääkin tärkeänä, että yleiskaavassa tehtävät varaukset mm. lähijunaliikenteen uusien seisakkeiden osalta perustuvat todellisiin kasvuennusteisiin ja lisäksi jo kaavoitusvaiheessa on huomioitava varausten toteutettavuus. Kaupunkiseudun kasvu ei voi tapahtua samanaikaisesti kaikkialla, joten liikennejärjestelmän ja maankäytön yhtäaikaisen kehittämisen merkitys ja kehittämistoimien toteutusjärjestys korostuvat kaavan toimeenpanossa. Käyttäjäpotentiaali ei kuitenkaan yksistään varmista raideliikenteen kysyntää, vaan käytön tasoon vaikuttavat oleellisesti myös mm. liikennöinnin palvelutaso, aikataulut sekä muiden liikku-mismuotojen ja matkaketjujen houkuttelevuus.</p>	<p>Yleiskaavan valmistelu on perustunut selvitykseen tulevaisuuden maankäyttöedellytyksistä Tampereen kantakaupungin lähijuna-asemien ympäristöissä. Maankäyttöedellytykset toteutuvat hyvin mm. Tesoman, Hiedanrannan ja Lakalain henkilöliikenteen asemaseuduilla, joissa on toteumassa voimakas uudistuminen aluekeskuksiksi. Tampereen kaupunginhallitus linjasi (KH 11.5.2020 §209), että selvityksessä tutkittu asemaverkosto Santalahden asemalla lisätynä esitetään yleiskaavakartalla. Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä on käynnistänyt selvitystyön lähijunaliikenteen tulevaisuuden kehittämistarpeista, jossa arvioidaan lähi- ja taajamajunaliikenteen roolia seudun maankäytön kehittämisessä ja joukkoliikennejärjestelmässä huomioiden valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa asetettavat tavoitteet ja linjaukset kaupunkiseutujen liikennejärjestelmän kehittämiselle.</p>

12 Liikenne- ja viestintäministeriö

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Ratalain mukaisesti rautatiet on suunniteltava, rakennettava ja pidettävä kunnossa rautateiden merkitys huomioiden siten, että rautatiet ovat liikenteellisesti ja teknisesti mahdollisimman toimivia, rautatieliikenteen ja muun liikenteen kannalta mahdollisimman turvallisia, ja niiden tarkoitus saavutetaan mahdollisimman edullisesti. Lisäksi tulee huomioida alueen nykyinen ja suunniteltu maankäyttö. Liikenne- ja viestintäministeriö korostaa, että lähijunaliikenteen kehittämistä koskevissa varauksissa on huomioitava myös yhteys kauko- ja tavaraliikenteen toimivuuteen. Liikenne- ja viestintäministeriö haluaa kiinnittää huomioita siihen, että jo kaavoitusvaiheessa on otettava huomioon myös ratatekniset vaatimukset uusille seisakkeille.</p>	<p>Tampereen kantakaupungin vaiheyleiskaavaratkaisussa on esitetty Tampereen kaupunginhallituksen pitkän tähtäimen visio lähijunaliikenteestä osana joukkoliikennejärjestelmää. Tavoitteella on edistävä vaikutus kohti kestävästä yhdyskuntarakennetta. Yleiskaavakartalla osoitetut henkilöliikenteen asemavaraukset otetaan huomioon maankäytön muutosta suunniteltaessa, ohjeellisten asemavarausten osalta suunnittelussa varmistetaan, että asemien mahdollista toteutumista estäviä ratkaisuja ei tehdä. Lähijunaliikenteen kehittämisen vaikutuksia kauko- ja tavaraliikenteen toimintaedellytyksiin tutkitaan kaupunkiseudulla käynnistyneessä lähijunaselvityksessä.</p>
<p>Väylävirasto arvioi asemanseutujen kehittämistä valtakunnallisen kokonaisedun näkökulmasta sekä toteuttaa valtakunnallisia linjauksia yhteneväisesti eri asemanseuduilla. Väyläviraston julkaisussa 36/2019 <i>Uudet junaliikenteen seisakkeet. Tekniset vaatimukset, kustannukset ja luokittelu</i>, on kuvattu kattavasti uusien seisakkeiden edellyttämiä palvelutasovaatimuksia sekä muita uusien seisakkeiden kehittämisessä huomioitava tekijöitä, jotka olisi tärkeää arvioida myös Tampereen kantakaupungin yleiskaavassa.</p>	<p>Yleiskaavan selvityksessä tehty ratatekninen arvio perustuu Väyläviraston Ratatekniisiin ohjeisiin junalaitureiden mitoituksille ja sijoituksille: RATO 7 Rautatieliikennepaikat ja RATO 16 Väylät ja laiturit. Tampereen kantakaupungin vaiheyleiskaavaratkaisussa on esitetty Tampereen kaupunginhallituksen pitkän tähtäimen visio lähijunaliikenteestä osana joukkoliikennejärjestelmää.</p>
<p>Liikennejärjestelmän kehittämistä koskevissa kysymyksissä on huomioitava myös toteuttajataho sekä kustannusvastuut ja -jaot. Yhteisrahoitteisista liikenneverkon kehittämistoimenpiteistä on sovittu jo vakiintuneen käytännön mukaisesti valtion ja Tampereen kaupunkiseudun välissä MAL-sopimuksissa. Viimeisimmässä MAL-sopimuksessa (allekirjoitettu 10/2020) on sovittu mm. useiden lähijunaliikenteen seisakkeiden kehittämisestä sekä valtion osallistumisesta raitiotien suunnitteluun ja toteutukseen. Valtio pitääkin Tampereen seudun raideliikenteen pitkäjänteistä kehittämistä kannattavana, mutta kiinnittää huomioita rajallisiin käytettävissä oleviin taloudellisiin resursseihin.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Liikenne- ja viestintäministeriö kiinnittää huomiota siihen, että Tampereen lähijunaliikenteen tarjonnan jatkokehittämisessä on tärkeää huomioida liikenteen kehittämiseen liittyvät reunaehdot, mm. ratakapasiteetin riittävyys ja eri liikenteiden yhteensovitus, infrastruktuurin toimivuus sekä muut, kuten kalustoon liittyvät kysymykset. Kyseiset reunaehdot olisi huomioitava liikenteen tarjonnan ja palvelutason suunnittelussa sekä infrastruktuurin kehittämisessä.</p>	<p>Merkitään tiedoksi ja lähijunaliikenteen seudullisessa selvityksessä huomioitavaksi asiaksi.</p>
<p>Liikenne- ja viestintäministeriö pitää hyvänä, että kaavassa on kiinnitetty huomiota pyöräilyn pääreitistön tavoiteverkon laajuuteen ja laatuun, mikä osaltaan edistää kestävästä ja hiiletöntä liikkumista Tampereen kaupunkiseudulla.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>

12 Liikenne- ja viestintäministeriö

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tärkeänä, että alueellisissa suunnitelmissa tunnistetaan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteet ja niitä toteuttavat toimenpiteet sekä suunnitelman rahoitusohjelma, jotta alueelliset ja valtakunnalliset suunnitelmat voitaisiin parhaalla mahdollisella tavalla sovittaa yhteen.</p>	<p>Seudullinen selvitys lähijunaliikenteen tulevaisuuden kehittämistarpeista alkaa kuluvaan vuonna 2021. Selvitystyössä arvioidaan lähi- ja taajamajunaliikenteen roolia seudun maankäytön kehittämisessä ja joukkoliikennejärjestelmässä huomioiden valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa asetettavat tavoitteet ja linjaukset kaupunkiseutujen liikennejärjestelmän kehittämiseksi. Selvityksen tulokset huomioidaan seuraavan valtuustokauden yleiskaavatyössä.</p>
<p>Vaikutusten arviointi on olennainen osa liikennejärjestelmäsuunnittelua kaikilla suunnittelutasoilla. Vaikutusten arvioinnin menetelmiä yhdenmukaistetaan vertailukelpoisten tulosten saamiseksi niin, että maakuntien liitot ja kunnat voivat ottaa mahdollisuuksien mukaan käyttöön valtakunnallisen tason kanssa yhteneväisiä vaikutustenarvioinnin menetelmiä. Lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto kehittää liikennejärjestelmän analysointia palvelemaan liikennejärjestelmän kehittämistä valtakunnallisen tason lisäksi myös alueellisella tasolla.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Liikenne- ja viestintäministeriö valmistautuu parhaillaan lausunnoilla olevan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksen viimeistelyyn ja toimeenpanoon. Liikenneverkon strateginen tilannekuva päivitettiin joulukuussa 2020 Liikenne- ja viestintäviraston johdolla, ja se päivitetään jatkossa kahdesti vuodessa. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja liikenneverkon strategisen tilannekuvan perusteella Väylävirasto laatii investointiohjelman 6-8 vuodeksi valtion väyläverkon osalta. Liikenne 12 -suunnitelma ja sen pohjalta laadittavat suunnittelu- ja investointiohjelmat tarjoavat uudenlaisen ja pitkäjänteisen toimintamallin kehittää Suomen liikennejärjestelmää. Uusi toimintamalli tarjoaa toivottavasti myös kunnille ja kaupungeille entistä paremman näkyvän tulevaisuuden kehittämistarpeisiin ja -suuntiin.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>

13 Tampereen kaupunki, ympäristönsuojelu

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Vaihekaavaehdotuksen vertailu kaavaluonnokseen sekä voimassa olevaan yleiskaavaan on haastavaa. Eri kaavavaiheiden aineistojen vertailu keskenään ei ole yksiselitteistä, jolloin virhetulkinnat ovat mahdollisia. Haastetta lisäävät muutamat merkintätapojen muutokset. Kaava-aineiston esittely Oskari-karttapalvelun kautta on kuitenkin merkittävä edistysaskel. Toivomme kuitenkin kaava-aineiston käytettävyyden edelleen kehittämistä.</p>	<p>Eri kaavavaiheiden vertailua saattaa hankaloittaa yleiskaavan muuttaminen ehdotusvaiheessa vaiheyleiskaavaksi. Prosessia selkiyttää kuitenkin se, että vaiheyleiskaavaan ja sen pdf-dokumenttiin on rajattu vain hyväksyttävä kaavan sisältö. Kaavan tulkinta vaatii karttojen lisäksi myös paneutumisen kaavan selostukseen. Otamme mielellämme vastaan palautetta kaava-aineiston kehittämisestä. Muutetaan tutkittavien ohjeellisten lähijuna-asemien kaavamerkinnän visualisointia erottuvammaksi.</p>
<p>Alasjärven eteläpuolelle osoitetaan raitiotien jatkolinjaus sekä pyöräliikenteen seudullista ja alueellista pääreitistöä, että ohjeellista virkistysreitistöä. Kyseinen kohta on ahdas näille kaikille väylille. Alasjärven kohdalla on syytä korostaa ja osoittaa myös laadukas ekologinen yhteystarve Takahuhti-Pappilan ja Kauppi-Niihaman välille Alasjärven rantoja seurailleen.</p>	<p>Yleiskaavassa on osoitettu eri reitistöjen yhteystarpeet alueella. Pyöräily- ja virkistysreitistön sijainnit ja yhteensovittaminen alueen arvojen kanssa tutkitaan tarkemman suunnittelun yhteydessä. Alasjärven rantaan lisätään ohjeellinen ekologinen yhteys -merkintä Kauppi-Niihaman ja Takahuhti-Pappilan välille.</p>
<p>Leirintäalueiden vaihtoehtoisiksi paikoiksi on merkitty Suomensaari, Härmälä ja Alasjärvi. Sekä Alasjärven että Suomensaaren tiedossa olevien luontoarvojen valossa leirintäalueen sijoittaminen näihin kohteisiin on varsin haasteellista. Pidämme parempana kehittää Härmälän leirintäalueen palvelukonseptia nykyisellä paikallaan.</p>	<p>Vaihekaavan selvityksissä tuotetun tiedon pohjalta leirintäalueen sijoittaminen Alasjärven ja Suomensaaren alueille edellyttää ensin leirintäaluetoiminnan tavoitteiden ja konseptin uudelleen määrittelyä, koska nykytilanteen mukaista noin 5 hehtaarin yhtenäistä aluetta ei voida edellä mainituille alueille osoittaa ja raitiotien tehokas hyödyntäminen edellyttää Härmälän alueen kehittämistä. Selvitysten johtopäätöksenä voitiin todeta, että leirintämatkailu tulee nähdä verkostomaisena palveluna muiden virkistyspalveluiden yhteydessä palvelun monipuolisesti sekä kaupunkilaisia että matkailijoita. Jatkosuunnittelun yhteydessä tutkitaan minkälaisia virkistyspalveluita Härmälän, Suomensaaren ja Alasjärven alueilla voidaan kehittää ja voivatko ne palvella kaupungin asukkaiden lisäksi matkailijoita. Leirintäalueen konseptityön kehittäminen on kesken. Ei muutoksia kaava-aineistoon.</p>
<p>Vuoreksen uuden uimarannan sijainti Särkijärven sillan kupeessa ei ole mahdollinen. Uimarannan toiminnot ja puustoinen ekologinen yhteys eivät mahdu tälle kapealle rantakaistaleelle. Tällä hetkellä ekologinen yhteys on tehtyjen rakentamistoimenpiteiden vuoksi heikko ja sen parantamiseksi tulisi asettaa tavoitteita, jotka parantavat sekä liito-oravalle soveltuvaa puustoista yhteyttä Särkijärven sillan molemmiin puolin, että ekologisen yhteyden toimivuutta pieneläimille myös alikulun kautta.</p>	<p>Ohjeellinen uusi tai kehitettävä uimaranta -merkintä poistetaan yleiskaavasta. Alue sisältyy yleiskaavan ohjeellisen keskuspuistoverkoston kehittämistarvealue -merkinnän alueelle. Alueen kokonaistarkastelun yhteydessä selvitetään yhteistyössä ympäristönsuojeluyksikön ja liikuntapalveluiden kanssa uimarantatoimintojen kehittämismahdollisuudet alueella. Alueella on tällä hetkellä asukkaiden käyttämä epävirallinen uimapaiikka. Asukkaat ovat toivoneet uimarannan kehittämistä.</p>
<p>Jää epäselväksi mitä tarkoittaa uusien ja kehitettävien uimarantojen merkinnän kuvauksessa, joka koskee Pyyntä ja Lahdesjärveä, että 'kehittämisen yhteydessä rannan sijaintia voidaan tarvittaessa muuttaa nykyisestä.'</p>	<p>Uimarantatoimintojen kehittämisen yhteydessä uimarannan palvelujen sijaintia ja rannan rajausta ja laajuutta on mahdollista tarkistaa. Tarkennetaan merkinnän kuvausta.</p>

13 Tampereen kaupunki, ympäristönsuojelu

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Kolmenkulman alueella on tarve seudullisen virkistysyhteyden merkinnälle. Yhteyden tarve on vahvistettu myös liikuntatoimen taholta. Nykyisellään alueella on Tampereen ja Nokian ulkoilureitit yhdistävä seudullinen ulkoilureitti, joka talvella toimii hiihtolatuna ja jota Nokian kaupunki ylläpitää ohitustielle asti.</p>	<p>Yleiskaavaan lisätään ohjeellinen virkistysyhteys -merkintä. Merkinnän sijainti tarkistetaan liikuntapalveluiden ja ympäristönsuojelun kanssa.</p>
<p>Myllypuron maanvastaanottoalue on esitetty selvitysalueena. Merkinnän kuvauksessa olisi syytä myös esittää tavoite-tila selvitysalueelle; onko tavoitteena myöhemmin kehittää aluetta niin, että se toimii osana keskuspuistoverkostoa vai tavoitellaanko sinne muita toimintoja? Lisäksi selvitysalueen määräykseen on syytä lisätä maininta, että alueella tapahtuva toiminta ei saa aiheuttaa vesistön pilaantumista eikä likaantumista. Toiminta alueella ei saa heikentää Natura 2000 -verkostoon kuuluvan Myllypuron valinnan perusteina olevia luontoarvoja.</p>	<p>Selvitysalueen kaavamerkinnän kuvausta täydennetään. Alueella jää voimaan kantakaupungin yleiskaavan 2040 mukainen Vihnusjärven valuma-alueen määräys, jossa on huomioitu Myllypuron Natura 2000 -alue ja veden laadun säilyminen.</p>
<p>Kaupunkihiljaisten alueiden ja muutamiin muihin meluun liittyvien merkintöjen osalta esitämme joitakin teknisiä muutoksia. Kyseessä on pieniä teknisiä korjauksia ilmaisuissa, jotta termit olisi kirjoitettu oikein ja yksiselitteisesti. Olemme erikseen toimittaneet ne kaavoittajalle.</p>	<p>Merkinnän kuvauksia korjataan esitetyn mukaisesti.</p>
<p>Pilaantuneita maa-alueita koskeva kartan 4 yleismääräys on hyvä, mutta merkinnän kuvaukseen esitämme ilmaisun oikeellisuuteen liittyviä teknisiä muutostarpeita. (Lausunnossa esitetään kuvaustekstiin lukuisia teknisiä muutoksia)</p>	<p>Merkinnän kuvausta tarkistetaan esitetysti.</p>
<p>Kantakaupungin yleiskaavan seuraavalla päivityskierroksella esitämme laajemman tarkastelun kohteeksi kartan 2 ekologisia yhteyksiä. Niiden perusteena on ollut lähinnä kantakaupungin liito-oravakartoituksen 2016 aineisto, jonka perusteella on osoitettu etenkin liito-oravalle soveltuvia puustoisia kulkuyhteyksiä. Jatkossa on tarpeen tarkastella myös muille eliölajeille soveltuvia yhteyksiä, jolloin kyseeseen tulevat myös esim. avointen alueiden verkosto sekä veteen liittyvät ekologiset yhteydet.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Asemakaavoitettujen puistojen yleismääräyksestä ja sen merkinnän kuvauksesta seuraa, että yleiskaavan seuraavalla päivityskierroksella olisi hyvä kehittää viheralueiden riittävyyden mittaamiseen toimiva työkalu, jollaista nyt tiettävästi ei ole olemassa. Myös metsäekologiselle verkostolle (esim. metsä/latvuspeitteisyys) tulisi kehittää yleiskaavatasoinen tavoite.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>

14 Kangasalan kaupunki

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Kangasalan kaupunki näkee positiivisena, että Tampereen kantakaupungin aluetta on tarkasteltu laaja-alaisella ja strategisluonteisella yleiskaavalla. Säännöllisesti päivittyvä kaava toimii hyvänä yhteisenä keskustelunalustana kaupunkiseudun ja erityisesti kaupunkien välisten raja-alueiden suunnittelussa.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Kaavaehdotuskartalla on esitetty kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhyke, joka on luonnosvaiheen jälkeen muovaantunut täsmennettyyn muotoon. Erityisen positiivista kaupunkien välisen yhteistyön näkökulmasta on vyöhykkeen jatkaminen kohti Kangasalan Lamminrahkaa ja Vatialan pohjoisosia. Huomio kiinnittyy kuitenkin samalla Messukyläntien-Kangasalantien ympäristöön sekä Saarenmaalle suunnautuvaan Juvankatuun, joissa joukkoliikennetavoitteita ei ole kaavaehdotuksessa tuotu esille. MAL-sopimuksen karttaliitteestä on jätetty nostamatta kaavakartalle seudullisesti tunnistetut muut kuin raideliikenteen intensiiviset joukkoliikennevyöhykkeet. Niiden esittäminen kaavassa olisi tarpeen väylien seudullisen merkityksen ja kuntien yhtenäisen työssäkäyntialueen tukemisen vuoksi. Kaupunkirakenteen kannalta merkittävien liikenteen kokoojakatujen ja joukkoliikennekäytävien laatukäytäväverkosto on kaavassa esitetty nyt tarpeettoman suppeana.</p>	<p>Yleiskaavaratkaisussa esitetty kasvun ja elinvoiman vyöhyke on MAL-seurannan aluekeskuksista ja raideliikenteestä koostuva vyöhyke, jolla osoitetaan Tampereen sitoutuminen kaupunkiseudun yhteiseen tavoitteeseen kestävästä yhdyskuntarakenteesta. Vyöhykettä laajennetaan tarkistettuun kaavaehdotukseen koskemaan myös Vuoreksen raitiotiehaaran ympäristöä. Tampereen kaupunki tavoittelee alueelle tulevaisuudessa raidepohjaista joukkoliikennettä ja siihen tukeutuvaa tiivistä kaupunkirakennetta sekä kestävästä liikkumisen kulkutapaosuuden kasvua. Raideliikenteeseen perustuvan joukkoliikenteen toteuttamisen investoinnit ovat suurempia kuin esim. busseihin perustuva joukkoliikenteen osalta, mistä syystä kasvun painopiste kaupunkirakenteessa on tarkoituksenmukaista osoittaa investoinneiltaan vaativille raideliikenteen vyöhykkeelle.</p>
<p>Kaavan luonnosvaiheessa esitettiin Annalasta ja Hervannasta Saarenmaan suunnalle joukkoliikenneyhteyksiä paitsi bussiväylänä Juvankatua pitkin, myös raitiotien seudulliseen selvitykseen nojautuen kaksi raitiotien yhteys-suuntaa. Saarenmaalle on Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 sekä seudun rakennesuunnitelmassa osoitettu aluerakenteen kehittymistä vaiheittain sekä lyhyemmällä että pitemmällä tähtäimellä. Kestävän yhdyskuntarakenteen toteuttamisessa Saarenmaalle on tärkeää varmistaa edellytykset joukkoliikenteelle. Joukkoliikennettä koskevista kaavamääräyksistä on tarpeen neuvotella kaupunkien kesken.</p>	<p>Hervantaan on yleiskaavakartalla osoitettu merkintä joukkoliikenteen kehittämistarpeesta Hervannan ja Saarenmaan välille.</p>
<p>Seudullisen kakkoskehän liikenneyhteyden jatkuminen Tampereelta Kangasalle Saarenmaan suuntaan on esitetty kaavaehdotuskartalla omalla merkinnällään. Kangasalan puolella rajan tuntumassa on käynnissä Saarenmaan osayleiskaavan laatiminen, jota tehdään vuorovaikutuksessa Tampereen kaupungin kanssa. Saarenmaan alueen ja kakkoskehän liikenneyhteyden suunnittelu ja toteutus on tarkoitus tehdä jakso kerrallaan, lähtien liikkeelle kuntarajalta ja muodostaen eheää yhdyskuntarakennetta. Kakkoskehän jatkaminen kaupunkien yhteistyössä Lintuhytin kohdalta kohti Saarenmaata mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ohjaa uuden rakentuvan elinkeinoalueen liikennettä suoraan valtatie 3:n suuntaan, vähentäen samalla Tampereen katuverkkoon kohdistuvaa liikennettä.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>

14 Kangasalan kaupunki

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Lähijunaverkoston tulevaisuuden osalta on parhaillaan käynnissä sekä seudullisia että kaupunkien omia tarkasteluja. On perusteltua, että vielä epävarmojen seisakkeenpaikkojen ympärille ei ole tällä kaavoituskierröksellä kantakaupungin yleiskaavassa esitetty vastaavia kehittämisvyöhykkeitä kuin raitiotielinjojen ja varmistuneiden lähijunaseisakkeiden ympäristöön. Odotettavissa on, että lähijunakysymyksiä tullaan tarkastelemaan lisää seuraavalle MAL-sopimuskaudelle siirtymässä sekä tulevaisuudessa laadittavissa yleiskaavoissa.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Seututaajaman pohjoisosissa Valtatien 9 varrella olevat liikenteeseen ja maankäyttöön liittyvät yhteistyötarpeet on luonnosvaiheen jälkeen huomioitu kantakaupungin yleiskaavaehdotuksessa. Kangasalan kaupunki valmistautuu Ruutananan osayleiskaavoitukseen parhaillaan koostamalla tavoitteita ja järjestämällä asukaskyselyitä. Pohjoiset taajamien osat muodostavat rajan molemmin puolin aluerakenteellisesti yhtenäisen kokonaisuuden, jonka suunnittelussa on hyvä tehdä aktiivista yhteistyötä. Tämä on tärkeää, jotta esimerkiksi liikkumisverkko ja viherkäytävät kohtaavat kantarajalla muodostaen luontevasti kytkeytyvän kokonaisuuden. Kaavakartalle olisi hyvä nostaa pohjoisten taajamien itälänsisuuntainen pyöräilyreitit yhteistarve.</p>	<p>Merkitään tiedoksi. Vaiheyleiskaavaehdotukseen on osoitettu pyöräliikenteen tavoiteverkon pääreitit. Näistä itälänsisuuntaisena pyöräliikenteen alueellisen pääreitistön osana on osoitettu Ruutanantie Kangasalta Tarastenjärvelle. Lintukalliontie kuuluu Tampereen pyöräilyn tavoiteverkossa ulkolureitteihin, joilla pyöräily on mahdollista. Tätä tasoa ei ole yleiskaavaan osoitettu.</p>
<p>Pyöräilyn pääreitistöä on täydennetty kaavaluonnosvaiheen jälkeen kaavaehdotukseen hyvin. Kaavaluonnoksesta ehdotusvaiheeseen siirryttäessä on tehty aktiivisesti yhteistyötä sekä laajemmin seudullisesti että kahdenvälisesti Tampereen ja Kangasalan suunnittelijoiden kesken. Viimeisimmissä keskusteluissa on tunnistettu lisatarve Ojala-Lamminrahkan ja Tampereen itäosien yhdistävälle kävelyn ja pyöräilyn pääreitille. Reitti yhdistäisi paitsi asuinalueita toisiinsa, myös itäistä Tamperetta Lamminrahkan palveluihin ja työpaikka-alueisiin sekä Ojala-Lamminrahkaa mm. Hankkion työpaikka-alueeseen (Lausunnossa liitekartalla esitetty kantarajan ylittävä reitti Holvastiin välille Oriniitynkatu-Hinkantie. Samalle osuudelle suunnitellaan myös runkovesijohtoa).</p>	<p>Lamminrahkasta Tampereen Veden suunniteltua runkovesijohtolinjaa seuraavaa Lahdentien alikulun (Hinkantie) kautta Oriniitynkadun itäpään yhdistyvää reittiä ei ole tunnistettu pyöräilyn pääreititasoisena yhteytenä, joka esitettäisiin yleiskaavassa. Sen sijaan reitti voisi palvella alueraitina Lamminrahkan, Holvastin ja Leinolan alueita.</p>
<p>Virkistysreitistöä on tarkistettu kaavaluonnosvaiheen jälkeen yhteistyössä Tampereen ja Kangasalan suunnittelijoiden kesken. Jatko-yhteistyön osalta huomio kiinnittyy ohjeellisiin ekologisiin yhteyksiin, jotka on kaavaehdotuksessa monin paikoin jätetty ulottamatta kaupunkien rajalle. Yhteistyön näkökulmasta olisi hyvä, että suunnittelu ulotettaisiin tämänkin verkoston osalta rajalle asti, jolloin päästäisiin keskustelemaan suunnitteluratkaisuista rajan läheisillä alueilla rajan kummallakin puolella. Ruskossa maanlajituspaikalle esitetyn virkistysreitit luonnetta on myös hyvä pohtia. Maisemoidulla maanlajituspaikalla voisi aikanaan olla potentiaalia myös ekologisenä käytävänä. Ruskonperän maanlajituspaikkaan on laadittu maisemointisuunnitelma, jossa alueelle on osoitettu istutettavaksi puustoa.</p>	<p>Merkitään tiedoksi. Tampereen viherverkosto kytkeytyy Kangasalan puolelle pääasiassa keskuspuistoverkoston merkinnän kautta. Keskuspuistoverkosto muodostaa kantakaupungin viheraluejärjestelmän ja ekologisen verkoston rungon eli se sisältää jo itsessään ekologisen verkoston ja sen jatkuvuuden kehittämisen tavoitteen. Keskuspuistoverkosta täydentävät ohjeellinen ekologinen yhteys -merkinnällä osoitetut keskeiset viherympäristöt. Lisäksi ohjeellinen virkistysyhteys -merkintään sisältyy tavoite ekologisen yhteyden jatkuvuuden turvaamisesta. Ekologisen verkoston laadun ja jatkuvuuden kehittämistä on hyvä jatkaa yhteistyössä kantarajojen yli.</p>

15 Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

LAUSUNTO	VASTINE
<p>ELY-keskus uudistaa lausuntonsa luonnosvaiheesta. Niiltä osin kun vastineissa on merkitty lausunnossa esille tuotu asia ainoastaan tiedoksi tai että asiaan palataan seuraavalla kierroksella, tulee se ottaa huomioon jatkosuunnittelussa.</p>	<p>Merkitään tiedoksi ja jatkosuunnittelussa huomioon otettavaksi.</p>
<p>Kaavan esitystapa ja oikeusvaikutukset</p> <p>Nyt esitetyssä vaiheleiskaavaksi muuttuneessa kaavaehdotusaineistossa on mukana edelleen neljä erillistä kaavakarttaa, joista kaikista on esillä kartat uusista merkinnöistä ja kartat muuttuvista eli poistuvista kaavamerkinnöistä sekä erilliset kaavamääräyskartat, joissa esitetään mikä on uutta ja mikä poistumassa joten yhteensä nähtävillä on 16 PDF-karttalehteä. Kokonaisyleiskaavaa missä näkyisi kokonaisuudessaan ehdotettu kaavaehdotus, ei ole kaava-aineistossa PDF-muodossa. Se löytyy ainoastaan Oskari-karttapalvelusta ja nimettynä niin, että osallisten on hankala ymmärtää mikä on uutta ja mikä on muuttumassa sekä mistä löytyy nyt ehdotettu kaavakartta. Kaikki kaavakartat kokoava PDF-yleiskaavakartta antaisi osallisille mahdollisuuden paremmin hahmottaa ehdotetun suunnitelma-kokonaisuuden ja sen vaikutukset. Erillisiin karttoihin perustuva esitystapa johtaa siihen, että esim. leirintäaluemerkinnät löytyvät hajautettuna, osa Kantakaupungin yleiskaava 2040:stä ja osa uusista kaavamerkinnöistä.</p>	<p>Tampereella yleiskaava viedään hyväksymiskäsittelyyn arkistokelpoisina PDF -karttalehtinä. Kokonaisyleiskaava tai yleiskaavayhdistelmä ei ole hyväksyttävä asiakirja ja on mahdollista, että PDF yleiskaavayhdistelmästä aiheuttaa myös osaltaan sekaannusta ja kysymyksiä siitä, mistä vaiheleiskaavassa päätetään. Rajaamalla PDF-dokumenttiin vain hyväksyttävä kaavan sisältö, voidaan prosessia selkeyttää jossain määrin. Kaavan tulkinta vaatii karttojen lisäksi myös paneutumisen kaavan selostukseen. PDF yleiskaavayhdistelmästä toteutetaan vaiheleiskaavan hyväksymisvaiheeseen..</p>
<p>Esteettömyyden näkökulmasta ei voi odottaa, että kaikilla osallisilla on mahdollisuus ja kyky katsoa kaavakarttoja Oskari-karttapalvelusta digitaalisesti. Jopa asiantuntijoille yleiskaavan esitystapa ja samalla oikeusvaikutukset on paikoin hankala ymmärtää. Osallisten kannalta kaavaehdotus saatetaan kokea niin vaikeaksi lukea, että voidaan kysyä, täytyvätkö kaikki osin MRL 62 §:n tavoitteet osallisten mahdollisuudesta osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta. ELY-keskus on myös saanut suoraa osallis-palautetta kaavan esitystapaan liittyen.</p>	<p>Tosiasia on, että vaiheleiskaava ja karttasisällön jakaminen usealle kartalla tuottaa paljon aineistoa johon perehtyminen vaatii aikaa. Tämä on tunnistettu ja kaava-aineistoon tutustumista varten on tuotettu materiaalia, mm. video asian selkeyttämiseksi. Ehdotusvaiheessa järjestettiin kaksi samansisältöistä asukastilaisuutta, joihin oli mahdollista lähettää kysymyksiä etukäteen. Asukastapahtumissa ja kaavan nettisivuilta on ollut saatavissa suunnittelijoiden yhteystiedot, sillä myös henkilökohtaiseen vuoropuheluun oli varauduttu. Valmistelijat eivät saaneet nähtävillä olon aikana tietoa kaava-aineistoon liittyvistä vaikeuksista. Asia olisi voitu huomioida nähtävillä olon aikana, jos asiasta olisi saatu tietoa kaavan valmistelijoille ELY-keskuksen sijasta. Tampereella valmistaudutaan kaavojen digitalisuuteen ja yleiskaavan kartat ja muu aineisto tuotetaan myös Oskari -karttapalveluun digitaaliseen muotoon. Karttapalvelu on käyttäjän kannalta perinteistä PDF -dokumenttia monipuolisempi väline tutustua kaavaan ja käyttää samanaikaisesti muuta suunnittelualueen paikkatietoa ja tehdä vertailua esim. maakuntakaavaan. Teknisen kehityksen mahdollisuudet on tarkoituksenmukaista ottaa käyttöön vaikka kaikilla osallisilla ei olisikaan välineitä hyödyntää tekniikkaa maksimaalisella tavalla. Perinteinen tapa ottaa yhteyttä suoraan valmistelijoihin kaavan ollessa nähtävillä on edelleen hyvä ja käyttökelpoinen tapa saada lisätietoa ja apua kaava-aineiston tulkintaan.</p>

15 Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

LAUSUNTO	VASTINE
<p>ELY-keskus on ottanut luonnoksesta antamassaan lausunnossa kantaa siihen, että oikeusvaikutusten tulisi olla selkeitä ja luettavissa kaavakartalta MRL 16 §:n mukaisesti. MRL 45 § "yleiskaava voidaan laatia ja hyväksyä myös siten, ettei sillä koko yleiskaavan tai sen osan alueella ole tässä MRL:ssä tarkoitettuja oikeusvaikutuksia. Tällaista yleiskaavaa koskee kuitenkin, mitä 99 §:n 3 momentissa säädetään lunastamisesta." MRL 16 §:n mukaisesti "jos yleiskaava on laadittu maankäyttö- ja rakennuslain 45 §:ssä tarkoitettuna oikeusvaikutuksettomana yleiskaavana, sen tulee käydä ilmi yleiskaavasta."</p>	<p>Kantakaupungin vaiheyleiskaavaa laaditaan oikeusvaikutteisena karttojen 1-4 merkintöjen ja määräysten osalta. Yleiskaavalla on MRL 42 §:n mukaiset oikeusvaikutukset. Yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Yleiskaavan ratkaisut, kohdemerkinnät, aluevaraukset ja rajaukset täsmentyvät ja tarkentuvat yleiskaavaa tarkempien suunnitelmien yhteydessä tehtäviin tarkempiin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin.</p>
<p>Tampereen kaupunki on vastineessaan ELY-keskukselle todennut että "Yleiskaava välittää kaupunkistrategian tavoitteet keskeisestä yhdyskuntarakenteesta tarkempaan suunnitteluun. Strategisilla kehittämisperiaatemerkinnoilla ei ole sitovia oikeusvaikutuksia alueiden yksityiskohtaisempiin suunnitelmaratkaisuihin, mutta suunnitteluprosessin kannalta niillä on merkitys." ELY-keskus katsoo, että erillistä vain suunnitteluprosessiin kohdistuvaa oikeusvaikutusta MRL ei tunne vaan kaava joko on tietyiltä osin (alueen osat tai määräykset) oikeusvaikutteinen tai oikeusvaikutuseton. Strategisten kehittämisperiaatteiden kohdalla yleiskaavakartalla tulee näin ollen MRL 16 § mukaisesti ilmoittaa kyseisten kaavamerkintöjen oikeusvaikutuksettomuudesta. Samoin tulee tarkastaa mahdollisesti voimaan jäävistä Kantakaupunki 2040 kaavamerkinnoista, joissa ei ole oikeusvaikutusettomuutta todettu, mikä osa niistä on oikeusvaikutteisia ja mikä ei.</p>	<p>Vaiheyleiskaava uudistaa Kantakaupungin yleiskaava 2040 muuttuneilta osin ja on laadittu kaavakarttojen ja määräysten osalta samalla logiikalla. Voimaan jäävän yleiskaavan tarkistaminen osittain kehittämisperiaatemerkinntöjen oikeusvaikutteisuuden osalta edellyttäisi kaupungin näkemyksen mukaan kaavamerkintöjen kumoamista eikä voimassa olevan kaavan täydentäminen olisi mahdollista. Luonnosvaiheen vastineessa Tampereen kaupunki nojaa KHO:n ratkaisuun Kantakaupungin yleiskaava 2040 koskevassa asiassa (KHO 3797/1/18), jonka mukaan Kalevan RKY-alueella Kehittämisperiaatemerkinnoilla ei ole sitovia oikeusvaikutuksia niillä osoitettujen alueiden yksityiskohtaisempaan suunnitteluun esimerkiksi täydennysrakentamisen mitoituksen tai tarkemman sijoittelun osalta. KHO:n ratkaisun pohjalta strategisten kehittämisperiaatemerkinntöjen osoittamisella erikseen oikeusvaikutusettomiksi ei ole merkitystä.</p>

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Maakuntakaavan ohjausvaikutus</p> <p>ELY-keskus on luonnosvaiheen lausunnossaan edellyttänyt että maakuntakaavan yleismääräys taajamien rakentamattomista rannoista tulee olla osoitettu myös yleiskaavassa yleismääräyksenä. Maakuntakaavan yleismääräyksessä määrätään, että taajamien rakentamattomat ranta-alueet tulee säilyttää pääsääntöisesti rakentamattomina ja varata yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa yleiseen virkistyskäyttöön.</p> <p>Tampereen kaupunki on vastineessaan kertonut että kaikki taajamien vapaat rannat on voimassa olevassa yleiskaavassa osoitettu keskuspuisto-merkinnällä ja näin ollen erillistä yleismääräystä ei tarvittaisi. Pohtolassa on juuri hyväksytty asemakaava, jossa maakuntakaavan taajama-alueella rannalla sijaitsevia asemakaavoitettuja puistoja on kaavoitettu asuinrakentamiseen. Voimassa olevassa yleiskaavassa kyseinen alue on osoitettu keskuspuiston sijaan asumisen alueeksi ja ohjeelliseksi ekologiseksi yhteydeksi ja virkistysyhteydeksi, vaikka se on maakuntakaavassa taajamatoimintojen aluetta jonka rantoja koskee em. yleismääräys. ELY-keskus katsoo, että maakuntakaavan yleismääräys ei ole riittävästi välittynyt Kantakaupungin yleiskaava 2040 soveltamiseen asemakaavoituksessa eikä nyt esitetystä muodosta välity MRL 32 §:n edellyttämällä tavalla myöskään vaiheyleiskaavaan. Maakuntakaavan yleismääräys tulisi siten tuoda yleiskaavan yleismääräykseksi.</p> <p>On myös huomattava, että vapaiden rantojen merkitys virkistyskäytössä ja myös virkistysalueiden kokonaispinta-alan tarve kasvaa asukasmäärän kasvaessa.</p>	<p>Maakuntakaavan yleismääräys ohjasi voimassa olevan yleiskaavan, Tampereen kantakaupungin yleiskaava 2040, valmistelua, jossa tutkittiin kaikkien kantakaupungin ranta-alueiden kaava- ja maanomistustilanteen lisäksi ranta-alueille sijoittuva rakentaminen. Yleiskaavan ratkaisuna rakentamattomat ranta-alueet on osoitettu pääsääntöisesti keskuspuistoverkon osaksi ja lomarakentamiseen jo varatut ranta-alueet loma-asuntoalueiksi. Muutamia poikkeuksia pääsääntöön on paikoissa, joissa yksityisen kiinteistön ja rannan välissä on hyvin kapea maakaista sekä yksi lausunnossakin mainittu ranta-alue, jolla rakentamaton puistoalue on yksityisessä omistuksessa. Kyseisen Pohtolassa sijaitsevan puistoalueen asemakaavaprosessi on edelleen kesken, eikä voida todeta, että asemakaavaprosessi olisi edennyt toisella tavalla, vaikka maakuntakaavan yleismääräys olisi ollut myös yleiskaavan määräys. Maakuntakaava kieltää taajamien rakentamattomien rantojen maankäytön 'pääsääntöisesti' ja tähän myös voimassa olevan yleiskaavan ratkaisu perustuu. Vapaiden rantojen mutta myös muiden virkistysalueiden merkitys on tunnistettu yleiskaavatyössä ja siksi nyt laadittavalla yleiskaavalla pyritään varmistamaan asemakaavoitettujen puistojen säilyminen aikaisempaa paremmin.</p>
<p>Kokonaissuunnitelman tarvealue</p> <p>Kokonaissuunnitelman tarvealue – uusi kaavamerkintä on osoitettu strategiseksi kehittämisperiaatemerkinäkseksi, jolla ei kaupungin vastineen perusteella ole sitovaa oikeusvaikutteisuutta. Tämä oikeusvaikutuksettomuus tulee käydä ilmi kaavakartalta. Kaavaehdotuksessa kehittämisperiaatteen määräyksen sisältöön viitaten ELY-keskus katsoo, että toimintojen yhteensovittaminen tapahtuu MRL 35 §:n mukaisesti yleiskaavoissa. Näin ollen strategisen yleiskaavan jälkeistä toimintojen yhteensovittamista ei tule jättää seuraavalle kaavoitusasteelle ellei se ole osayleiskaavataso. Kokonais- ja yleissuunnitelma eivät ole MRL:n kaavajärjestelmän mukaisia suunnitelmia, jolloin myöskään suunnitelmalla ei ole oikeusvaikutteisuutta. Tarkemmat asemakaavoitusta ohjaamaan tarkoitettut suunnitelmat tulisi laatia MRL:n mukaisilla välineillä, jolloin voidaan varmistaa riittävä vaikutusarviointi, vaihtoehtojen tarkastelu ja vuorovaikutus sekä mahdollistaa kuntalaisten oikeusturvan toteutuminen suunnitelmien hyväksymispäätösten ollessa valituskelpoisia. On huomattava, että MRL on yleiskaavojen toteutustavan ja tarkkuuden suhteen joustava ja myös aiempaa yleispiirteisempi ja sisällöltään kevyempi osayleiskaavasuunnittelu on mahdollista. Vastineessaan Tampereen kaupunki on todennut kokonaissuunnitelman tarvealueiden sijoittuvan lähes yksinomaan alueille, joilla yksityisellä hankekehityksellä on merkittävä rooli täydentyvän ja uudistuvan yhdyskuntarakenteen toteuttamisessa. Tämä puoltaa sitä, että maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia suunnitteluprosesseja tulisi noudattaa, jotta saavutettaisiin MRL:n edellyttämä vuorovaikutus ja osallistaminen ja erityisesti riittävä ja avoin vaihtoehtojen tarkastelu ja vaikutusten arviointi.</p>	<p>Kokonaissuunnittelun tarvealue -merkintä liittyy kehittämisperiaatemerkitöiden oikeusvaikutteisuutta koskevaan kokonaisuuteen. Kaupunki katsoo, että kokonaissuunnittelun tarvealue -merkinnällä ei olisi ELY-keskuksen lausunnon pohjalta ylipäätään kaupungin tarkoittamaa merkitystä ja että ko. alueilla tarkoituksenmukainen suunnitteluväline olisi strategista yleiskaavaa tarkempi osayleiskaava. Kaavan strategisuus huomioiden kaupunki katsoo, että informaatio yksityisille hankekehittäjille kaupungin tavoitteista kaupunkirakenteesta ja syntyvän lähiympäristön laadusta on tarkoituksenmukaista osoittaa kehittämisperiaatemerkinällä. Merkinnällä ei voida kaupunginkaan näkemyksen mukaisesti korvata MRL:n mukaisia kaavaprosesseja, mutta muuttuvilla alueilla kokonaissuunnittelu asemakaavan laatimisen yhteydessä tuottaa asemakaavoitusta varten enemmän tietoa kuin asemakaavan laatiminen yhdelle tontille kerrallaan. Osayleiskaavan laatimisen tarpeellisuutta jatkossa on arvioitava erikseen, kokonaissuunnittelutarpeen osoittaminen vaiheyleiskaavassa palvelee kuitenkin kaupungin tavoitteita kaupunkiympäristön laadusta.</p>

LAUSUNTO

Kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhyke

Kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhykkeen strateginen kehittämissperiaatemerkinä on hyvä ohjaamaan kasvua tukemaan keskuksia ja kestävästä liikennettä. Uusi merkinä noudattaa MAL-sopimuksen liitekartan vyöhykkeitä ja turvaa pitkäjänteisen kehittämisen seudullisen raitiotien edellytysten vahvistamiseksi. Myös uusien asuinalueiden osalta tulisi yleiskaavalla ohjata sitä, että liikennöinti on mahdollista kestävästi ja olisi hyvä huomioida myös muut tehokkaan joukkoliikenteen kehittämisen kannalta tarpeelliset alueet tavoitteellisella kehittämismerkinnällä. Huomattavaa on, että kokonaissuunnitelman tarvealueet eivät juurikaan sijaitse ko. kasvun ja elinvoiman vyöhykkeellä, jonne tavoitellaan merkittävintä osaa kasvusta vaikkakin tavoitteena ainakin osassa kokonaissuunnitelman tarvealueilla on suunnitella merkittäviä uusia asuinalueita. Haasteena kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhykkeellä on myös riittävien virkistysalueiden turvaaminen kasvavalle väestömäärälle sekä terveellisen ja turvallisen elinympäristön luominen varsinkin kun uutta asuinrakentamista suunnitellaan isojen liikenneväylien läheisyyteen, jossa haasteena suunnittelussa on melualueet ja ilmanlaatu.

VASTINE

Tampereen vaiheyleiskaava sitoutuu vahvasti koko kaupunkiseudun kestävästä kasvun tavoitteeseen ja kaupunkiseudun MAL-sopimukseen. Kestävästä liikkumisen tavoite on erityinen vyöhykkeellä, jolle tavoitellaan suurinta rakentamisen volyymiä ja jossa eri liikkumismuotojen välinen tilanjako on kriittisintä. Vyöhykettä laajennetaan tarkistettuun kaavaehdotukseen koskemaan myös Vuoreksen raitiotiehaaran ympäristöä. Tampereen kaupunki tavoittelee alueelle tulevaisuudessa raidepohjaista joukkoliikennettä ja siihen tukeutuvaa tiivistä kaupunkirakennetta sekä kestävästä liikkumisen kulkutapaosuuden kasvua. Kantakaupunki täydentyy ensisijaisesti olemassa olevaa kaupunkirakennetta täydentämällä, mm. aluekeskuksissa. Kestävästä liikkumisen edellytyksiä asuinalueilla ja alueiden välillä on korostettu aikaisempaa laajemmalla pyöräliikenteen tavoiteverkollla. Kokonaissuunnittelun tarvealueita ei ole osoitettu ainoastaan kasvusuuntien perusteella, eikä yleiskaavaan liity toteuttamisen ohjelmointia.

LAUSUNTO

Korkean rakentamisen alueet

Korkean rakentamisen alueet perustuvat selvityksiin jotka keskusta-alueen osalta on laadittu 2012 ja aluekeskusten osalta 2014-2015. Selvitykset eivät luonnosvaiheessa olleet osana yleiskaavan selvityksiä. Pirkanmaan maakuntakaava on tullut voimaan 2017 ja siellä mm. uusia rakennetun kulttuuriympäristön arvoalueita on osoitettu korkean rakentamisen alueille. Näiltä osin voidaan katsoa että korkean rakentamisen selvitykset eivät ole enää ajantasaisia, koska ne eivät ole voineet huomioida maakuntakaavan kulttuuriympäristöselvityksiä. Korkean rakentamisen selvityksiä sekä niiden perusteella osoitettuja korkean rakentamisen alueita tulisi siten päivittää tai poistaa kehittämissperiaatemerkintä kaavaehdotuksesta.

VASTINE

Korkean rakentamisen vyöhykkeet ovat yleispiirteisiä, eikä yleiskaavan kaavamerkintä edellytä, että vyöhykkeen sisällä oleva rakentaminen painottuu korkeaan rakentamiseen. Korkean rakentamisen alueita on osoitettu yleiskaavaehdotuksessa vuoden 2012 selvitykseen pohjautuen Hatanpäälle ja vuoden 2014-2015 selvitykseen perustuen Tesomalle, Hiedanranta-Lielahteen, Hervantaan ja Linnainmaalle. Näillä alueilla Hiedanrantaan osoitettu korkeaan rakentamiseen soveltuva vyöhyke sivuaa maakunnallista arvoaluetta "Lielahden kartano ja tehdasalue / Kartano ja tehdasalue". Hatanpäällä oleva maakunnallinen arvokohde "Hyppösen kenkätehdas ja Lokomon hallit" on osittain korkeaan rakentamiseen soveltuvan vyöhykkeen sisällä. Kumpikin arvoalue sijoittuu yleiskaavan keskustatoimintojen vyöhykkeelle. Keskustatoimintojen alueen kaavamääräyksessä todetaan, että alueen suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota kulttuuriympäristön arvoihin. Maakunnallisten arvoalueiden määräyksessä todetaan mm., että uusi rakentaminen on sopeutettava alueen kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin ja ajalliseen kerroksellisuuteen. Näillä määräyksillä voi olla vaikutusta korkean rakentamisen hankkeisiin, jos asemakaavan yhteydessä hankkeiden arvioidaan olevan ristiriidassa maakunnallisten arvojen kanssa. Hiedanrannassa maakunnallinen arvoalue sivuaa korkeaan rakentamiseen soveltuvaa vyöhykettä ensisijaisesti vuonna 1938 rakennetun veturitallin vuoksi, ja myös portinvartijan asuinrakennus 1800-luvun lopusta ja pumppuasema vuodelta 1914 sijoittuvat lähelle vyöhykettä. Näiden rakennusten osalta jo keskustatoimintojen alue sinänsä merkitsee suurta muutosta, kun kaupunkirakenne levittäytyy pienehköjen rakennusten läheisyyteen ja ympäristöön, ja korkea rakentaminen on tähän nähden pienempi muutos. Arviointia sopivasta rakentamiskorkeudesta ja -tavasta voidaan tehdä asemakaavan yhteydessä. Tämä koskee myös Hatanpään maakunnallista arvoaluetta.

LAUSUNTO

Kaleva-Hakametsä kaavamerkintä

Ehdotukseen Kaleva-Hakametsän c-1 täydentyvä keskusta merkin-tää on laajennettu. Lisäksi kaupan ohjauksessa on muutettu vähittäiskaupan kokonaiskerrosalan enimmäismäärä suuryksiköiden kokonaiskerrosalan enimmäismääräksi. Määräyksen muutos on vaikutuksiltaan erittäin merkittävä ja poikkeaa maakuntakaavasta. Viitaten maakuntakaavan alueelle osoittaman käyttötarkoituk-sen määräykseen ja suunnittelumääräykseen ja kaupan mi-toitukseen ELY-keskus jatkaa, että maakuntakaavassa ei ole osoitettu suuryksiköiden enimmäismäärää ko. Kaleva-Haka-metsä alueelle vaan annettu vähittäiskaupan enimmäismäärä. Yleiskaavaehdotuksen kaavamääräys ei ole maakuntakaavan mukainen. Yleiskaava voi tarkentaa maakuntakaavaa mutta ei poiketa siitä. ELY-keskus katsoo että mitoituksen tulee noudat-taa voimassa olevaa maakuntakaavaa, muuten maakuntakaa-va ei ole MRL:n mukaisesti ohjeena muutettaessa yleiskaavaa. Maakuntakaavassa Kaleva-Hakametsän alue ei ole keskusta-alue, toisin kuin alakeskukset Tesoma ja Hervanta, vaan kaupallisten palvelujen alue (KM) mutta yleiskaavassa kaikki kolme on osoitettu samalla kaavamerkinnällä. C-1-aluetta ja täydentyvän keskustan aluetta on ehdotuksessa laajennettu pohjoiseen merkittävästi maakuntakaavan taajamatoimintojen alueelle. Ehdotuksen ratkai-su ei sisällä vaikutusten arvioimiseksi riittäviä tietoja on lähtökoh-taisesti sekä maakuntakaavan että yleiskaavan sisältövaatimusten vastainen. Mikäli perustellusti halutaan kasvattaa maakuntakaa-vassa osoitettua vähittäiskaupan kerrosalaa esimerkiksi Haka-metsän hallin tontilla tai asuinkorttelien kivijalassa, tulisi kaavas-sa selvityksiin perustuen esittää paljonko uusi vähittäiskaupan enimmäismitoitus kerrosalana olisi ja mitä vaikutuksia sillä olisi erityisesti Tampereen keskustan elinvoimaan ja laajemmin kau-punkiseudun palvelurakenteeseen verrattuna maakuntakaavan mukaiseen ratkaisuun.

Asuinkorttelien kivijalkaan sijoittuvien tavanomaisten kaupallisten ja palvelutoimintojen osalta maakuntakaavan enimmäismitoituk-sesta voidaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan joustaa, koska näillä ei yleensä ole seudullisia vaikutuksia. Asuinkortteleihin sijoit-tuvat toiminnot tulee kuitenkin huomioida kaupallista mitoitusta koskevassa tarkemmassa selvityksessä. Kaleva-Hakametsä-alueen kaupan mitoitusta tulee ELY-keskuksen näkemyksen mukaan yh-teisesti käsitellä kaupungin, Pirkanmaan liiton ja ELY-keskuksen välillä.

VASTINE

Yleiskaavaratkaisua tarkistetaan Kaleva-Hakametsän täydentyvän keskustan c-1 -merkinnän osalta. Kalevaa koskeva kaupan mitoitus muutetaan saman sisältöiseksi kuin maakuntakaavassa ja yleiskaavan luonnosvaihees-sa. Vähittäiskaupan kerrosalan enimmäismitoitus Ka-levassa on 70 000 k-m². Lisäksi c-1 osa-aluemerkintä osoitetaan vastaamaan paremmin maakuntakaavan mukaista KM-rajauksia ja rajataan Hervannan valtavyöhyk-keen länsipuolelle.

15 Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Virkistysalueet ja luonto</p> <p>Uusi yleismääräys asemakaavoitetuista puistojen ja virkistysalueiden määrän säilyttämisestä parantaa yleiskaavan ohjausvaikutusta virkistysalueista selkeästi verrattuna voimassa olevaa yleiskaavaan, jossa kaavamerkinnän kuvauksessa oli maininta siitä, että asemakaavoitettuja puistoja ei oltu tarkoitettu täydennysrakentamiseen. ELY-keskus katsoo että yleismääräyksen muotoilu tulee alueiden määrän lisäksi muuttaa niin, että alueiden virkistysalueiden ja puistojen saavutettavuus otetaan yleismääräykseen mukaan. Tärkeää lähivirkistysalueilla on nimenomaan se, että alueet ovat lähellä ja helposti saavutettavissa. Näin ollen virkistysalueiden määrän kasvattaminen mahdollisesti hyvin kaukana mutta määrällisesti samankokoisena ei voi olla tavoiteltavaa. Vähintään kaavaselostuksesta tulee yhä ilmetä Kantakaupungin yleiskaava 2040 tapaan, että lähtökohtaisesti asemakaavoitetut viheralueet ovat jatkossakin turvattuja. Viheralueiden riittävyyden ja käytettävyyden arviointiin saa tukea tuoreesta KHO:n päätöksessä 2020:122.</p>	<p>Määräystä täydennetään saavutettavuuden osalta. <i>Asemakaavoitettujen puistojen ja virkistysalueiden määrän säilyminen ja hyvä saavutettavuus tulee turvata. Suunnittelussa tulee varmistaa alueiden kytkeytyminen keskuspuistoverkostoon sekä säilyminen lähivirkistykseen soveltuvina, ääniympäristöltään miellyttävinä ja luonnon monimuotoisuutta tukevinä alueina.</i></p>
<p>Ensisijaisesti kaavamääräyksistä, mutta vähintään kaavaselostuksesta tulee keskustan ja asumisen alueilla käydä Kantakaupungin yleiskaava 2040 muotoilun mukaisesti ilmi, että "alueen asemakaavoitettuja puistoja ja virkistysalueita ei ole tarkoitettu täydennysrakentamiseen". Se, millä periaatteella tästä mahdollisesti poiketaan, pitää olla myös määritelty.</p>	<p>Asumisen ja keskustatoimintojen merkintöjen kuvauksessa on maininta asemakaavoitettujen puistojen turvaamisesta: <i>Alueen asemakaavoitettuja puistoja ja virkistysalueita ei ole tarkoitettu täydennysrakentamiseen. Alueella virkistysalueeksi asemakaavoitettujen alueiden riittävyys ja laadullinen kehittäminen tulisi varmistaa mahdollisen täydennysrakentamisen yhteydessä.</i> Tarkistetaan kaavaselostusta tavoitteen osalta. Poikkeamiset arvioidaan tapauskohtaisesti.</p>
<p>Yleiskaavassa on sisällytetty laajimmat arvokkaat luontokohteet keskuspuistoverkostoon ja siihen liittyviin ekologisiiin yhteyksiin. Ekologisia yhteyksiä ja keskuspuistoverkostoa on ehdotukseen hieman uudistettu uusilla yhteyksillä, mikä on hyvä asia. Ekologiset yhteydet ovat kaavakartalla päällekkäin muiden kaavamerkintöjen kanssa ja ohjeellisia, mikä voi aiheuttaa epäselvyyttä siitä, miten näillä alueilla voidaan toimia. Ekologisten yhteyksien säilyminen tulee turvata rakentamiseen osoitetuilla alueillakin ja kaavamerkintää täsmentää. Ekologisten yhteyksien jatkuvuuteen kaava-alueen ulkopuolella tulee kiinnittää myös erityistä huomioita.</p>	<p>Merkinnän kaavamääräys edellyttää ekologisen yhteyden turvaamisen ja tarkemmassa suunnitelmassa yhteyden sijainnin sekä laadun määrittämisen suunnittelussa tarkentuneen tiedon pohjalta, yhteensovittaan alueen arvot ja kehittämistarpeet. Ei muutoksia kaava-aineistoon.</p>
<p>ELY-keskus uudistaa virkistysalueiden ja luonnon osalta luonnoksen lausunnon.</p>	<p>Tampereen kaupunki katsoo, että luonnosvaiheen lausunnon esitetyt virkistysalueita ja luontoa koskevat asiat on huomioitu ehdotuksessa tai tarkistettavassa ehdotuksessa.</p>

15 Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Liikenneverkko</p> <p>Yleiskaavassa on osoitettu liikenne- ja viestintäministeriön asetuksen mukaan maanteiden pääväyliin kuuluvat valtatie 3, 9 ja 12 Valtakunnallinen pääväylä tai Kehitettävä valtakunnallinen pääväylä - merkinnöillä. Nykyisiä ja suunniteltuja moottoritiejaksoja ei ole eroteltu omilla merkinnöillään nk. sekaliikennetiejaksoista kuten voimassa olevassa Tampereen kantakaupungin 2040 yleiskaavassa on tehty. Pirkanmaan ELY-keskus korostaa, että nykyisiin valtateiden 3, 9 ja 12 sekä maantien 3495 moottoritiejaksoihin eikä myöskään suunniteltuihin valtateiden 9 ja 12 moottoritiejaksoihin ole tavoitteena tehdä muutoksia. ELY-keskus kuitenkin katsoo, että yleiskaavan merkinnät maanteilla mahdollistavat tieverkon nykytilanteen sekä kehittämisen Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 tavoitteidenkin mukaisesti.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Raitiotien linjaukset ja raitiotievarikot on suunniteltava siten, ettei niistä aiheudu haittaa maanteiden liikenteelle eikä kehittämismahdollisuuksille. Raitiotien risteämiset maanteilla on toteutettava eritasossa eikä raitiotietä voida sijoittaa maantien alueelle. Yleiskaavassa esitetty seuturaitiotien Lamminrahkan raitiotielinjaus edellyttää muutoksia valtatielle 12 tehdystä yleissuunnitelmassa esitetylle Linnainmaan eritasoliittymälle, mikä on huomioitava näiden hankkeiden jatkosuunnittelussa. Eri raitiotiehaarojen yhteensovittaminen maanteiden kanssa edellyttää edelleen suunnittelun tarkentuessa tiivistä yhteistyötä Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Yleiskaavan mukaisen liikennejärjestelmän ja maankäytön kehittäminen edellyttää tiivistä yhteistyötä, koska monet kehitettävät alueet edellyttävät myös maantieverkon kehittämistarpeita. Liikenneverkon kehittämisen osalta noudatetaan pääsääntöisesti hyötyjä maksaa periaatetta. Esimerkiksi uusien maankäyttöä palvelevien tai maankäytön vuoksi kehitettävien eritasoliittymien kuten valtatiellä 9 Tasanteen, valtatiellä 12 Tesoman sekä Teiskontien ja Kekkosentien (vt 12) eritasoliittymän toteuttamis- ja parantamisvastuu on kaupungilla. Liittymiä sekä maanteiden lähialueiden maankäyttöä ja liikenneverkkoa kehitettäessä tulee ottaa huomioon valtakunnallisen ja seudullisen liikenteen toimivuuden turvaaminen.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Yleiskaavassa on esitetty Liikenteen yhteistarve -merkinnällä Tarastenjärvellä 2-kehätien osa, joka olisi osa valtatieltä 12 Lentolasta valtatielle Tarastenjärvelle johtavaa väylää. ELY-keskus katsoo, että tällä 2-kehätien jaksolla ei ole pitkämatkaisen liikenteen kannalta liikenteellistä tarvetta, joten se ei olisi osa maantieverkkoa.</p>	<p>Merkinällä on osoitettu Pirkanmaan maakuntakaavan mukainen tieliikenteen yhtetetarve 2-kehän jatkeelle väillä Kangasala-Tarastenjärvi.</p>
<p>Vilkkaiden liikenneväylien varrella uuden maankäytön tulee perustua riittäviin liikenteen haittojen ja estevaikutuksen vähentämistä koskeviin selvityksiin. Yleiskaavassa teemakartalla 4 esitetty Melu- ja ilmanlaatuselvitystarpeen harkinta-alue noudattelee Tampereen meluselvityksen v. 2017 päiväajan 55 dB:n melualueutta. ELY-keskus katsoo, että tällä alueella tulee lähtökohtana olla meluselvityksen laatiminen maankäytön suunnitteluun liittyen. Liikenteen haittojen ja väylien estevaikutuksen vähentämien voi edellyttää huomattavia investointeja, mikä tulee huomioida maankäytön toteuttamiskustannuksissa ja alueiden toteuttamisaikatauluissa.</p>	<p>Kaavamerkinnässä on yhdistetty melu- ja ilmanlaatuselvityksen tarve-alueet, jotka sijoittuvat pääosin samoille alueille. Meluselvitys laaditaan suurimmassa osassa asemakaavahankkeita, mutta kaikissa tapauksissa sitä ei voi edellyttää. Pienemmissä asemakaavahankkeissa tai -muutoksissa erillinen selvitys ei ole välttämätön ja joissakin tapauksissa ajantasainen meluselvitys voi olla laadittu jo ennen kaavahanketta. Asia tulee harkita yleiskaavassa esitetyillä alueilla asemakaavan laadinnan yhteydessä.</p>

15 Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen <i>Kestävän liikkumisen edellytykset</i></p> <p>Joukkoliikennepainotteisten katujen poistuminen heikentää joukkoliikenteen sujuvuuden edellytyksiä luonnosvaiheeseen verrattuna, sillä kaavamääräyksen mukaan kokoojakatuja tulee kehittää kaikkien kulkumuotojen tarpeet huomioiden. Joukkoliikenteen käytettävyys ja saavutettavuus mm. pysäkkien sijoittelun, suorien kulkureittien sekä liikenneturvallisuuden kannalta tulisi huomioida.</p>	<p>Yleiskaavan tavoite myös muun kuin raiteisiin pohjautuvan joukkoliikenteen edistämisestä on olemassa. Kantakaupungin yleiskaava 2040 merkinnöistä jää voimaan Kaupunkirakenteen kannalta merkittävä liikenteen kokoojakatu ja joukkoliikenteen laatuikäntävä, joka on luonnosvaiheen ratkaisua joukkoliikennepainotteisista kaduista hieman suppeampi sisällöltään ja laajuudeltaan, mutta oikean suuntainen.</p>
<p><i>Hiilinielujen turvaaminen</i></p> <p>Kantakaupungin alueella tavoitellaan hiilinielujen ja -varastojen turvaamisen lisäksi myös lisäämään niitä. Pirkanmaan ELY-keskus pitää tavoitetta tärkeänä, kunnianhimoisena ja kaupungin hiilineutraaliustavoitteisiin peilaten myös välttämättömänä. Hiilinielujen kasvattaminen kantakaupungin alueella on erityisen haastava tavoite, eikä kaavaehdotus kaikilta osin tue tavoitetta.</p>	<p>Lausunnossa todettu hiilinielujen lisäämisen ongelmallisuus kasvavassa kaupungissa on tosiasia. Tampereen kantakaupungin kasvu toteutuu pääosin jo kertaalleen kaavoitetulla ja rakennetulla alueella, minkä takia kasvu ja rakentaminen eivät aiheuta pääsääntöisesti esim. metsäkatoa. Kasvun suuntaaminen olemassa olevaan rakenteeseen säästää hiilinielut muualla, hiilinieluisi paremmin soveltuvilta alueilta.</p>
<p><i>Yhdyskuntarakenne</i></p> <p>Kaavaselostuksen mukaan yhdyskuntarakenteeseen liittyvät merkittävimmät päästösektorit ovat liikenne ja rakentaminen, mutta haasteita näiden arviointiin tuo se, että myös esim. kestävään liikenteeseen liittyvä uudistaminen ja kasvun suuntaaminen voivat lisätä rakentamisen tarvetta ennen kuin niiden pitkän ajan vaikutukset näkyvät.</p> <p>Tampereen kaupungin yhdyskuntarakenteen päästöjä arvioivaa työkalua on kaavaselostuksen mukaan hyödynnetty mm. rakennusten päästöjen, liikennemuotojen sekä sekoittuneisuuden arviointiin, mutta nämä tarkastelut eivät näy kaavaratkaisussa.</p> <p>Ilmastokestävän yhdyskuntarakenteen tavoittelussa joukkoliikenteellä on merkittävä rooli myös vapaa-ajan liikkumisen mahdollistajana. Kaavassa on osoitettu virkistystoimintoja, joiden tulisi olla saavutettavia joukkoliikenteellä. Vastaavasti olisi hyvä tarkastella myös viheralueita ja tarkastella joukkoliikenteen kehittämisessä näiden käyttömahdollisuuksia. Tässä on tärkeää myös seudullinen yhteistyö viheralueiden käyttöpaineen jakautumiseksi.</p>	<p>Yleiskaavatyössä tehtyä yhdyskuntarakenteen ilmasto-vaikutusten arviointityön pohjalta on voitu todeta, että hiilineutraaliuden päästöraajat saavutetaan Tampereella vuoteen 2040 mennessä. Uudisrakentamisen kohdistaminen raiteisiin perustuvan joukkoliikenteen vyöhykkeille ja toimintoiltaan monipuolisiin aluekeskuksiin sekä toisaalta rakentamattoman keskuspuistoverkoston ja asemakaavoitettujen puistojen säästäminen ovat Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan oikean mittakaavan ratkaisuja strategisessa yleiskaavassa. Rakentamisen osalta rakennusten eko- ja energiatehokkuutta ohjataan EU- ja kansallisella tasolla. Vapaa-ajan palvelujen ja virkistysalueiden osalta rakenteilla oleva raitiotie parantaa mm. Kauppi-Niihaman että Hervannan ympäristössä olevien alueiden saavutettavuutta. Joukkoliikennepalvelun ohjaamiseen yleiskaava ei ole luonteva väline. Tampereen näkemyksen mukaan yhteistyö seudun viherrakenteen turvaamiseksi on hyvä lähtökohta myös viheralueiden käyttöpainetta koskevaan keskusteluun.</p>

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Sopeutuminen</p> <p>Pirkanmaan ELY-keskus on kommentoinut jo aiemmin ilmastonmuutoksen sopeutumiseen liittyvää selvitystä. Selvitys on kattava ja sopeutumisen arvioinnin vielä ollessa valtakunnallisesti laadullisesti hajanaista hyvä avaus asian käsittelylle. Selvityksessä olisi ollut hyvä kiinnittää huomiota enemmän haavoittuvien kohteiden ja haavoittuvuuksien tunnistamiseen, missä olisi auttanut esimerkiksi tiettyihin sijainteihin sidottujen sääriskien tarkempi huomioiminen.</p> <p>Todennäköisesti aikataulusyistä selvitys ei ole kuitenkaan vaikuttanut nyt tehtyyn ratkaisuun. Ilmastonmuutoksen aiheuttavat riskit tulevat yleistymään ja tulevaisuudessa olisi tärkeä käsitellä myös sopeutumisen kysymyksiä mahdollisimman ajoissa ja suunnittelun aiemmissa vaiheissa. Yleiskaavan jatkokäsittelyssä sopeutumisen kysymysten huomioinnin tekee haasteelliseksi myös kaavan esitystapa. Sopeutumisessa on oleellista tunnistaa haavoittuvia kohteita sekä juuri tiettyyn sijaintiin kytkeytyviä sääriskejä. (Esim. tulvat tai lämpösaarekeilmiö.) Esittämällä nämä yhdellä kartalla nähtäisiin kerralla kaikki tiettyyn vaaratekijään liittyvät haavoittuvuudet. Viherveston riittävän leveyden varmistamiseen tulisi kiinnittää huomiota jatkosuunnittelussa ja hulevesien imeyttämisen tai ekologisten käytävien vuoksi erityisessä riskissä olevat kohdat turvata asianmukaisin merkinnöin.</p>	<p>Tampereen kaupunki laati kaavaluonnoksesta saadun ELY-keskuksen lausunnon pohjalta vaikutusarvion ilmastonmuutokseen sopeutumisesta ja ilmatoriskien hallinnasta. Aikataulusyistä selvityksen johtopäätöksiä ei ole voitu sisällyttää vaiheleiskaavan ratkaisuihin, mutta ilmastonmuutokseen sopeutuminen on tunnistettu yhdeksi keskeisimmäksi päivittyvän yleiskaavan lähtökohdaksi. Ilmatoriski -teemana ja sen hallintaan liittyvien ohjauskeinojen esittäminen yleiskaavassa kootusti, lausunnossa esitetyllä tavalla, tullaan huomioimaan kaavan esitystavassa.</p>
<p>Ympäristöterveys</p> <p>Kaavan yleismääräyksiin, joko ympäristöterveys kohtaan kartalle 4 tai yleismääräykseen asia, että täydentyvillä asuinalueilla ja uusilla asuinalueilla tulee noudattaa valtioneuvoston (Vnp 993/1992) ohjeita. ELY-keskus pyytää kaupunkia huomioimaan, että yhdyskuntalautakunnan (yla 27.8.2019, § 229) Tampereen melulinjauksen käsittelyn yhteydessä hyväksymiä valtakunnallisia ohjeita lievempiä kunnallisia raja-arvoja ei tule käyttää suunnittelussa ja luvituksessa. Melun- ja ilmanlaatuselvityksen tarvealue voi antaa väärän signaalin siitä, että mikäli asemakaavan suunnittelualue ei sijoitu ko. alueelle, ei meluselvitystä tarvitsisi tehdä jos tarvetta ilmenee. Yleismääräys pystyy paremmin ohjaamaan melun hallintaa tarkemmassa suunnittelussa. Meluyleismääräys on tarpeellinen samoin kuin nyt parannettu pilaantuneisiin maihin liittyvät yleismääräykset. Näin varmistetaan tiivistyvän yhdyskuntarakenteen terveellisyys ja turvallisuus.</p>	<p>Melu- ja ilmanlaatuselvitystarpeen harkinta-alue perustuu Tampereen meluselvityksen 2017 mukaiseen ennustetilanteeseen 2040. Ennusteen päiväjän 55 dB ylittäviin melualueisiin on yleiskaavassa lisätty kauttaaltaan 50 metrin levyinen puskuri. Tampereen meluselvitys päivitetään 2022. Tampereen kaupunki näkee, että meluun ja ilmanlaatuun liittyvää ympäristöhäiriötä pitää kaikin keinoin vähentää, mitä tukee esim. pyöräilyn tavoitettamien nostaminen kaavassa. Muita yleiskaavasta riippumattomia meluun vaikuttavia toimenpiteitä ovat mm. asuntoalueiden alhaiset ajoneuvoliikenteen nopeudet sekä meluun ja päästöihin vaikuttava autokannan sähköistyminen. Koko kantakaupunki ei ole kuitenkaan melun ja ilmanlaadun kannalta ongelmallinen, mikä tulkinta yleismääräyksen voi liittyä. Melu- ja ilmanlaatuselvitystarpeen harkinta-alueen merkinnän kuvaukseen lisätään valtioneuvoston ohjeistot.</p>
<p>Lentomelualueen kaavamääräyksessä tulee pitäytyä maakuntakaavan suunnittelumääräyksessä <i>"Alueelle ei tule sijoittaa uutta vapaa-ajan asumista tai muita melulle erityisen herkkiä toimintoja. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon ympäristöministeriön ohjeistus toiminnan aiheuttamalle ympäristömelulle. Suunniteltaessa alueen käyttöä on Puolustusvoimille varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen"</i>. Tampereen kantakaupunki 2040 kaavamääräyksessä tulee pitäytyä ja lentomelualueelle ei tule osoittaa uutta melun haittoille herkkää toimintaa. Alueella jo olevan asutuksen ja melulle herkän muun toiminnan säilyttäminen, korjaaminen ja vähäinen täydentäminen on mahdollista.</p>	<p>Muutetaan lentomelualueen kaavamääräystä Kanta-kaupungin yleiskaavan 2040 mukaiseksi nykyisen maankäytön ohjaamisen osalta. Lisätään kaavamääräykseen korvaavaa rakentamista ohjaava määräys, jonka mukaan korvaavan rakentamisen tulee perustua asemakaavaan, joka sisältää asiaankuuluvat melumääräykset.</p>

15 Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

LAUSUNTO	VASTINE
<p>ELY-keskus huomauttaa, että kaavaselosteen määräys saa-2 (<i>Alueelle sijoittuvien direktiivilajien elinympäristöjä ei saa hävittää tai heikentää</i>) tulee muuttaa. Pilaantunutta maa-aluetta koskevalla merkinnällä tulee määrätä alueen tutkimisesta ja/tai puhdistamisesta viranomaisen hyväksymällä tavalla ja alueen käyttötarkoitus huomioon ottaen. Siinä ei tule määrätä direktiivilajien suojelutarpeesta. Lisäksi määräyksen termi saastunut maa-alue on vanhentunut ja se tulee korvata termillä pilaantunut maa-alue.</p>	<p>lidesjärven saa-2 merkintä perustuu lidesjärven osayleiskaavaan eikä se ole mukana vaihekaavassa.</p>
<p>Rataverkon ja juna-asemien osalta lausunnon antaa Väylävirasto.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>

16 Pirkanmaan maakuntamuseo

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Kaavaluonnoksesta antamassaan lausunnossa Pirkanmaan maakuntamuseo kiitti Tampereen kaupunkia palstoittamalla syntyneiden pientaloalueiden rakennetun ympäristön arvojen selvittämisestä ja esitti, että selvityksessä arvokkaimmiksi todetut alueet huomioitaisiin yleiskaavassa. Kulttuuriperintö-kartan yleismääräykseen on nyt lisätty vaade näiden alueiden arvojen huomioimisesta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, ja asiaa selvennetään merkinnän kuvauksessa. Pirkanmaan maakuntamuseo katsoo, että ratkaisu on hyväksyttävissä.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Myös jälleenrakennuskauden pientaloalueiden selvittäminen on jatkettu tarkastelemalla nyt voimassa olevan kanta-kaupungin strategisen yleiskaavan selvitystä tarkemmin jälleenrakennuskauden arvoalueita. Uudessa selvityksessä on todettu joitakin muutostarpeita aiempiin arvoaluerajauksiin. Maakuntamuseo kehottaa kaavoittajaa vielä arvioimaan, olisiko uudet arvoalueiden rajaukset syytä korjata kaavakartalle.</p>	<p>Uusi, tarkempi selvitys on paremmin hyödynnettävissä asemakaavoituksen yhteydessä. Yleispiirteisen yleiskaavan rajaukset pidetään näiltä osin entisellään.</p>

16 Pirkanmaan maakuntamuseo

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Maakuntamuseo toi esiin myös kaava-alueen rakennetun ympäristön selvityksiä koskevat puutteet, jotka koskevat erityisesti sotien jälkeistä modernistista arkkitehtuuria, 1960-80-lukujen pientaloalueita sekä agraariajasta jäljelle jääneiden maatalojen talouskeskuksia, ja piti tärkeänä, että selvitysten täydentämistä jatketaan tulevilla valtuustokausilla samaan tapaan kuin nyt on toimittu jälleenrakennuskauden ja palstoittamalla syntyneiden pientaloalueiden kohdalla. Vastineessaan tähän Tampereen kaupunki totesi, että yksittäisten selvitysten ja inventointien lisäksi yleiskaavaa varten olisi hyvä olla käytössä kokonaisnäkemys siitä, millainen tarina ja historia Tampereen rakennetussa ympäristössä halutaan tuleville sukupolville välittää ja että kokonaisnäkemysten puuttuessa yleiskaava huomioi asioita erillisinä. Pirkanmaan maakuntamuseo kiittää Tampereen kaupunkia asian tunnistamisesta ja kannustaa kaupunkia selvittämään kokonaisvaltaisen "Tampereen tarinan" tuottamisen mahdollisuuksia, vaikka jonkinlaisina osahankkeina. Digitaalisuus voisi luoda tähän paljon mahdollisuuksia.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Aiemmassa lausunnossaan maakuntamuseo myös esitti, että alueilla, joissa kulttuuriympäristön eri osa-alueiden arvot risteävät, tulisi harkita niiden kokonaisarvot turvaavaa osa-aluemerkintää. Tällaista merkintää ei vaiheyleiskaavassa ole käytetty, mitä maakuntamuseo pitää valitettavana. Maakuntamuseo esittää, että kantakaupungin yleiskaavan seuraavaa uudistusta laadittaessa Tampereen viimeiset agraarihistoriaan liittyvät kokonaisuudet, joissa yhdistyvät vanhan viljelymaiseman jäänteet, vanha rakennuskanta ja/tai arkeologiset kohteet, otettaisiin tarkemman selvityksen kohteeksi.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Edellisessä lausunnossaan Pirkanmaan maakuntamuseo kiinnitti huomiota myös siihen, että keskustatoimintojen, asumisen ja kasvun vyöhykkeen kaavamääräyksissä ei huomioitu kulttuuriympäristön arvoja osana suunnittelun reunaehtoja. Näiltä osin kaavamääräykset ovat kehittyneet maakuntamuseon esittämällä tavalla. Lisäksi maakuntamuseo edellytti kaavan keskeneräisen vaikutusten arvioinnin täydentämistä. Myös tältä osin kaavan aineistot ovat kehittyneet asianmukaisesti.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>

16 Pirkanmaan maakuntamuseo

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta maakuntamuseo pitää valitettavana sitä, ettei sen luonnosvaiheessa esittämää arkeologista täydennysinventointia ole toteutettu. Inventoinnin puuttuminen voi tuottaa erityisiä haasteita asemakaavoitukselle tapauksissa, joissa uuteen muinaisjäännöskohteeseen liittyy oleellisesti sen ymmärrettävyyttä tukevaa ympäristöä. Eritoten Ristinarkun itäpuolisten ja vt 9:n molemmin puolin sijaitsevien peltoalueiden sekä Turtolan alueen löytöpaikkojen (mm. Huringin pelto) kohdalla inventointi olisi tarpeellinen johtuen voimaan jäävistä ja muuttuvan maankäytön mahdollistavista aluevarauksista. Vaihtoehtona yleiskaavavaiheessa tehtävälle inventoinnille Tampereen kaupunki on lisännyt kaavakartan 3 yleismääräykseen maininnan arkeologisen tiedon lisääntymisestä ja siitä, että asiaan liittyy selvitystarve asemakaavojen yhteydessä. Kaavaselostukseen on myös lisätty lista ja kartta maakuntamuseon yleiskaavoitukselle lähettämistä kohteista, joihin sisältyy lisäselvitystarve. Ratkaisu ei ole paras mahdollinen arkeologisen kulttuuriympäristön arvojen turvaamisen näkökulmasta, mutta on tässä tapauksessa hyväksyttävissä.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Kaavaluonnoksesta antamassaan lausunnossa Pirkanmaan maakuntamuseo esitti, että kantakaupungin alueella sijaitsevat ja Pirkanmaan maakuntakaavaan 2040 merkityt arkeologisen perinnön ydinalueet merkittäisiin yleiskaavaan ja niihin liittyvä maakuntakaavan määräys tuotaisiin esille. Yleiskaavassa kiinteät muinaisjäännökset ja muut kulttuuri-perintökohteet on huomioitu kohdemerkinnöin ja kohteiden ympäristöä ja maisemaa koskeva huomiointi on lisätty kaavamääräysten yhteyteen. Ratkaisu on hyväksyttävissä, mutta kiinteiden muinaisjäännösten ja muiden kulttuuri-perintökohteiden merkinnän määräyksen lause <i>"Asemakaavoituksen yhteydessä on tarpeen mukaan huomioitava myös kohteen kytkeytyminen riittävän laajasti ympäristöön ja maisemaan"</i> tulee selvyuden vuoksi muuttaa muotoon: Asemakaavoituksen yhteydessä on huomioitava myös kohteen kytkeytyminen riittävän laajasti arvokkaisiin kulttuuriympäristöihin ja maisemaan, ottaen huomioon myös maakuntakaavan em. määräyksen sisältö.</p>	<p>Kiinteiden muinaisjäännösten ja muiden kulttuuri-perintökohteiden kaavamääräystä muutetaan maakuntamuseon lausunnossaan esittämällä tavalla.</p>

16 Pirkanmaan maakuntamuseo

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Kaavakartalla 1 on esitetty kaksi ohjeellista uutta leirintäaluetta, toinen Härmälään ja toinen Suomensaareen. Kaavaluonnoksessa toisena vaihtoehtona Härmälän sijaan esitettiin leirintäalumerkintää Alasjärven koillispuolelle. Maakuntamuseo toi luonnosvaiheen lausunnossaan esille, että paikkavaihtoehtoja koskevassa selvityksessä ei ole kiinnitetty huomiota uusien paikkojen kulttuuriympäristöarvoihin ja esitti, että leirintäalueen sijoitusvaihtoehdot tulee tutkia myös kulttuuriympäristön arvojen osalta ennen asian ratkaisemista. Nyt tehdyssä kulttuuriympäristöselvityksessä on käsitelty Suomensaaren ja Alasjärven leirintäalueita, vaihtoehto Härmälä ei selvityksessä ole mukana. Selvityksestä puuttuu myös arkeologista kulttuuriperintöä koskeva inventointi, eikä merkintä näin ollen perustu arkeologisen kulttuuriperinnön osalta riittäviin selvityksiin. Ohjeellinen uusi leirintäalue -merkinnän mukaan leirintäalueen sijoittamisen edellytykset ja yhteensovittaminen luontoarvojen ja muiden tarpeiden kanssa tulee tutkia tarkemman suunnittelun yhteydessä. Alueet on tarkoitettu asemakaavoitettaviksi. Arkeologisen inventoinnin puuttuessa, tulee merkinnän määräykseen lisätä maininta arkeologisten arvojen huomioimisesta tarkemman suunnittelun yhteydessä: <i>Leirintäalueen sijoittamisen edellytykset ja yhteensovittaminen luontoarvojen, arkeologiseen kulttuuriperintöön liittyvien arvojen ja muiden tarpeiden kanssa tulee tutkia tarkemmin suunnittelun yhteydessä. Alue on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi.</i></p>	<p>Vaiheyleiskaavan yleismääräyksen mukaan muuttuvan maankäytön alueilla on arvioitava kulttuuriympäristöä koskeva selvitystarve yhteistyössä museoviranomaisen kanssa. Merkinnän kuvauksen mukaan kulttuuriympäristöä koskeva selvitystarve tulee arvioida asemakaavahankkeiden yhteydessä ja se tulee arvioida erityisesti, mikäli asemakaavassa muutetaan alueen nykyistä käyttötarkoitusta. Leirintäalueilla kuten muillakin maankäytön alueilla selvitystietoa täydennetään tarvittaessa tarkemman suunnittelun yhteydessä. Lisätään ohjeellisen uuden leirintäalueen määräykseen arkeologiseen kulttuuriperintöön liittyvien arvojen tutkiminen tarkemman suunnittelun yhteydessä.</p>
<p>Suurin osa arkeologisista kohteista on merkitty kaavakarttaan asianmukaisesti. Kartalta puuttuu kuitenkin kiinteä muinaisjäänös Lielahdenkatu (mj-tunnus 1000039131). Muinaismuistolain suojaama kohde tulee lisätä kaavakarttaan käyttäen SM-kohdemerkintää.</p>	<p>Muinaisjäänös lisätään kaavakartalle.</p>
<p>Museoviraston uusimpien ohjeiden mukaan kohde Härmälän vanha silta SM31 ei ole kiinteä muinaisjäänös vaan muu arkeologinen kulttuuriperintökohde. Kohteen merkintä tulee korjata kaavakarttaan 3 ja selostuksen luetteloon arkeologisista kohteista (s. 63-66).</p>	<p>Yleiskaavaehdotuksen kohde SM31 muutetaan muuksi kulttuuriperintökohdeeksi, ja selostuksen luetteloa päivitetään tältä osin.</p>
<p>Kohde Turtola (Messukylä) SM51 on merkitty kaavakarttaan asianmukaisesti kiinteäksi muinaisjäänökseksi. Kohteen lounaispuolella on siihen liittyvää historiallista kyläontti-aluetta, joka on yhä asuttua. Tämä alue on suojelustatustaan muu kulttuuriperintökohde, joka tulee lisätä kaavakarttaan ja kohdeluetteloon nimellä Messukylä (Turtola) 2.</p>	<p>SM51-kohteen lounaispuolelle lisätään muu kulttuuriperintökohde.</p>
<p>Kohteen Provasti (Pappila) s34 tyyppi on kaavaselostuksen sivulla 66 olevaan taulukkoon muutettava löytöpaikan tilalle asuinpaikka ja ajoitukseksi historiallinen. Kohteen Ruske waha SM36 tyyppi tulee muuttaa muistomerkistä rajamerkiksi.</p>	<p>Kohteiden s34 ja SM36 tietoja kaavaselostuksen taulukoissa päivitetään lausunnossa esitetyllä tavalla.</p>

16 Pirkanmaan maakuntamuseo

LAUSUNTO	VASTINE
<p>Kaavaehdotuksen yleismääräyksiin on liitetty määräys vedenalaisen kulttuuriperinnön selvitystarpeen arvioimisesta vesialueiden muuttuvan käytön yhteydessä ja kaava-alueella oleva hyllykohde on merkitty kaavaan asianmukaisesti muuksi arkeologiseksi kulttuuriperintökohteeksi s15. Keskusteltuaan Museoviraston kanssa Pirkanmaan maakuntamuseo toteaa, ettei sillä ole kaavaehdotuksesta huomautettavaa vedenalaisen kulttuuriperinnön osalta.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>

Muistutukset ja niihin laaditut vastineet

Saaduissa muistutuksissa esitetyt huomiot ja niihin laaditut vastineet on seuraavassa raportoitu tiivistetysti. Yhden muistuttajan huomiot ovat kootusti kunkin numeron alla. Raportin loppuun on koottu erikseen ehdotukseen tehtävät tarkistukset.

Muistutus 1

MUISTUTUS	VASTINE
<p>Yhdyskuntarakenne-kartalla on esitetty pääkokoojakadun yhteystarve Pärinmaan läpi välillä Multisilta – Sarankulma pääradan ja Pirkkalan rajan (Toivion luontohelmen) väliseen kapeaan tilaan. Varausmerkintä lienee vanha jäännös, sillä Pärinmaan yritysalueen asemakaavatyö on vuosia sitten keskeytetty, kun todettiin alueen monien luontoarvojen jättäessä rakentamiskelpoisen alueen taloudellisestikin kannattamattoman pieneksi. Nyt vaiheyleisehdotuksessa ei Pärinmaalle enää uutta maankäyttöä esitetäkään ja sinne on merkitty ”ohjeellinen ekologinen yhteys”. Kokoojakatu ilman maankäyttöä on tarpeeton, eikä sellaiselle läpikulkukadullekaan Multisillan asuinalueen ja Sarankulman teollisuusalueen välille ole tarvetta tai perusteita. Katu tarkoittaisi vääjäämättä myös merkittäviä kielteisiä ympäristövaikutuksia, eikä vähiten Pärinkosken luonnonsuojelualueen kohdalla, missä asemakaavaehdotuksessa tutkittu ja nyt vaiheyleiskaavaehdotuksessa esitetty katulinjaus rikkoisi hienon miljööän, maiseman ja virkistysarvot perusteellisesti ja lopullisesti. Toivion Omakotiyhdistyksen vaatimus: Poistetaan Pärinmaan katuvarausmerkintä kartalta.</p>	<p>Vaiheyleiskaavassa on esitetty vain uudet ja muuttuvat sekä voimassa olevasta yleiskaavasta kumottavat merkinnät ja määräykset. Pärinmaan kohdalla alueelle osoitettu työpaikkojen ja elinkeinojen alue jää voimaan Kantakaupungin yleiskaava 2040 mukaisesti. Vaiheyleiskaavassa kumotaan alueelle osoitettu ”uusi pääkokoojakatu”, jonka linjaus perustui vireillä olleen asemakaavan linjaukseen, ja alueelle osoitetaan yleispiirteisempi ”liikenteen yhteystarve”. Merkinnän kuvauksessa sanotaan, että uusien liikenneväylien tarkemmassa linjauksessa tulee ottaa huomioon mm. direktiivilajit ja merkittävien luontoarvojen säilyttäminen. Pärinmaan liikenteen yhteystarve tutkitaan uudelleen ja toteutetaan jos toimitila-alueen asemakaavoitus etenee myöhemmin.</p>

Muistutus 2

MUISTUTUS	VASTINE
<p>Kaupunki varautuu yleiskaavalla kaupungin kasvuun. Asukasmäärän kasvaessa myös liikenteen välityskyvyn tulee kasvaa. Taloudellisesti kestävä kasvun edellytyksenä on, että yleiskaavassa on riittävästi työpaikka-aluevarauksia, jotka ovat liikenteellisesti hyvin saavutettavissa. Raitiotie- ja lähijunaliiikenteen potentiaalin täysimääräinen hyödyntäminen edellyttää mm. riittävää määrää tarveperusteisesti sijoitettuja seisakkeita.</p>	<p>Yleiskaavaratkaisu ohjaa merkittävän osan kaupungin kasvusta sekä kestävien kulkumuotojen kehittämistoimenpiteistä kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhykkeelle, jolla voidaan toteuttaa kestävää, tilatehokasta ja välityskyvyllään tarpeisiin vastaavaa liikennejärjestelmää. Tulevaisuudessa työpaikkojen ennakoitua syntyvän ennen kaikkea hyvin saavutettavien keskusta-alueiden sekoittuneeseen rakenteeseen. Erillisten työpaikka-alueiden osalta kaavaratkaisu ohjaa kehittämään kestävien liikkumismuotojen käyttöä palveluvaltaisilla alueilla sekä logistiikan ja tavaraliikenteen sujuvuutta tuotantovaltaisilla alueilla, mikä turvaa alueiden saavutettavuutta niille luonteenomaisista lähtökohdista. Hyväksyttävässä yleiskaavassa osoitetaan lähijuna-asemavaraukset kaupunginhallituksen linjauksen (KH 11.5.2020) mukaisesti.</p>

Muistutus 2

MUISTUTUS	VASTINE
<p>Seutuyhteistyön kannalta on tärkeää, että raidepohjaisen liikenteen suunnittelu- ja kehittämisalueet ulottuvat yli kuntarajojen. Tämä turvaa myös raideliikenteen potentiaalin parhaan mahdollisen hyödyntämisen. Lähijunaseisakkeiden lisäksi suunnitteluun tulee sisällyttää ratikan seudullinen laajentuminen, muun joukkoliikenteen vaihtoterminaalit ja –pysäkit sekä raide- ja muun liikenteen joustava niveltäminen toisiinsa.</p>	<p>Seudullinen yhteistyö lähijunaliikenteen osalta toteutuu Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän kuluvana vuonna 2021 laatimassa selvityksessä lähijunaliikenteen tulevaisuuden kehittämistarpeista. Selvitystyössä arvioidaan lähi- ja taajamajunaliikenteen roolia seudun maankäytön kehittämisessä ja joukkoliikennejärjestelmässä huomioiden valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa asetettavat tavoitteet ja linjaukset kaupunkiseutujen liikennejärjestelmän kehittämiselle.</p>
<p>Alueilla, joilla raidepohjaista julkista liikennettä ei voida järjestää, tulee kiinnittää huomiota muiden liikennemuotojen välityskykyyn ja sen kasvutarpeisiin tulevaisuudessa. Väylien mahdollinen tulevaisuuden leventämistarve tulee ottaa huomioon rakennusten sijoittelussa. Esimerkiksi Messukyläntien suunnalle suunniteltu asukasmäärän kasvu edellyttää mieluummin kadun leventämistä kuin kaventamista kaikkien tietä käyttävien liikennemuotojen turvallisuuden takaamiseksi.</p>	<p>Pääosin voimaan jäävästä kantakaupungin yleiskaavasta 2040 säilyvät omalla merkinnällään osoitetut, kaupunkirakenteen kannalta merkittävät liikenteen kokoojakadut ja joukkoliikenteen laatuikätyvät, joita kehitetään huomioiden eri liikennemuotojen tarpeet, kuten bussipohjaisen joukkoliikenteen sujuvuus. Messukyläntien osalta tarkempaa suunnittelua ohjaa yhdyskuntalautakunnan hyväksymä (YLA 23.6.2020) yleissuunnitelma, jonka tärkeimpiä tavoitteita ovat turvallisuuden, esteettömyyden ja joukkoliikennepysäkkien palvelutason parantaminen sekä jalankulun reittien ja pyöräilyolosuhteiden kehittäminen.</p>
<p>Liityntäpysäköintipaikkojen sijoittelun, niiden jatkoyhteyksien sekä pyöräliikenteen pääreitistön tulee tukea kestävien liikkumismuotojen osuuden kasvattamistavoitetta. Joukkoliikenteen laatuikätyvien pitäminen entisellään on kannatettava asia.</p>	<p>Liityntäpysäköinnin paikat, joukkoliikenteen vaihtoterminaalit ja pyöräliikenteen pääreitistö muodostavat verkostomaisen kokonaisuuden. Joukkoliikenteen laatuikätyvillä tehtävät sujuvuutta parantavat toimenpiteet tähtäävät joukkoliikenteen kilpailukyvyyn paranemiseen ja kestävien liikkumismuotojen osuuden kasvattamiseen.</p>

Muistutus 3

MUISTUTUS	VASTINE
<p>Jo luonnosvaiheen huomautuksessa olemme kiinnittäneet huomiota yleiskaavatilanteen sekavuuteen ja nähtävillä olevan materiaalin heikkoon luettavuuteen. Myös viranomaislausunnoissa on kiinnitetty huomiota kaavakartan käytettävyyden ja selkeyden sekä kaava-aineiston ymmärrettävyyden lisäämisen tarpeeseen. Tarvetta mm. verkosta löytyvän karttamateriaalin ym. selkeyteen lisää paitsi kaavan laadinta vaiheyleiskaavana myös meneillään oleva koronapandemia. Kaavoitusmenettely ei näiltä osin täytä maankäyttö- ja rakennuslain 62 §:n vaatimuksia riittävästä vuorovaikutusmenettelystä eivätkä osallisten tosiasialliset mahdollisuudet arvioida kaavoituksen vaikutuksia toteudu.</p>	<p>Vaihekaava ja karttasisällön jakaminen usealle kartalla tuottaa paljon aineistoa johon perehtyminen vaatii aikaa. Tämä on tunnistettu ja kaava-aineistoon tutustumista varten on tuotettu materiaalia, mm. video asian selkeyttämiseksi. Ehdotusvaiheessa järjestettiin kaksi samansisältöistä asukastilaisuutta, joihin oli mahdollista lähettää kysymyksiä etukäteen. Asukastapahtumissa ja kaavan nettisivuilta on ollut saatavissa suunnittelijoiden yhteystiedot, sillä myös henkilökohtaiseen vuoropuheluun oli varauduttu. Valmistelijat eivät saaneet nähtävillä olon aikana tietoa kaava-aineistoon liittyvistä vaikeuksista. Perinteinen tapa ottaa yhteyttä suoraan valmistelijoihin kaavan ollessa nähtävillä on edelleen hyvä ja käyttökelpoinen tapa saada lisätietoa ja apua kaava-aineiston tulkintaan. Otamme mielellämme vastaan palautetta ja kehittämisideoita kaava-aineiston suhteen.</p>

Muistutus 3

MUISTUTUS	VASTINE
<p>Osallistumisen kannalta vaikutusmahdollisuuksiamme on lisäksi heikentänyt osayleiskaavatyössä tapahtunut muutos, josta kaavaselostuksessa todetaan seuraavaa: "Kaupungin-hallitus päätti 11.11.2019 kokouksessaan, että tammikuussa 2019 lainvoiman saanut keskustan strategista osayleiskaavaa ei liitetä kantakaupungin yleiskaavan kokonaisuuteen, ainoastaan osayleiskaavassa ratkaisematta jäänyt Viinikanlahden selvitysalue liitetään kantakaupungin yleiskaavaan." Nyt laadittavana olevan kantakaupungin vaiheyleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma on päivätty 5.3.2018 ja se on tarkistettu ehdotusvaiheessa 16.12.2020. Tarkistuksessa osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa ei kuitenkaan mainita keskustan strategista osayleiskaavaa ja sen osittaista mukaan ottamista ollenkaan. Lisäksi osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ei selkeästi käy ilmi suunnittelun kohteena oleva alue. Pidämme tätä osaltamme ja koko Hatanpään alueen maanomistajien ja muiden osallisten kannalta erittäin merkittävänä puutteena ja pidämme tarpeellisena asian korjaamista osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan sekä tarkistetun kaavaehdotuksen uudelleen nähtävillä asettamista.</p>	<p>Tampereen kaupunki katsoo, että Tampereen kantakaupungin yleiskaavan kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS) kaavan vireille tulosta on ilmoitettu kaavan tarkoituksen ja merkityksen kannalta sopivalla tavalla (MRL 63§). Kaavan tultua vireille keväällä 2018 OAS:ssa todetaan, että kaavatyö koskee eteläistä, kantakaupungiksi kutsuttua aluetta, jolle sijoittuu valtaosa nykyisistä asukkaista ja tulevasta kasvusta. Kaupungin näkemyksen mukaan osallisten on ollut mahdollista saada OAS:n kaava-aluekuvauksesta käsitys, että kaavatyö koskee koko kaupungin taajamaa keskusta-alue mukaan lukien. Kaupungin näkemyksen mukaan OAS:n tehtävänä oleva vuorovaikutuksen käynnistyminen kaavatyön varhaisessa vaiheessa on myös voinut toteutua. OAS:n tehty tarkistus on liittynyt ensisijaisesti Korona-pandemian takia muuttuneisiin osallistumisen käytäntöihin.</p>
<p>Voimassa olevan keskustan strategisen yleiskaavan selvitysalue Hatanpäällä tulisi säilyttää selvitysalueena myös nyt laadittavana olevassa yleiskaavassa, kunnes VAK-ratapiha-alueen suuronnettomuusriskin aiheuttavat toiminnot siirretään muualle eikä alueen käyttöönottoon tähtääviä toimia (mm. asemakaavoitusta) tule sitä ennen käynnistää. Yleiskaavaehdotuksen "etelään laajentuvan ydinkeskustan c-4" -vaaraus edellyttäisi tarkempia selvityksiä mm. edellä mainitun suuronnettomuusriskin, maaperän pilaantumisen, melun ja tärinän sekä Pyhäjärven suunniteltujen laajojen täyttöjen osalta ja että ensisijaisesti Hatanpään alue tulisi säilyttää selvitysalueena. Yhtiömme toteaa, että valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan suuronnettomuusvaara aiheuttavat laitokset, kemikaaliratapihat ja vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelyratapihat sijoitetaan riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista. Pidämme yleiskaavaehdotuksen mukaisia laajoja täyttöjä myös yhdyskuntarakenteen ekologisen kestävyden kannalta arveluttavina.</p>	<p>Yleiskaavan VAK-ratapihaa koskeva määräys edellyttää, että ratapihan toiminnasta aiheutuva riski otetaan huomioon lähialueen suunnittelussa. Huomioitava vyöhyke on määritelty yhteistyössä Väyläviraston kanssa vuonna 2018 laaditussa selvityksessä Viinikan järjestelyratapiha, Riskianalyysi VAK-kuljetuksista, joka täsmentää aikaisempaa vuonna 2013 laadittua selvitystä riskialueen laajuuden osalta. Yleiskaavamääräyksen kuvausta tarkistetaan vuoden 2018 selvityksen tiedoilla. VAK-huomioinnin tarve kohdistuu yli 3 km pituiselle pohjois-eteläsuuntaiselle vyöhykkeelle, ei vain Hatanpään pohjoisosaan. Koko vyöhykkeen osoittaminen selvitysalueeksi yleiskaavassa ei ole tarkoituksenmukaista, sillä kyseessä on kaupungin kannalta keskeinen kasvusuunta. VAK-ratapihalle on osoitettu uusi sijainti Pirkanmaan maakuntakaavassa, mikä mahdollistaa, että alueelle voidaan osoittaa rajoituksen poistumisen jälkeen tavoiteltu maankäyttö. Kantakaupungin yleiskaavan strategisesta luonteesta johtuu, että asemakaavoitusvaiheeseen jää merkittävästi liikkumavaraa sen suhteen, miten mm. Hatanpään pohjoisosan maankäyttöä koskevat tavoitteet ja reunaehdot huomioidaan alueen jatkosuunnittelussa. Alueella on vireillä Viinikanlahden asemakaava (kaava nro 8755) ja sen valmistuminen on ohjelmitu asemakaavoitusohjelmassa vuodelle 2023. Asemakaavoituksen yhteydessä tehdään lukuisia täydentäviä, muistutuksessakin mainittuja, selvityksiä alueeseen liittyen. Yleiskaavaratkaisussa ei osoiteta Viinikanlahteen täyttöä. Yleiskaavan käyttötarkoitusalueiden rajaukset tulkitaan yleispiirteisesti. Mahdolliset täytöt, niiden sijainti ja laajuus, tutkitaan tarkemmassa suunnittelussa.</p>

Muistutus 3

MUISTUTUS	VASTINE
<p>Yleiskaavaehdotuksen mukainen Hatanpäälle merkitty kokonaissuunnitelman tarvealue on liian suppea ja sen tulisi käsittää koko Hatanpään alue (c-4). Kokonaisvaltaisen suunnittelun tulisi tapahtua maankäyttö- ja rakennuslain mukaisella kaavalla, ensisijaisesti riittävän laajalla tarkemmalla osayleiskaavalla riittävä vaikutusten arviointi ja vuorovaikutus huomioon ottaen. Nähtävillä oleva yleiskaava ei ole tarkkuudeltaan riittävä ohjaamaan suoraan asemakaavoitusta Hatanpään alueella.</p>	<p>Viinikanlahden vireillä oleva maankäyttö- ja rakennuslain mukainen asemakaava on yleiskaavamääräyksen tarkoittama laaja kokonaissuunnitelma. Kokonaissuunnittelu asemakaavan laatimisen yhteydessä ei korvaa MRL:n mukaisia kaavaprosesseja.</p>
<p>Ohjausvaikutuksen kannalta huonoja ovat myös kaavaehdotuksen lukuisat ”ohjeelliset” merkinnät ja ne tulee selvyuden vuoksi esittää siten, ettei niiden toteutuminen jää epäselväksi. Varausten sijoittuminen toki tarkentuu viimeistään asemakaavoituksessa. Hatanpään ranta-alueita koskee merkintä ”ohjeellinen viherverkoston yhteistarvealue”. Merkintä on sinänsä hyvä, mutta mielestämme se tulee esittää sitovampana jättäen pois sana ”ohjeellinen”. Pidämme tärkeänä paitsi virkistysyhteyden säilymistä, myös ekologisen yhteyden säilymistä ja kehittämistä.</p>	<p>Ohjeellinen yleiskaavaavamerkintä tarkoittaa sitä, että merkinnällä tavoiteltu toimenpide on suunnittelussa otettava huomioon, mutta se on tarkoituksenmukaista tehdä tarkemmassa suunnittelussa. Ohjeellisuus edellyttää sitovaa merkintää perusteellisempaa suunnittelua ja selvystietoa eri maankäyttöavoitteiden yhteensovittamiseksi sekä alueen arvojen turvaamiseksi. Muistutuksessa esitetyn yhteyden suunnittelu asemakaavassa huomioi viheryhteyksien kokonaisuuden ja ekologisen merkityksen yhteyden sijaintiin ja laatuun liittyvänä ominaisuutena. Ei muutoksia kaava-aineistoon.</p>
<p>Kiinnitämme huomiota myös virkistykseen ja vapaa-ajanpalveluille soveltuvien alueiden laatuun ja riittävyteen. Alueelle on haettu kansallisen kaupunkipuiston statusta, joka omalta osaltaan korostaa tarvetta laadukkaaseen toteutukseen, jonka tulee ilmetä myös kaavamääräyksistä. Katsomme, että yleiskaavaehdotus ei näiltä osin riittävästi ohjaa asemakaavoitusta, etenkin jos yleiskaava jää suoraan asemakaavoitusta ohjaavaksi ainoaksi yleiskaavaksi. Nähdäksemme asumista tai muuta täydennysrakentamista ei tule osoittaa jo asemakaavoitetuille viheralueille, joiden säilyminen tulee yleiskaavassa turvata. Hatanpään alue kuuluu maakuntakaavan Pyhäjärven ympäristön kehittämisvyöhykkeeseen (kk4), jolla merkinnällä osoitetaan Tampereen ydinkaupunkiseudulla Pyhäjärven kytkeytyvä kaupunkimaisen asumisen ja virkistyslaatualue. Vyöhykettä koskeva maakuntakaavan suositus ei riittävästi näy yleiskaavaehdotuksessa.</p>	<p>Rantavyöhykkeen viher- ja virkistysyhteyksien, julkisten ranta-alueiden kehittämiseen sekä kulttuuriympäristön arvojen huomioimiseen ohjaavat alueella useat yleiskaavamerkinnät. Etelään laajentuva ydinkeskusta -merkintä (c-4) ohjaa rantojen maankäyttöä kehitettävän siten, että ranta varataan julkiseen käyttöön ja monipuolisten virkistyspalveluiden ja -toimintojen kehittämiseen. Keskustatoimintojen alueella edellytetään lisäksi riittävien julkisten tilojen varaamiseen ja viheryhteyksien kehittämiseen sekä kulttuuriympäristöarvojen turvaamiseen. Viherympäristön kehittämistä ohjaavat alueella keskuspuistoverkosto-, ohjeellinen virkistysyhteys- ja ohjeellinen viherverkoston yhteistarve -merkinnät. Maakuntakaavan kehittämisperiaatemerkinnän kehittämistavoitteet näkyvät yleiskaavaratkaisussa useissa eri ranta-alueelle osoitetuissa merkinnöissä ja ohjaavat asemakaavoitusta tavoitteiden mukaisesti. Ei muutoksia kaava-aineistoon.</p>

Muistutus 3

MUISTUTUS	VASTINE
<p>Hatanpään alueelle on merkitty ohjeellinen uusi tai kehitettävä pienvene- tai lauttasatama, jonka sijainti poikkeaa nykyisestä pienvenesatama-alueesta. Pienvenesatamaa tulee ensisijaisesti kehittää sen nykyisellä paikalla (soutukeskus). Mikäli paikka halutaan siirtää nykyisestä koilliseen päin, esitämme, että yleiskaavaan soutukeskuksen kohdalle varattaisiin uuden uimarannan paikka. Tämä varaus noudattaisi myös Viinikanrannan alueella pidetyn kansainvälisen ideakilpailun voittajaehdotuksen näkemystä ja toimisi luontevana jatkeena Hatanpään kartanon alueen virkistyskäytölle. Kyseinen kansainvälinen ideakilpailu on mainittu yleiskaavan lähtökohdissa. Nähdäksemme Hatanpään alueelle on suunnitella merkittävä määrä uutta asuinrakentamista alueella jo olevan lisäksi ja tälle asutukselle tulee varata riittävät virkistys- ja vapaa-ajanpalvelut. Soutukeskuksen alue tulee varata nykyisen asemakaavan (YU) mukaisesti yleiseen käyttötarkoitukseen ja ainoastaan matalan rakentamisen mahdollistavaksi, mikä edistää myös yhtiömme näköalojen säilymistä. Näköaloja huonontamaan ja etäisyyttä Pyhäjärven rantaan tulee lisäämään jo äskettäin asemakaavoitettu uusi täytettävä puistoalue (Pehkiönranta). Mahdollisia uusia heikennyksiä pidämme yhtiömme kannalta kohtuuttomina.</p>	<p>Yleiskaavassa osoitetun uuden tai kehitettävän pienvene- tai lauttasataman sijainti on ohjeellinen ja tarkentuu asemakaavasuunnittelun yhteydessä. Yleiskaavassa esitetyt uimarantamerkinnot perustuvat kaupungin uimarantaluokitukseen ja liikuntapalveluiden kanssa käytyihin työpalaveriin. Yleiskaavaratkaisu ohjaa riittävien virkistyspalveluiden varaamiseen ja turvaamisen alueen jatkosuunnittelussa. Strategisesti tarkkuustasosta johtuen yleiskaavan käyttötarkoitusaluet on esitetty yleispiirteisesti ja Soutukeskuksen aluetta koskevat ratkaisut tarkentuvat asemakaavoituksen yhteydessä. Viinikanlahden alueen yleissuunnittelu on käynnistymässä ja sen yhteydessä tutkitaan myös uimarantatoimintojen sijoittamisedellytyksiä alueelle mm. pilaantuneisiin sedimentteihin liittyen. Ei muutoksia kaava-aineistoon.</p>
<p>Kiinnitämme huomiota myös alueen kevyen liikenteen yhteyksiin keskustan suuntaan. Näkemyksemme mukaan keskustan strategisessa osayleiskaavassa oleva jalankulun yhteystarvetta koskeva merkintä Hatanpään soutukeskuksen kohdalta pohjoiseen Ratinanniemeen päin tulee sisällyttää myös nyt esillä olevaan yleiskaavaehdotukseen. Tämä ei kuitenkaan korvaa myös rantaa myöten kulkevan sujuvan kevyen liikenteen reitin tarvetta. Yleiskaavan tulee varmistaa molempien toteutuminen. Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen kuuluu myös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisen tehokkaan liikennejärjestelmän kokonaisuuteen.</p>	<p>Yleiskaavassa esitetty pyöräliikenteen pääreitistö on yleispiirteinen ja väylien tarkempi sijoittuminen ratkaistaan yleiskaavaa tarkemmassa suunnittelussa. Muistutuksessa esitetty pyöräilyreitti suunnitellaan Viinikanlahden asemakaavasuunnittelun yhteydessä, joka huomioi yleiskaavaa tarkemmin kehittyvän maankäytön ja alueen maankäytön muutoksesta johtuvat lähtökohdat.</p>
<p>Kaavaselostuksen osalta pidämme puutteena, ettei siinä ole ollenkaan arvioitu kaavan vaikutuksia suhteessa maakuntakaavaan, valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin eikä Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelmaan 2040. Nämä on kylläkin mainittu selostuksen lopussa kaavan lähtökohdina, mikä ei vaikuta mitenkään loogiselta ratkaisulta, mikäli vaikutuksia näihin ei aiota arvioida. Nähdäksemme kaavaselostuksesta puuttuu myös selvitys siitä, mikä on vaiheyleiskaavan suhde keskustan strategiseen osayleiskaavaan.</p>	<p>Kantakaupungin vaiheyleiskaava toteuttaa valtakunnallisia alueiden käyttötavoitteita sekä voimassa olevaa Pirkanmaan maakuntakaavaa 2040, ja ovat yleiskaavatyön keskeisiä lähtökohdita. Tampereen kaupunkiseudun rakennussuunnitelma on kaupunkiseudun kuntien hyväksymä kaupunkiseudun tavoiteltua kehitystä kuvaava suunnitelma, mutta ei ohjaa oikeusvaikutteisena suunnitelmana kuntakaavoitusta. Yleiskaavaselostusta täydennetään kuvauksella yleiskaavan suhteesta valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin ja maakuntakaavaan. Keskustan strateginen osayleiskaava on oma erillinen yleiskaava, joka rajautuu voimassa olevaan Kantakaupungin yleiskaavaan 2040 ja nyt vireillä olevaan vaiheyleiskaavaan.</p>
<p>Liitämme osaksi tätä muistutusta myös luonnosvaiheessa tekemämme huomautuksen (päiväty 22.3.2020), johon tässä muistutuksessa on viitattu ja johon emme kaikilta osin löytäneet vastineita luonnosvaiheen palauteraportista. Pyydämme saada vastineen kaikkiin tässä muistutuksessa esittämiimme kohtiin ja pyydämme myös ilmoittamaan kaavan hyväksymispäätöksestä alla mainitulla osoitteella.</p>	<p>Merkitään tiedoksi. Hatanpään aluetta ja sen ympäristöä koskevaan luonnosvaiheen palautteeseen on vastattu kootusti "Kaupunkikehittämisen kohteet - Hatanpään ympäristö" -otsikon alla.</p>

Muistutus 4

MUISTUTUS	VASTINE
<p>Kaavamääräyksen "Keskustatoimintojen alue" lause "Rakennusten julkiseen kaupunkitilaan avautuvat maantasokerrosten tilat on osoitettava pääsääntöisesti liike- ja toimitiloiksi" muutetaan muotoon "Rakennusten julkiseen kaupunkitilaan avautuvia maantasokerrosten tiloja tulee osoittaa mahdollisimman paljon liike-, toimisto-, työ- ja yhteistiloiksi tai vastaaviin käyttötarkoituksiin." Ottaen huomioon Hiedanrannan kaupunginosan kehittämiselle asetetut yhteisöllisyyden tavoitteet, yleisesti työn tekemisen tapojen ja toimitilamarkkinan murroksen ja etätyön yleistymisen, kuluttajakäyttäytymiseen liittyvän logistiikan muutokset sekä vielä tunnistamattomat tulevaisuuden tarpeet, määräykseen kirjattujen käyttötarkoitusten laajentaminen on tarpeellista niin Hiedanrannan kuin muidenkin keskustatoimintojen alue-merkinnällä osoitettujen alueiden joustavan elinvoimaisuuden varmistamisen näkökulmasta. Tarkemmassa suunnittelussa joudutaan sovittamaan maantasokerroksiin aina muitakin käyttötarkoituksia kuin yleiskaavatason määräyksessä lueteltuja, mistä syystä on perusteltua jättää eri käyttötarkoitusten väliset keskinäiset volyymissuhteet ratkaistavaksi tarkemmin asemakaavavaiheessa.</p>	<p>Yleiskaavassa keskustatoimintojen aluetta koskeva kaavamääräys on voimassa olevan Kantakaupungin yleiskaava 2040 mukainen, eikä sitä vaiheyleiskaavassa olla muuttamassa. Julkiseen kaupunkitilaan avautuvien maantasokerrosten ohjaamisella tavoitellaan kaupunkimaista, urbaania, viihtyisää ja kävellen saavutettavissa olevaa ympäristöä. Yleiskaavan yleispiirteisyydestä johtuen myös "toimitilarakentamisen" voidaan tulkita laveasti tarkoittavan kaikkia muistutuksessa mainittuja toimintoja, kuten työ- tai yhteistiloja.</p>

Muistutus 5

MUISTUTUS	VASTINE
<p>Pienvesien vedenlaadun turvaaminen valuma-alueiden rakentamista minimoimalla</p> <p>Pirkkalan kalatalousalueeseen kuuluvalla Messukylän kalastuskunnan alueella on suuriin järviin verraten pienehköjä vesialtaita, jotka ovat riippuvaisia valuma-alueittensa vedenlaadusta. Massiivinen ruuhkarakentaminen näiden valuma-alueilla on katastrofaalista. Toteamme, että esimerkiksi tilanteen vaarantumisesta on Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistyksen suorittama myrkyllisen sinilevän Särki- ja Hervantajärvien vesinäytteiden mikroskopointituloksena useina menneinä vuosina. Sama ilmiö on toistunut pitkään 2000-luvulla. Vastustamme valuma-alueille kaavoitettuja massiivisia rakennusalueita.</p>	<p>Tampereen kaupungin asukasmäärän kasvun tavoitteena on kaupunkistrategian mukaisesti 1,4 % kasvu vuosittain, mikä tarkoittaa noin 3 000 uutta asukasta vuodessa. Uusille asukkaille on rakennettava uusia asuntoja sekä tilaa työpaikoille ja palveluille. Kaupunkistrategian ja yleiskaavan tavoitteena on sijoittaa uusi rakentaminen olemassa olevaan kaupunkirakenteeseen tiivistämällä ja täydentämällä. Kaupunkirakenteen laajentumiselle ei kantakaupungissa ole juuri enää mahdollisuuksiakaan. Yleiskaavassa hulevesien määrää ja laatua ohjataan tarkasti kaikkien rakennushankkeiden yhteydessä.</p>

MUISTUTUS	VASTINE
<p>Raitiotien kaavoittaminen vakava virhe</p> <p>Ratikka ei ole oikea tapa hoitaa joukkoliikennettä yhdellä osuudella Hervantajärven ja Lentävänniemen välillä. Sitoutuminen tähän tarkoittaa ratikkakiskojen vetämistä Linnainmaalle, Vuorekseen, Härmälään jne., josta muodostuu yli miljardin euron jäykkä liikennejärjestelmä kaupunkialueelle ja jopa naapurikuntiin, jota ei ole suunniteltu kiskoliikenteelle. Tampereella ei ole sellaiseen koskaan varaa. Valtion Rautatiet on korostanut pyrkimystä eritasoristeyksiin. Tampereen ratikkaradan varrella on ainakin kolmisenkymmentä taso-risteystä, joista jotkut jo koeajovaiheessa ovat osoittautuneet onnettomuusherkeiksi. Jotta vakavilta onnettomuuksilta vältyttäisiin, tulee korjaustoimet aloittaa välittömästi kaavoittamalla eritasoristeykset kaikkiin vaaranpaikkoihin. On otettava käyttöön ratikkahankkeen keskeyttäminen ja purkaminen. Ratikkahanke tulee poistaa yleiskaavasta. Ratikkavarikon sijoittaminen äärimmäiseen kohtaan kaakkoon luontoarvoiltaan korkeatasoiselle ja elinolosuhteiltaan lajeille välttämättömään sijaintiin on raskas virhe. Varikolle paljon keskeisempi paikka olisi lidesjärven ja Nekalan välinen rakentamaton alue. Tampereen liikennesuunnittelussa tulee palata sähkö- ja kaasukäyttöisiin bussiliikennöintitapoihin, ja laajentaa nykyisiä ajoratoja niiden edellyttämällä joustoratkaisuilla. Ratikkaratkaisun kannattavuutta pyritään lisäämään ruuhkarakentamisella. Jo nyt on näkyvissä naisvankila-arkkitehtuurin lisääntyminen ratikkaradan varrella. Kun vielä tähän lisätään koppiasuntojen suunnittelu, kehittyy sellivaikutelma rakennusten sisällä. Tällaista ei tule yleiskaavoituksella edistää."</p>	<p>Raitiotien suunnittelu ja rakentaminen on Tampereen strategian mukaista eikä siitä päätetä yleiskaavassa. Yleiskaavassa sovitaan yhteen raitiotien lyhyen ja pitkän tähtäimen suunnittelu ja sen vaikutukset muuhun maankäyttöön. Raitiotievarikot on suunniteltu tarkoituksenmukaisiin paikkoihin. Yleiskaavassa on varaus kahdelle seudullista raitiotietä palvelevalle varikolle Turvesuolla ja Linnainmaalla. Linja-autoliikenteellä hoidetaan jatkossa suuri osa Tampereen joukkoliikenteestä. Joukkoliikenteen kalustoa uusitaan jatkuvasti kestävämmäksi ja vähäpäästöisemmäksi.</p>
<p>Kiikkisten salmen tunneli järkiratkaisu</p> <p>Tampereen maankäytön olennainen kehitystoimenpide on Kiikkisten salmen ja Teiskon tien välisen tunnelin kaavoittaminen. Tällä tavalla melko läheltä keskustaa löytyisi rakennusmaata loputtomiin, ja samalla lunastettaisiin Aitolahden – Teiskon liitoksissa tehdyt lupaukset. Tunnelin eteläisen suuaukon liittymä Teiskon tiellä on näytettävä yleiskaavoituksessa.</p>	<p>Tampere pyrkii kasvamaan kestävästi olemassa olevaa kaupunkirakennetta tiivistämällä. Näin kasvatetaan myös joukkoliikenteen käyttäjien määrää esimerkiksi raitiotielinjojen ja muiden joukkoliikenteen runkolinjojen varrella. Tampereen kaupunki on laatinut kuluneella valtuustokaudella Pohjois-Tampereelle strategisen yleiskaavan, jossa Aitoniemi on osoitettu kyläalueeksi, ei Tampereelle tavoitellun kasvun suunnaksi.</p>

MUISTUTUS	VASTINE
<p>Vaitinaron/Hiedanrannan louhesaarien kieltäminen yleiskaavassa</p> <p>Tampereen kaupunki on hakenut täyttölupaa Vaitinaron ja Hiedanrannan edustalta. Tarkoitukseen on varastoitu jättimäinen vuori louhetta valmiiksi upotettavaksi Näsijärveen ja käytettäväksi ratikkaradan pohjaksi sekä kerrostalotonteiksi. Näin aiheutetaan muun muassa mahdollisille lapsiasukkailla hukkumisvaarallinen asuinalue. Missään vaiheessa ei ole ratkaistu Näsijärven pohjassa olevaa nollakuitu- ynnä muiden myrkyllisten sedimenttien vaaratonta käsittelyä. Uhkana on, että kyseinen massa liikkuu kohti Tammerkoskea ja edelleen Pyhäjärveen Näsijärven kalatalousalueelta Pirkkalan kalatalousalueelle. Yleiskaavan aineistossa ei ole selvitystä, mitä kyseiselle vaaralliselle sedimentille tapahtuu, jos sen yläpuolella olevaan vesialueeseen täytetään louheella saarimainen asuinalue ratikkaratoineen ja vaikutuksineen. Hanke on monin perustein lainvastainen, jonka vuoksi tämän muistutuksen perusteiksi on otettava Vaasan hallinto-oikeuden aikaisempaan hyväksytyyn valitukseen ja 21/0002/1 päätökseen annettuun valitukseen esitetyt perusteet. Missään tapauksessa tätä kantakaupungin yleiskaavaa ei tule käsitellä Tampereen kaupunginvaltuustossa ennen kuin täyttöasian lupaa on ratkaistu Korkeimmassa hallinto-oikeudessa. On myös selvitetävä ennen yleiskaavan hyväksymistä Tampereen kaupungin viranhaltijoiden vaikuttaminen tarvittaessa Keskusrikospoliisin tutkinnalla Vaasan hallinto-oikeuden henkilökuntaan tuomioistuimen kokoonpanon muuttamiseksi Tampereen kaupungille suosiolliseksi. Kysymys on oikeusvaltioperiaatteesta Suomessa.</p>	<p>Vaiheyleiskaavassa ei ole esitetty maankäyttömuutoksia Vaitinaron ja Hiedanrannan alueelle vaan siellä säilyy voimassa olevan Kantakaupungin yleiskaavan 2040 merkintä asumisen ja virkistykseen sekoittuneesta alueesta. Vaiheyleiskaavassa osoitetaan raitiotien ja pyöräliikenteen seudullisen pääreitit tarkentuneet linjaukset. Vesistöjen täyttöluvat ratkaistaan erillisellä menettelyllä, ei yleiskaavassa.</p>
<p>Kansallinen kaupunkipuisto turvaamaan Eteläpuisto</p> <p>Kantakaupungin yleiskaavassa tulee näyttää Tampereen kansallinen kaupunkipuisto siten, että Eteläpuisto-kadun eteläpuoli liitännäisalueineen vanhoine puustoineen säilyy yhtenä kaupunkipuiston keskeisenä osana."</p>	<p>Yleiskaavassa osoitetaan Tampereen kansallisen kaupunkipuiston hakemuksessa Ympäristöministeriölle (29.1.2021) esitetty raja. Eteläpuiston alue kuuluu voimassa olevan keskustan strategisen osayleiskaavan alueeseen. Kansallisen kaupunkipuiston raja huomioidaan keskustaa koskevan yleiskaavatyön yhteydessä. Ei muutosta kaava-aineistoihin.</p>
<p>Luonnonsuojeluohjelma 2012 - 2020 liepeineen yleiskaavaan</p> <p>Arvokas luonnonsuojeluohjelma luontopolkuineen on otettava uudistettuna kokonaisuudessaan kantakaupungin yleiskaavaan. Luonnonsuojelualueet on toteutettava luonnonsuojelulain mukaisina. Niiden muuttaminen polkuja lukuun ottamatta retkeilyalueiksi tai muuksi ei ole hyväksyttävää."</p>	<p>Yleiskaavassa on osoitettu luonnonsuojelulain mukaisella rajaus- tai perustamispäätöksellä suojellut luonnonsuojelualueet ja ne Tampereen kaupungin luonnonsuojeluohjelman 2012-2020 mukaiset alueet tai kohteet, jotka on tavoitteena suojella kokonaan tai osittain luonnonsuojelulain nojalla. Rauhoituspäätösten valmistelu kuuluu kaupungin ympäristönsuojeluyksikön edistämistehtäviin. Kaupungin ympäristönsuojelu valmistelee luonnonsuojeluohjelman, jonka edetessä tarkastellaan myös nykyisten ohjelmien päivitystarpeita. Yleiskaavan mittakaavasta ja strategisesta luonteesta johtuen, kaavassa ei osoiteta paikallisia luontopolkuja. Ei muutoksia kaava-aineistoon.</p>

MUISTUTUS	VASTINE
<p>Vedenjakajan vesireittien turvallisuudesta huolehdittava Ruuhka-asutuksen valitettava lisääntyminen aiheuttaa paineita pienvesistöjen käytölle. Yleiskaavoituksella voidaan turvata jokamiehenoikeuksien mukainen käyttö. Muun muassa Pirkkalan kalatalousalueella, johon Messukylän kalastuskunnan eteläiset vesialueet kuuluvat, on vesistöissä leviäviä haitallisia vesi-ilmiöitä kuten hyytelösammaleläimet, pyrstöjalkatauti sekä ennestään ainakin esimerkiksi rapurutto. Niiden leviämistä kalastuskunnan vesialueille on estettävä. Uimarantojen ja venepaikkojen lisäksi vesialueilla ei sallita siirrettävien vesiliikuntavälineiden käyttöä edellä mainituista syistä. Yleiskaavassa tulee huomioida rajoitus.</p>	<p>Vesistöihin liittyvät luvat ratkaistaan vesiluvan mukaisessa menettelyssä, ei yleiskaavassa.</p>
<p>Hervantajärven asemakaavan ympäristöalue suojelualueeksi Pitkään on ollut esitys muodostaa 'Puusta puuhun'-vyöhyke eli 'Connecting Trees Zone' etelästä Riutta- ja Salmusjärveltä Koukkurahkaan sekä Houkanvuorelle. Sieltä alue jatkuu Hervantajärven Viitastenperälle ja Makkarajärvelle, pohjoisrannan Eila Sihvosen metsän kautta Suolijärvelle sekä edelleen Lahdesjärvelle ja Vuoreksen pohjoisosiin. Tällä vyöhykkeellä, Koukkurahkan Natura-alue keskeisenä osana, on toistakymmentä liito-oravan elinympäristöä, karhun esiintymisalue jne. Siitä muodostuisi Tampereen eteläinen luonnonsuojeluvyöhyke, joka turvaisi asukkaiden tarpeita metsän terveysvaikutuksiin jne. Esitämme tämän Puusta puuhun - vyöhykkeen merkintää kantakaupungin yleiskaavaan suojelualueena. Se myös parantaisi rehevöitymisuhkan alle olevan Hervantajärven vedenlaatua. Hervantajärven luontopolku tulee näyttää siten, että sen asuinalueen alle tuhoutunut osa siirretään Salmenkallionharjanteen ylle siten, että järvimaisema vilkkuu puuston välistä.</p>	<p>Yleiskaavassa on osoitettu luonnonsuojelualue tai kohde-merkinnällä luonnonsuojelulain mukaisella raja- tai perustamispäätöksellä suojellut luonnonsuojelualueet ja ne Tampereen kaupungin luonnonsuojeluohjelman 2012-2020 mukaiset alueet tai kohteet, jotka on tavoitteena suojella kokonaan tai osittain luonnonsuojelulain nojalla. Rauhoituspäätösten valmistelu kuuluu kaupungin ympäristönsuojeluyksikön edistämistehtäviin. Kaupungin ympäristönsuojelu valmistelelee luonnonmonimuotoisuusohjelmaa, jonka edessä tarkastellaan myös nykyisten ohjelmien päivitystarpeet. Yleiskaavan mittakaavasta ja strategisesta luonteesta johtuen, kaavassa ei osoiteta paikallisia luontopolkuja. Ei muutoksia kaava-aineistoon.</p>
<p>Suojelualueita lisättävä etelässä Kiinnitämme huomiota edelleen suojeluarvoisten luonnontilaisten alueiden muuttamiseksi yleiskaavaluonnoksessa taa- jamatoimintoihin Ramppi- ja Tohtorinpuistossa, Suolijärven ympäristössä sekä Pilkkakuusenharjulla. Muun muassa ne tulee säilyttää luonnontilaisina ja suojeltuina.</p>	<p>Yleiskaava on esitystavaltaan yleispiirteinen ja aluevaraukset on merkitty yleispiirteisesti. Alueilla on voimassa kantakaupungin yleiskaava 2040:n ratkaisu. Nyt laadittavassa vaiheyleiskaavassa ei esitetä muutoksia aluevarausmerkintöihin muistutuksessa esitetyille alueille. Ramppipuiston kautta osoitettu ohjeellinen ekologinen yhteys -merkintä, Suolijärven ympäristö ja Pilkkakuusenharju ovat voimassa olevassa yleiskaavassa osoitettu keskuspuistoverkoston alueeksi. Ei muutoksia kaava-aineistoihin.</p>
<p>Asunnon ja työtilan yhdistelmät ekologinen ratkaisu Suomen työllistymisen edellytyksenä on pienyritysten perustaminen ja kehittäminen. Tältä osin esitämme kantakaupungin yleiskaavan laatimista asunnon ja työtilojen yhdistelmän tyyppisinä alueina. Tämä vähentäisi muun muassa työmatkoja jne. Toisaalta uusien kerrostalojen suunnitteluaiheena voisi olla suuremmat ja monitoimiasunnot ym.</p>	<p>Yleiskaavassa ei ole sen yleispiirteisyydestä johtuen jaettu asumisen alueita tai keskustatoimintojen alueita erityyppisiin alueisiin, muuten kuin keskustojen täydentämisen luonteen mukaan. Yleiskaava ei ole esteenä kuvatus tyypiselle rakentamiselle.</p>

Muistutus 5

MUISTUTUS	VASTINE
<p>Maanalainen yleiskaava Tampereen keskustaan ja kantakaupunkiin</p> <p>Mikäli ruuhka- ja kerskarakentamista ei yleiskaavan keinoin saada hillityksi tulee Tampereelle laatia maanalainen yleiskaava, jossa muun muassa maanalaisten tilojen sekä väylien liitynnät maanpäälliseen kaupunkirakenteeseen tulee osoittaa.</p>	<p>Tarve maanalaiselle yleiskaavalle on tunnistettu. Maanalaisen yleiskaavan rajausta ja luonnetta pohditaan seuraavan valtuustokauden yleiskaavan työohjelmaa laadittaessa.</p>
<p>Pyydämme tässä yhteydessä kantakaupungin yleiskaavan diaarinumeroiden otteet allekirjoitettuina sekä perustellun vastauksen muistutukseemme MRL:n mukaisesti.</p>	<p>Muistuttajan pyytämät diaariotteet lähetetään, kun muistuttajille lähetetään tieto yhdyskuntalautakunnan hyväksymiskäsittelystä.</p>

Muistutus 6

MUISTUTUS	VASTINE
<p>Raitiotie on lähijunaliikennettä merkittävämpi joukkoliikeneratkaisu Turtolan-Vuohenojan-Messukylän alueella. Yleiskaavassa tulee huomioida kaupunginvaltuuston hyväksymä raitiotien yleissuunnitelma pysäkkitasoisesti ja esittää yleiskaavassa jo rakennetut pysäkit sekä suunnitelmaan sisältyvät pysäkkivaraukset, jotka odottavat alueen maankäytön kehittymistä. Messukylän alueen pitkän aikavälin tavoite täydennysrakentamisesta ja asutuksen lisäämisestä luovat edellytykset Vuohenojan pysäkkivarausten käyttöönololle. Alueen keskeiset palvelut sijoittuvat jo nykyisellään raitiotien varrelle. Alueen asukkaille sujuva julkisen liikenteen yhteys Hervantaan ja keskussairaalan suuntaan on välttämätön työpaikkojen saavutettavuuden turvaamiseksi. Raitiotie on alueen ensisijainen raideliikenteen muoto, jota tulee kehittää alueen näkökulmasta. Raitiotiepysäkkien esittäminen yleiskaavassa kertoo asukkaille liikennejärjestelmän kehittämistavoitteista ja on tasapuolinen esitystapa suhteessa lähijunaliikenteeseen.</p>	<p>Tampereella joukkoliikennepalvelu toteutuu bussien lisäksi vuodesta 2021 alkaen myös raitiotiellä. Joukkoliikennejärjestelmän osaksi on tavoiteltu myös lähijunaa ja vuoden 2021 aikana alkanee liikennöinti Tesomalta. Busseihin ja raitiotiehen perustuvaa joukkoliikennettä suunnitellaan paikallisten tarpeiden ja päätösten pohjalta, pyrkimyksenä mahdollisimman suuri joustavuus, mistä syystä joukkoliikenteen pysäkkejä ei ole tarkoituksenmukaista osoittaa yleiskaavakartalla. Lähijunaliikenteen osalta raideverkko on jo valmiina, mutta lähijunaliikennettä koskevan tavoitteen konkretisoimiseksi pysäkit osoitetaan yleiskaavakartalla.</p>
<p>Lähijunaliikenteen tavoitteena tulee olla nopea julkisen liikenteen yhteys Tampereen keskustasta kaupunkiseudun muihin kuntakeskuksiin ja radan varrella oleviin asutuskeskitymiin. Tähän tavoitteeseen nähden Tampereen keskustan lähetyville sijoittuvat asemat hidastaisivat lähijunaliikenteen sujuvuutta tarpeettomasti.</p>	<p>Seudullinen yhteistyö lähijunaliikenteen osalta toteutuu Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän kuluvana vuonna 2021 laatimassa selvityksessä lähijunaliikenteen tulevaisuuden kehittämistarpeista. Selvitystyössä arvioidaan lähi- ja taajamajunaliikenteen roolia seudun maankäytön kehittämisessä ja joukkoliikennejärjestelmässä huomioiden valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa asetettavat tavoitteet ja linjaukset kaupunkiseutujen liikennejärjestelmän kehittämiseksi.</p>
<p>Yleiskaavaehdotuksesta on poistettu Messukylä-Turtolan aluetta palvelevan uuden kaupunginosapuiston merkintä. Merkintä tulee palauttaa osaksi Kirkkosuonnotkon viheraluekokonaisuutta. Kaupunginosapuiston on tarkoitus palvella laajaa ja kasvavaa väestöpohjaa Vuohenojan, Messukylän ja Turtolan alueella ja alueen ominaisuudet tarjoavat hyvän lähtökohdan kaupunginosapuiston suunnittelulle ja hyvälle saavutettavuudelle.</p>	<p>Vaihekaavassa ei esitetä muutoksia alueen ohjeellisen uuden kaupunginosapuiston merkintöihin. Alueella säilyy voimassa olevassa yleiskaavassa 2040 osoitettu ohjeellisen uuden kaupunginosapuiston merkintä. Ei muutoksia kaava-aineistoihin.</p>

MUISTUTUS	VASTINE
<p>Kartta 1: Asumisen alue ja keskuspuistoverkoston alue Kantakaupungin yleiskaava 2040 asumisen alue on rajattu selvästi Petsamon nykyistä asutusta laajemmalle alueelle Koljontien pohjoispuolella. Nykyistä asumista laajempi raja on ristiriidassa Petsamon suojeluasemakaavaan (kaava 8083) nähden. Rajaus myös poikkeaa läheisten asuinalueiden (esim. Kissanmaa, Ruotula) merkinnöistä, joissa yleiskaavan asumisen alue oli rajattu vastaamaan olemassa olevaa asutusta. Kaupin urheilupuiston kaavaehdotuksen (8767) selvityksistä käy ilmi, että heti Koljontien pohjoispuolelta alkavalla metsäalueella on merkittäviä suojeltavia luontoarvoja (mm. liito-oravan ja lepakoiden asuinalue). Kyseiset suojeltavat luontoarvot tulevat niin lähelle Koljontietä, että asuinalueen laajentaminen ei ole mahdollista. Kaupin urheilupuiston kaavan luontoselvityksessä myös Koljonpuistossa (Petsamon koiliskulmassa oleva metsä) on todettu liito-oravahavaintoja. Tällä alueella asumisen laajentaminen tekisi mahdottomaksi toteuttaa kartan 2 viheryhteysmerkinnän. Jo luonnosvaiheen (v.2017) palautteissa Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on lausunut, että "Asemakaavoitetut puistot tulisi turvata kaavamääräyksissä, jotta oikeusvaikutteinen tulkinta olisi selvä" ja Tampereen kaupungin ympäristönsuojelu, että "asumista ja täydennysrakentamista ei pidä osoittaa asemakaavoitetuille viheralueille." Yleiskaavassa osoitetaan alueiden käytön päämäärät kunnassa (Ympäristöministeriö ym.fi "Yleiskaava ohjaa asemakaavojen laatimista"). Jos ja kun yleiskaavan tarkoituksena on osoittaa alueiden käytön päämäärä, yleiskaavaehdotuksen em. rajaukset ovat uhka sekä Petsamon maakunnallisesti arvokkaalle rakennetulle kulttuuriympäristölle että Kaupin puistoalueelle. Vaadimme, että vaiheyleiskaavassa on tarkennettava Petsamon alueella asumisen ja viheralueiden rajat vastaamaan nykyisen asutuksen, voimassa olevan suojeluasemakaavan sekä ehdotusvaiheessa oleva Kaupin urheilupuiston kaavan rajoja.</p>	<p>Vaiheyleiskaavaehdotuksessa ei ole osoitettu muutoksia Petsamon asuintoimintojen alueen ja keskuspuistoverkoston välisille käyttötarkoituksialueille, vaan ne säilyvät voimassa olevan Kantakaupungin yleiskaavan 2040 mukaisina. Yleiskaava on yleispiirteinen ja rajoja tulkitaan tarkemmassa suunnittelussa. Vaiheyleiskaavassa on uusi yleismääräys, joka turvaa asemakaavoitettujen virkistysalueiden säilymistä: <i>"Asemakaavoitettujen puistojen ja virkistysalueiden määrän säilyminen ja hyvä saavutettavuus tulee turvata. Suunnittelussa tulee varmistaa alueiden kytkeytyminen keskuspuistoverkoston sekä säilyminen lähivirkistykseen soveltuvina, ääniympäristöltään miellyttävinä ja luonnon monimuotoisuutta tukevinä alueina."</i> Vaiheyleiskaava ei osoita Petsamon asuinalueelle laajennustarpeita, vaan alueen tarkempaa suunnittelua ohjaavat asemakaavat.</p>
<p>Kartta 3: Maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö tai kohde (M1-23) Tulkitsemme, että määräystekstin muutos "on otettava huomioon" -tekstistä "tulee turvata ja edistää.." -tekstiksi sekä suunnittelun, rakentamisen ja käytön mukaan ottamisessa määräystekstiin, turvaavat paremmin Petsamon arvokkaan alueen säilymistä ja tulevaisuutta. Luettelossa maakunnallisesti arvokkaista rakennetuista kulttuuriympäristöistä on lyhyt kuvaus alueista. Pyydämme, että luettelon tekstiin Petsamo M9 lisätään tarkennuksena, että alue on suojeltu asemakaavalla. (vrt. Härmälä M21 on maininta, että "Asemakaavalla on suojeltu laajahko omakotitaloalue..."). Tämä selventää Petsamon alueen kaavatilanteen sekä ohjaa maankäyttöä ja suunnittelua niin arvoalueella että sen välittömässä läheisyydessä.</p>	<p>Petsamoa koskevaan tekstiin lisätään muistutuksessa esitetty asia.</p>

MUISTUTUS	VASTINE
<p>Huomautus kartta-aineistosta</p> <p>Pidämme kaupungin yleiskaavan sivuja, kartta-aineistoa ja linkkejä epäselvinä. Pelkkien muutuskarttojen esittäminen kaupungin sivuilla pdf-tiedostoina on harhaanjohtavaa niille, jotka eivät ole tutustuneet aiempaan yleiskaavan kartta-aineistoon. Sekin, että Oskari- kartta-aineiston linkki avautuu vain muutoksiin, on myös erittäin harhaanjohtava. Jotta osaisi saada näkyviin kaavayhdistelmät, on osattava käyttää Oskaria tai ymmärrettävä, ettei ko. kartta sisällä kuin pienen osan tiedosta. Vaikka on annettu ohje Oskarin karttatasojen löytymiseen, niiden selaaminen ja oikean valinnan teko ei ole itsestään selvää. Oskarin karttoja ei voi myöskään zoomata tarpeeksi lähelle: vain epäselvä pohjakartta jää näytölle eikä kaavamerkintöjä näy. Jo luonnosvaiheen lausunnoissa Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus kehotti kiinnittämään huomiota kaavan nimeen, kartan käytettävyyteen ja selkeyteen sekä kaava-aineiston ymmärrettävyyteen. Epäselvä aineisto vie aikaa palautteen antamiselta tai jopa koko palaute voi jäädä antamatta sen takia.</p>	<p>Tampereella yleiskaava viedään hyväksymiskäsittelyyn arkistokelpoisina PDF -karttalehtinä. Kokonaisyleiskaava tai yleiskaavayhdistelmä ei ole hyväksyttävä asiakirja ja on mahdollista, että PDF yleiskaavayhdistelmästä aiheuttaa myös osaltaan sekaannusta ja kysymyksiä siitä, mistä vaiheyleiskaavassa päätetään. Rajaamalla PDF-dokumenttiin vain hyväksyttävä kaavan sisältö, voidaan prosessia selkeyttää jossain määrin. Kaavan tulkinta vaatii karttojen lisäksi myös paneutumisen kaavan selostukseen. PDF yleiskaavayhdistelmästä toteutetaan vaiheyleiskaavan hyväksymisvaiheeseen.</p> <p>Vaihekaava ja karttasisällön jakaminen usealle kartalla tuottaa paljon aineistoa johon perehtyminen vaatii aikaa. Tämä on tunnistettu ja kaava-aineistoon tutustumista varten on tuotettu materiaalia, mm. video asian selkeyttämiseksi. Ehdotusvaiheessa järjestettiin kaksi samansisältöistä asukastilaisuutta, joihin oli mahdollista lähettää kysymyksiä etukäteen. Asukastapahtumissa ja kaavan nettisivuilta on ollut saatavissa suunnittelijoiden yhteystiedot, sillä myös henkilökohtaiseen vuoropuheluun oli varauduttu. Valmistelijat eivät saaneet nähtävillä olon aikana tietoa kaava-aineistoon liittyvistä vaikeuksista. Perinteinen tapa ottaa yhteyttä suoraan valmistelijoihin kaavan ollessa nähtävillä on edelleen hyvä ja käyttökelpoinen tapa saada lisätietoa ja apua kaava-aineiston tulkintaan. Tampereella valmistaudutaan kaavojen digitalisuuteen ja yleiskaavan kartat ja muu aineisto tuotetaan myös Oskari -karttapalveluun digitaaliseen muotoon. Karttapalvelu on käyttäjän kannalta perinteistä PDF -dokumenttia monipuolisempi väline tutustua kaavaan ja käyttää samanaikaisesti muuta suunnittelualueen paikkatietoa ja tehdä vertailua esim. maakuntakaavaan. Oskari-karttapalvelussa olevien kaavakarttojen zoomaus on tarkoituksella rajoitettu. Yleiskaavan mittakaava on noin 1:60 000 ja kaavaa tulisi tulkita tällä tarkkuudella. Yksittäiset rajat ja kohteet on osoitettu tällä tarkkuudella. Teknisen kehityksen mahdollisuudet on tarkoituksenmukaista ottaa käyttöön vaikka kaikilla osallisilla ei olisikaan välineitä hyödyntää tekniikkaa maksimaalisella tavalla.</p>

Muistutus 8

MUISTUTUS	VASTINE
<p>Pidämme kantakaupungin yleiskaavaa lähtökohtaisesti sisällöltään ja rakenteeltaan hyvänä kokonaisuutena sekä SYK Oy:n tavoitteita tukevana. Haluamme kuitenkin lausua muistutuksen koskien alueita, joilla SYK Oy:llä on maanomistusta ja kampuksien kehitystoimintaa. Nämä alueet ovat Kaupin kampusalue ympäristöineen ja Hervannan kampusalue ympäristöineen.</p> <p>Opetus- ja tutkimustoiminnan luonne on muuttunut siten, että toiminnassa hyödynnetään yhä enemmän toimitilamaailman tila-ajattelua ja toimintamekanismeja. Käytössä on avoin oppimisympäristö, toimintalähtöinen tilankäyttö ja toimintojen digitalisoituminen sekä pyrkimys monialaiseen yritys yhteistyöhön ja sekoittuneeseen kaupunkirakentamiseen siten, että palvelut ja asuminen on yhä keskeisemmässä osassa korkeakoulukampusten yhteydessä. Yksi nykyisistä kehityslinjoista on elämän mittaisen oppimisen polku, jonka perusteella kampuksilla tai niiden läheisyydessä tulisi olla myös esiopetuksen, perusopetuksen ja toisen asteen tiloja. Nykyinen toiminnan kehittämismalli pyrkii tilankäyttöä säästäviin, toimintoja tiivistäviin ja yhteistyömahdollisuuksia synnyttäviin ja ylläpitäviin ratkaisuihin. Osa nykyisin opetus- ja tutkimustoimintaa palvelevista rakennuksista ovat jäämässä tyhjilleen. Nämä tilat voivat parhaimmillaan toimia tulevaisuudessa myös muussa kuin opetus- ja tutkimuskäytössä. SYK Oy:n näkemyksen mukaan sekoittunut kaupunkirakenne palvelee parhaiten tämän päivän kampusalueiden tulevaisuuden kehitysnäkymiä. Siksi esitämme, että lähtökohtaisesti käyttötarkoitusten määrää ja tyyppiä ei yleiskaavatasolla rajoiteta vaan määrä ja tyyppi arvioidaan alueen asemakaavotuksen yhteydessä tapauskohtaisesti erikseen.</p>	<p>Kaupin ja Hervannan kampusalueet sijoittuvat Palvelujen ja työpaikkojen alueelle, joilla asuminen on rajattu pois mahdollisista käyttötarkoituksista. Kampusalueille on kuitenkin erillisellä kohdamerkinnällä osoitettu innovaatioympäristömerkintä, joka sallii pääkäyttötarkoituksen lisäksi asumisen. Määräyksellä tavoitellaan sitä, että alueet voivat kehittyä monipuolisina ja monitoimintaisina sekoittuneina alueina. Käyttötarkoitusten määrä ja tyyppi ratkaistaan alueen asemakaavotuksessa. Jotta kaupunkiseudulle tärkeät työpaikka- ja kehittämissympäristöt eivät muutu yksipuoliseksi asumisen alueiksi, alueille osoitetun asumisen tulee tukea pääkäyttötarkoitusta, joka on muuta kuin asuminen.</p>
<p>SYK Oy:llä on ajantasainen tieto hallinnoimiensa kampusalueiden tilanteesta ja tulevaisuuden kehitysnäkymistä. Pidämme ensiarvoisen tärkeänä, että SYK Oy on vastuullisena kampuskehittäjänä mukana kampusalueilla ja niiden läheisyydessä tapahtuvissa kaavoitus- ja kaupunkikehityshankkeissa.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>

Muistutus 9

MUISTUTUS	VASTINE
<p>Pyöräliikenteen pääverkko on luonnosvaiheen jälkeen jaettu kahteen kategoriaan, seudullisiin ja alueellisiin pääreitteihin. Positiivista tässä on, että kaavakartalla on voitu määritellä aiempaa laajempi verkosto. Näemme tässä kuitenkin kaksi merkittävää ongelmaa. Ensinnäkin alueellisten pääreittien laatukriteereitä on väljennetty erityisesti nopeusvaatimuksen osalta. Tästä seuraa, että joissain aluekeskuksissa, kuten Kalevassa, ei enää vaadita nopeaa pyöräilyreittiä alueen läpi, vaikka nopea autoreitti samaan suuntaan pysyy. Auton suhteellinen kilpailuasema vahvistuu entisestään. Muutenkin alemman pääreittiverkon kaavamääräys on niin väljä, että pelkäämme sen jäävän tyhjäksi kirjaimeksi, joka ei velvoita mihinkään.</p>	<p>Seudullisia ja alueellisia pyöräilyn pääreittejä on tarkoitus kehittää yhtä laadukkaina reitteinä. Lisätään myös alueellisen pääreittien kaavamääräykseen nopeustavoite. Osa alueellisista pääreiteistä sijoittuu virkistys- ja puistoalueille, ja niiden osalta laatukriteerit ratkaistaan tapauskohtaisesti alueen virkistyskäyttö ja ympäristöarvot huomioiden.</p>
<p>Toinen epäsuhta on, että reitin laatuvaatimus on sidottu sen seudulliseen merkittävyyteen, mikä ei aina ole sama kuin merkittävyys tamperelaisen pyöräilijän näkökulmasta. Seudullisuus tarkoittaa hieman yksinkertaistaen sitä, että Tampereen keskustasta säteittäisesti ulospäin lähtevät reitit saavat korkeamman laatutasomääritelmän kuin kehämäiset yhteydet Tampereen aluekeskusten välillä. Merkittäviä alueita yhdistäviä reittejä, joilla vaatimusta laatutasoltaan nopeasta yhteydestä, ovat ainakin: Vuoreksen puistokatu - Lempääläntie (Automiehenkatu), Hervanta - TAYS/TAMK - Ranta-Tampella (Hervannan valtavyly - Kekkosen tie) sekä Kaukajärvi - Linnainmaa.</p>	<p>Pyöräliikenteen alueellisten pääreittien laatuvaatimuksiin lisätään nopeustavoite, jolloin alueellisiksi pääreiteiksi määritellyjä kehämäisiä yhteyksiä koskevat samat laatuvaatimukset kuin seudullisia pyöräilyn pääreittejä.</p>
<p>Luonnosvaiheessa annoimme positiivista palautetta joukkoliikennepainotteisten katujen määritelmästä ja toivoimme vielä selkeämpää määräystä pyöräliikenteen aseman parantamisesta. Merkinnän poistaminen kaavaehdotuksesta oli pettymys. Voi olla, että käytännön merkitys on vähäinen. Tämä antaa silti väärän signaalin siitä, että tavoitteena olisi nykytilan säilyttäminen sen sijaan, että parannettaisiin kestävien kulkumuotojen edellytyksiä.</p>	<p>Yhdyskuntalautakunta hyväksyi vaihekaavaehdotuksen nähtäville 22.12.2020 siten muututtuna, että joukkoliikennepainotteisten katujen merkintä poistetaan ja voimassa olevan Kantakaupungin yleiskaavan 2040 määräys "merkittävä kokoojaku ja joukkoliikennekäytävä" jätetään voimaan.</p>
<p>Alasjärven alueella yhdistyvät Teiskontien pohjoispuolella kulkeva alueellinen pääreitti eteläpuolen seudulliseen pääreittiin. Todennäköisesti parempi lopputulos olisi viedä alue reitti jo raitiotiesillalla eteläpuolelle ja yhdistää uusi asuinalue Alasjärven uimarantaan ja mahdollisesti Niihamankatuun alemmpitasoisella väylällä. Kustannussyistä nykyisille raitiotiesilloille ei viety pyörätietä, vaikka lopulta pyörätie sekä Teiskontien sillalla että Hervannan suunnan silloilla olisi ollut tarpeen. Mahdollisuudet ja kustannukset raitiotien ja pyörätien yhdistämiseen samalle sillalle tulisi tutkia raitiotien suunnittelussa eikä ohjata ratkaisua yleiskaavalla. Nyt esitettyyn ratkaisuun tulisi päätyä vain, jos se osoittautuu tarkemmassa suunnittelussa pyöräteiden laadun kannalta paremmaksi vaihtoehdoksi.</p>	<p>Raitiotielinjan ja Teiskontien ylittävän ratasillan suunniteltu pystygeometria on pyöräilijälle hyvin hankala. Raitiotiehen kytkeytyvä pyöräily-yhteys aiheuttaisi tässä tapauksessa satojen metrien yhtäjaksoisen nousun maksimipituuskaltevuudella. Teiskontien ylittävän radan taso nousee sillan vaikutuksesta yli 10 metriä ja kulkee ennen siltaa pengerryksellä. Radan geometriasta johtuen pyöräilijä ei kokisi raitiotien rinnalla kulkevaa yhteyttä lyhyempänä. Yhteyden sitominen radan geometriaan ei tässä tapauksessa myöskään paranna reittien jatkuvuutta eikä reitin kytkeytymistä viereisten alueiden maankäyttöön.</p>

MUISTUTUS	VASTINE
<p>YK:n kestävän kehityksen tavoite 8 tähtää kestäväan taloudelliseen kasvuun. Tampereen seudulla tämä tarkoittaa sitä, että tamperelaisten yritysten tulee menestyä kansainvälisessä kilpailussa. Menestyminen edellyttää osaamista ja tehokkuutta. Kilpailukykyisten tuotteiden tuottaminen edellyttää tuotannon kaikkien elementtien tehokasta toimintaa. Yksi osa kustannuksista muodostuu kuljetuksista, sekä tavaroiden että ihmisten kuljetuksista sekä yrityksen itsensä että sen käyttäjien alihankkijoiden osalta. Mitä kauemmin kestää tavaran liikkuminen paikasta A paikkaan B, sitä enemmän se maksaa ja sitä kilpailukyvyttömämpi tuotannosta tulee. Sama koskee henkilöliikennettä, mitä kauemmin yrityksen työntekijä joutuu työajallaan viettämään (Tampereen) liikenteessä, sitä vähemmän hän saa työssään aikaiseksi.</p>	<p>Vaiheyleiskaavan liikennejärjestelmän suunnittelun tavoitteena on kestävien kulkumuotojen osuuden kasvattaminen. Liikenteen sujuvuutta haetaan sillä, että kaikille eri liikkumismuodoille on tarkoituksenmukainen verkosto, joka toimii yhteen muiden liikennemuotojen verkostojen kanssa ja esimerkiksi erilaiset vaihdot liikennevälineestä toiseen olisivat sujuvia. Liikenteen sujuvuus ratkaistaan monin paikoin yleiskaavaa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.</p>
<p>Suomen tuottavuus on jäänyt jälkeen muiden Pohjoismaiden kehityksestä. Kaavoituksella voidaan pieneltä osaltaan vaikuttaa tähänkin. Elinkeinoelämän käyttöön tulee varata tilaa, jossa se voi toimia kannattavasti ja tehokkaasti. Luonnollisesti myös kulkuyhteyksien tehokkuus on osa tätä kokonaisuutta. On muistettava, että yksityisen sektorin arvonluonnilla rahoitetaan myös tulonsiirtojen kautta julkisen sektorin toiminta. Tampereen seudulla kansallisesti merkittävänä talouskeskitymänä on osuutensa Suomen taloudelliseen edistykseen tai taantumiseen ja niiden seurauksiin.</p>	<p>Voimassa olevassa kantakaupungin yleiskaavassa on osoitettu alueet erityyppiselle toimitilarakentamiselle: Palvelujen ja työpaikkojen alueet sekä Työpaikkojen ja elinkeinojen alueet. Lisäksi tulevaisuudessa työpaikkoja syntyy tiivistyville ja sekoittuneille keskusta-alueille. Erityyppisillä työpaikka-alueilla painotetaan eri kulkumuotojen sujuvuutta ja tehokkuutta. Työpaikkojen ja elinkeinojen alueilla tärkeitä ovat sujuvat yhteydet seudullisille ja valtakunnallisille väylille ja keskustoissa kestävien liikkumismuotojen sujuvuus.</p>
<p>Henkilöautojen kohdalla on juuri nyt menossa suuri harppaus, kun fossiilista polttoaineista ollaan siirtymässä muihin voimanlähteisiin. Jo vuonna 2020 uutisoitiin ladattavien henkilöautojen, sisältäen sähköautot ja ladattavat hybridit, myyntimäärä ylitti dieselkäyttöisten henkilöautojen myyntimäärät. Autonvalmistajat itse ilmoittavat omista kehitysstrategioistaan, mm. Volvo ei enää vuoden 2030 jälkeen aio tuottaa fossiilisia polttoaineita käyttäviä henkilöautoja. Tuleekin olemaan todella vaikeaa hankkia uutta huomattavia hiilidioksidipäästöjä tuottavia autoja vuonna 2040. Vaikka olemassa olevan autokannan korvautuminen ottaakin aikansa, suunta on kuitenkin hyvin selvä. Siirtymäaikana eivät tamperelaisien henkilöautojen hiilidioksidipäästöt ylitä maailmantasolla läheskään promillea eli niillä ei ole mitään käytännön merkitystä maapallon ilmastolle. Näin ovat poistumassa henkilöautojen vastustamisen syyt, melu ja fossiiliset polttoaineet. Tamperekin voisi havahtua tähän, lopettaa henkilöautoilijoiden ”kurittamisen” eikä elää menneessä, kun sentään ollaan suunnittelemassa tulevia liikenneväyliä vuoteen 2040 asti ja suunnitelmilla on vaikutuksia siitakin eteenpäin. Mitä kaupunki voi tehdä, on järjestää katujen varsille sähköautojen latausmahdollisuuksia ja viestiä taloyhtiöihin latausmahdollisuuksien kasvattamisen merkityksestä. Latausmahdollisuuksien puute on tehokkaimpia esteitä ladattavien autojen yleistymiselle ja siksi kaupungin tulee hoitaa osuutensa myönteisen kehityksen edistämisestä.</p>	<p>Autokannan uudistuminen vähäpäästöisiin tai päästöttömiin käyttövoimiin on hyvässä vauhdissa. Tampereen kasvavassa kaupungissa henkilöautot ovat kuitenkin päästöjen ja melun lisäksi myös tilakysymys. Arvioiden mukaan nykyisen autoistumisasteen jatkuminen merkitsisi sitä, että ennakoitu asukasmäärän kasvu tuottaisi kantakaupungin alueelle 30 000 yksityisauton lisäyksen vuoteen 2040 mennessä. Tampereen mutta myös koko kaupunkiseudun kasvusta johtuva autoliikenteen määrän lisääntyminen on huomioitava etenkin Tampereen liikennejärjestelmässä sekä kaupunkiympäristön laadun varmistamisessa. Tästä syystä yleiskaavaratkaisussa on esitetty vahva kestävä liikkumisen painotus, joka kulutapamuutosten kautta edistää kaikkien liikennemuotojen sujuvuutta.</p>

MUISTUTUS	VASTINE
<p>On tunnettu tosiasia, että Suomen väestö ikääntyy. Vanhuus ei tule yksin, usein mukana tulee liikuntarajoitteita. Liikuntarajoitteisesta ei tule talvipyöräilijää. Liikuntarajoitteinen ei kannan kauppakassejaan satoja metrejä pysäkeille ja pysäkeillä kotiin.</p> <p>Liikuntarajoitteinenkin haluaa poistua toisinaan neljän seinän sisältä ihmisten ilmoille. Silloin hän tarvitsee henkilöautokyytiä sekä pysäköintimahdollisuuden lähelle kotiaan ja lähelle asiointipisteitään. Tyypillisesti nämä järjestyvät parhaiten kadunvarsipysäköinnillä. Lähipysäköintimahdollisuus tuo asiakkaita liikkeisiin, luonnollisesti myös muita kuin liikenneajoitteisia, jotka yhdessä pitävät liikkeitä elossa. Taksiliikenteen ohella ikääntyneet saavat kuljetuspalveluita lähisukulaisiltaan, joille pitää järjestyä mahdollisuus tähän avustustoimintaan, siitäkin syystä, että omaisten apu vähentää yhteiskunnan palvelujen tarvetta.</p> <p>Kadunvarsipysäköinnin mahdollisuuksia tulee lähteä edistämään. Eiväthän vanhusten kodinhoitajat ole ainoa ammattiryhmä, joiden työn tehokkuutta kadunvarsipysäköinnin helpottaminen parantaa. Kaupunki oppikoon keskustan autoilun vaikeuttamisen seurauksista älköönkä enää toistako virheitään. Kaupungin turistikohteiden pysäköintimahdollisuuksia tulee parantaa ja perua kaikkein järjettömin hanke Särkänniemen pysäköintipaikkojen poistaminen, jotta Särkänniemen taloudelliset menetykset eivät tulisi veronmaksajien kustannettaviksi.</p>	<p>Tampereen pysäköintipolitiikan mukaan esimerkiksi keskustassa pysäköintiä keskitetään ja maanalaista pysäköintiä lisätään, jolloin keskustan liikenneverkon toimivuus ja keskustan saavutettavuus paranevat. Pitkäaikaista pysäköintiä keskitetään pysäköintilaitoksiin ja maanalaiseen pysäköintiin ja samalla maanpinnan pysäköintiä ohjataan lyhytaikaiseen asioimiseen. Myös Keskustan strategisen osayleiskaavan mukaisesti tavoitteena on maanpinnan pysäköintipaikkojen vähentäminen ja kadunvarsipaikkojen käytön ohjaaminen lyhytaikaiseen asiointipysäköintiin. Liikuntarajoitteisille tarkoitettuja invapaikkoja on toteutettava kohteen käyttötarkoituksesta riippuen 2–3 %, mutta aina vähintään yksi autopaikeista on osoitettava liikuntaesteiselle. Invapaikan etäisyys palveluasumisen ja palvelun sisäänkäynnistä voi olla enintään 25 m.</p>
<p>Tampereen vuoden keskilämpötila on tällä hetkellä noin 4,5 C asteen paikkeilla. Vaikka keskilämpötila nousisi vuoteen 2040 mennessä kaksi astetta (mitä se tuskin tekee), se olisi silti vain 6,5 C. Kun puhutaan ns. ”kaupunkilaisten olohuoneista”, 6,5 C asteen olohuone on melko kylmä, eikä siellä tarkene paikallaan kovinkaan pitkää aikaa, vaan tulee tarve päästä sisätiloihin. Siksi suunnittelun lähtökohdana ei tule olla se, että väki viettää pitkiä aikoja kaupungin ulkotiloissa, kun tämä toteutuu vain osan aikaa kesäkuukausina. Suurimman osan ajasta kaupungilla käydään hoitamassa työ-, koulu- ja kauppa- tai muita asiointiasioita ja ne halutaan hoitaa tehokkaasti. Tämä tuleekin ottaa suunnittelun lähtökohdaksi.</p>	<p>Lämpötilan nousu ei jakaudu tasaisesti vuoden jokaiselle päivälle vaan on voimakkainta talvella. Vuosisadan loppuun mennessä keskimääräinen arvio tammikuun lämpötilan nousulle on noin 8 astetta. Tampereella tammikuun lämpötilat olisivat siis plussan puolella. Ilmaston lämmitessä ja talven alimpien lämpötilojen kohotessa päivät, jolloin vuorokauden alin lämpötila jää nollan alapuolelle, käyvät tulevaisuudessa entistä harvinaisemmiksi. Kesän keskilämpötilojen ennakoidaan Suomessa nousevan vuosisadan loppuun mennessä, noin 3-5 °C. Tulevaisuudessa kesien kuumat päivät yleistyvät ja kuumat jaksot pitenevät. Hellepäivien määrän arvioidaan kolmin- tai nelinkertaistuvan ennen vuosisadan loppua. Vuosisadan lopulla hyvin kuumia päiviä, jolloin vuorokauden keskilämpötila ylittää 24 °C, arvioidaan esiintyvän jo useammin kuin joka toinen vuosi. Vaikka lämpötilat kohoavat tulevaisuudessa, Suomen ilmastolle tyypillinen luontainen vaihtelu vuosien välillä säilyy. Myös tulevaisuudessa voi siis joskus esiintyä tavallista viileämpiä kesä- tai hyvin kylmiä talvia. (SitoWise: Vaikutusarvio ilmastonmuutokseen sopeutumisesta ja ilmatoriskien hallinnasta) Ulkotilojen ja koko kaupunkirakenteen suunnittelussa pitää ottaa huomioon ilmastonmuutokseen sopeutuminen, sekä talvien keskimääräinen lämpeneminen että kesän kuumat hellejaksot ja muut lisääntyvät ääri-ilmiöt, kuten rankkasateet.</p>

Muistutus 10

MUISTUTUS	VASTINE
<p>Pyöräily on hyvin kannatettava liikuntamuoto ja itsekin sitä harrastan. Tampere onkin tehnyt jo hyvin paljon sen edistämiseksi ja olosuhteet alkavat olla kunnossa. Tampere valittiinkin vuoden pyöräilykunnaksi jo vuonna 2013. Joitakin epäjatkuvuuskohtia verkostossa kuitenkin on ja niitä voidaan korjata. Muuten ei ole tarvetta enää heikentää autoilun ja pysäköinnin olosuhteita pyöräilyn varjolla. Pyöräily on kuitenkin kansan keskuudessa suosittua korkeintaan puolen vuoden ajan ja liukkauden takia suorastaan vaarallista monen kuu-kauden ajan. Edes teini-ikäiset muuten vaaroja vähemmän pelkäävät eivät tätä liukkauden aiheuttamaa vaaraa uhmaa. Siksi pyöräilyllä tulee jatkossakin olemaan talvikauden liikenteessä hyvin marginaalinen merkitys.</p>	Merkitään tiedoksi.
<p>Suomessa on liikennekäytössä hieman alle kolme miljoonaa henkilöautoa. Kun keskimääräinen asutokunnan koko on hieman alle kaksi, löytyy selvästi yli puolelta asutokunnista henkilöauto. Tätä merkittävää kansanosaa ja sen valitsemaa elämäntapaa ei saa syrjiä, vaan sen, kuten muidenkin kansalaisten hyvinvointia tulee edistää. Hyvinvointia eivät edistä erilaiset haitat ja rajoitukset eikä niille ole perusteitakaan, kun autojen vastustuksen syyt, hiilidioksidipäästöt ja melu ovat selkeästi vähenemään päin.</p>	Merkitään tiedoksi.
<p>Suomessa on noin puoli miljoonaa kesämökkiä. Kesämökeille tulla koskaan rakentamaan ratikkalinjastoja ja linja-autoliikennekin on ollut vähenemässä. Jotta suomalaiset kuluttaisivat lomarahansa suomalaista elinkeinoelämää hyödyttävästi kotimaassaan, mökkeilyä on syytä suosia kaukomatkojen sijasta. Jotta mökkeilijä pääsisi mökilleen, hänellä on oltava käytettävissään auto ja sille lähellä kaupunkikotiaan oleva pysäköintipaikka. Mökin tarvikkeita ei kanneta satojen metrien päässä oleville pysäköintipaikoille.</p> <p>Pienten lasten vanhemmat, joita patistetaan työelämään, joutuvat käyttämään päiväkotien palveluita. Jotta ehtisi tekemään täyden työpäivän ja sekä viemään että tuomaan lapsensa päivähoidosta säädettyinä aikoina, henkilöauto on usein ainoa vaihtoehto. Päiväkotien läheisyydestä pitääkin löytyä riittävästi lyhytaikaisen pysäköinnin mahdollisuuksia. Koska lapsiperheillä on kuormittavaa jo muutenkin, sen pyörittämisen yrittäminen ilman autoa saattaa murtaa monen perheen henkisen kestokyvyn. Henkilöauto on kaupunkiolioissakin nopein liikkumismuoto. Sillä hoituvat työ-, ja kauppa-asiat vuorokauden- ja vuodena-ajasta riippumatta. Ne, jotka haluavat pakottaa ihmiset julkisten liikennevälineiden käyttäjiksi, voisivat kysyä kansalaisilta, haluavatko he viettää suuremman osan elämästään liikennevälineissä ja niitä odotellessa. Koska vastaus lienee ilmiselvä, kansalaisten tahtoa tulee kunnioittaa. Vain diktatuurimaissa toimitaan kansan tahdon vastaisesti. Tampere älköön olko sellainen diktatuuri.</p>	Merkitään tiedoksi.

Muistutus 10

MUISTUTUS	VASTINE
<p>Vaiheyleiskaavan liikennesuunnittelun lähtökohdaksi tulee asettaa tuottavuutta lisäävä matka-aikojen lyheneminen, mielellään kaikilla liikennemuodoilla. Kaikin tavoin pitää pyrkiä mahdollistamaan turvallinen nopeusrajoitusten nostaminen ja välttää nopeusrajoitusten alentaminen muilla järjestelyillä. Uusia yhteysmahdollisuuksia tulee selvittää poikittaisliikenteen tehostamiseksi. Elinkeinoelämän toiveita kaavalle tulee ottaa entistä paremmin huomioon.</p>	<p>Vaiheyleiskaavan liikennejärjestelmän suunnittelun tavoitteena on kaupunkistrategian mukainen älykäs ja kestävä liikuminen, mikä tarkoittaa erityisesti kaupunkirakenteen osalta kestävien kulkumuotojen osuuden kasvattamista niiden sujuvuutta parantamalla.</p>

Muistutus 11

MUISTUTUS	VASTINE
<p>Yleiskaavoja koskeva yleismääräys edellyttää, että yleiskaavan tulee sisältää suunnitelma hulevesien hallitusta johtamisesta. Tätä yleismääräystä ei ole noudatettu Tampereen kantakaupungin yleiskaavaan 2040 sisällytetyssä lidesjärven osayleiskaavassa. Meille on kerrottu, että muistutuksen kohteena olevassa ehdotuksessa ei käsitellä lainkaan hulevesiasioita, vaan ne jäävät kantakaupungin yleiskaavan 2040 mukaisiksi.</p>	<p>Hulevesiä koskevia kaavamääräyksiä ei ole mukana vaihekaavassa, alueella jäävät voimaan kantakaupungin yleiskaavan 2040 mukaiset merkinnät ja määräykset.</p>
<p>Kyseistä yleiskaavaa koskevasta päätöksenteosta on parhaillaan täydennettävänä oikeuskanslerinvirastoon vireille panemamme kantelu, jonka yhteydessä kantelemme myös hulevesiä koskevasta päätöksenteosta. Olemme vasta hakenneet valituslupaa ja panneet alustavasti vireille myös itse valituksen Hämeenlinnan hallinto-oikeuden hulevesiasiaa koskevasta päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Varsinainen kantelu voidaan tehdä vasta KHO:n päätöksen jälkeen.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>

Yleiskaavaehdotukseen tehtävät tarkistukset

Ehdotukseen tehdään joitakin tarkistuksia johtuen lausunnoista ja muistutuksista. Mikään muutoksista ei edellytä kaavaehdotuksen uudelleen nähtäville laittoa.

Lisäksi joistakin tarkistuksista on sovittu vaiheyleiskaavan viranomaisneuvottelussa 22.3.2021. Neuvottelun muistio on kaavaselostuksen liitteenä.

Kaavamerkintöihin ja -määräyksiin tehtävät tarkistukset

Kartta 1

- Täydentyvän keskustan (c-1) alueen rajausta Kaleva-Hakametsän alueella tarkennetaan maakuntakaavan mukaiseksi koskemaan Hervannan valtavyöhykän länsipuolista aluetta ja Täydentyvän keskustan (c-1) kaavamääräys muutetaan maakuntakaavan ja vaiheyleiskaavan luonnosvaiheen mukaiseksi siten, että Kalevassa ohjataan vähittäiskaupan enimmäismitoitusta
- Kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhykkeen MAL-sopimuksen mukaista rajausta laajennetaan Rantaperkiöstä Vuorekseen osoitetun ohjeellisen raitiotielinjan vaikutusalueelle. Muutos lisätään merkinnän kuvaukseen
- Lisätään puuttuva pyöräliikenteen seudullisen pääreitistön osa Lakalaivasta Lempäälän kunnan rajalle
- Virkistysalueita koskevaan yleismääräykseen lisätään saavutettavuutta koskeva vaatimus ja merkinnän kuvaukseen tarkennetaan melutavoitteiden teknisiä termejä
- Keskustatoimintojen alueiden ulkopuolista kaupan ohjaamista koskeva yleismääräys muutetaan luonnosvaiheen mukaiseksi (tekninen korjaus, ei palautteesta johtuva)
- Lisätään pyöräliikenteen alueellisen pääreitistön määräykseen tavoitteeksi reittien nopeus
- Myllypuron selvitysalueen kuvaukseen tarkennetaan alueen tulevaisuuden käyttömahdollisuuksia
- VAK-ratapihan kuvaukseen päivitetään viimeisimmän riskiarvion (2018) mukainen vyöhykekartta
- Tutkittavien ohjeellisten lähijuna-asemien merkinnän visualisointia muutetaan niin, että ne erottuvat ohjeellisista lähijuna-asemista
- Ohjeellisen uuden leirintäalueen määräystä täydennetään, ks. kartta 2

Kartta 2

- Alasjärven länsipuolelle lisätään ohjeellinen ekologinen yhteys välille Kauppi/Niihama – Takahuhti/Pappila
- Särkijärven etelärannalta Vuoreksen puistokadun ajoneuvo-liikennesillan vierestä poistetaan uusi tai kehitettävä uimaranta -merkintä
- Kolmenkulman alueella oleva seudullinen virkistysreitti lisätään ohjeellisena virkistysyhteytenä kaavakartalle
- Sarankulmasta Pärrinpuiston alueen ja Pirkkalan rajan välille lisätään ohjeellinen virkistysyhteys -merkintä
- Ohjeellisen ekologisen yhteyden kuvaukseen tarkennetaan puolustusvoimien alueita koskevia tavoitteita
- Uusi ja kehitettävä uimaranta -merkinnän kuvaukseen tarkennetaan uimarannan kehittämisen sisältöä
- Kaupunkihiljaisten virkistys- ja luonnonsuojelualue -merkinnän kuvaukseen täsmennetään teknisiä termejä
- Ohjeellinen luonnon ydinalue -merkinnän kuvaukseen täsmennetään meluun liittyviä teknisiä termejä.
- Geologisesti arvokas kallioalue- ja geologisesti arvokas harjualue -merkintöjen kuvauksia täydennetään liittyvien alueiden arvojen säilymisen edistämiseen ja mahdollisten maisemavaurioiden korjaustarpeiden huomioimiseen
- Ohjeellinen uusi leirintäalue -merkinnän määräykseen lisätään arkeologiseen kulttuuriperintöön liittyvien arvojen selvittämisen tarve tarkemman suunnittelun yhteydessä
- Ohjeellinen uusi kaupunginosapuisto-merkinnän kuvaukseen tehdään tekninen korjaus

Kartta 3

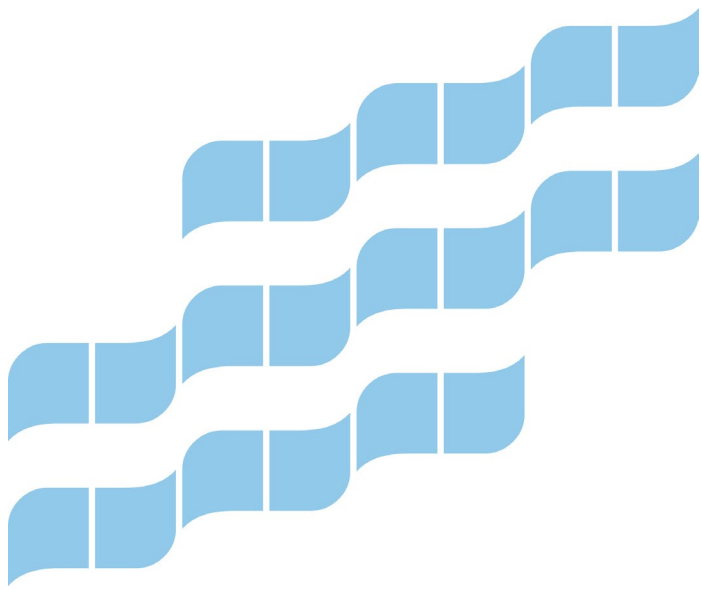
- Lisätään uusi muinaisjäännöskohde Lielahdenkatu (mj-tunnus 1000039131)
- Muinaisjäännöskohde Härmälän vanha silta SM31 muutetaan muuksi arkeologiseksi kulttuuriperintökohteeksi
- Turtolan muinaisjäännöksen SM51 vieressä sijaitseva historiallinen kylätonttialue lisätään muuksi arkeologiseksi kulttuuriperintökohteeksi
- Muinaisjäännöskohteen kaavamääräyksen ympäristön huomioimisvelvoitetta tarkennetaan koskemaan arvokkaita kulttuuriympäristöjä
- Muun arkeologisen kulttuuriperintökohteen kaavamääräyksen ympäristön huomioimisvelvoitetta tarkennetaan koskemaan arvokkaita kulttuuriympäristöjä
- Muinaisjäännöksen Ruske Waha SM36 ja muun arkeologisen kohteen Sikosuonmäki s35 tietoja päivitetään taulukkoon
- Maakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön Petsamon M9 tekstiä tarkistetaan luettelossa
- Lisätään kulttuuriperinnön kumottavien merkintöjen PDF-kartalle 14 kpl muinaisjäännöskohteista, 2 kpl muista arkeologisista kohteista ja 3 kpl maisemallisesti ja kaupunkikuvallisesti huomioitavista rakennetun kulttuuriympäristöistä tai kohteista puuttuneita indeksejä

Kartta 4

- Lentomelualueen määräystä muutetaan Kantakaupungin yleiskaavan 2040 mukaiseksi nykyisen maankäytön ohjaamisen osalta ja määräykseen lisätään, että korvaavan rakentamisen tulee perustua melumääräykset sisältävään asema-kaavaan.
- Pilaantuneiden maiden yleismääräyksen kuvaukseen täsmennetään teknisiä termejä
- Laskeutumisvyöhykkeen kuvauksessa sana "laskeutumisreitien" korvataan sanalla "laskeutumisvyöhykkeiden"
- Pohjavesialueen kuvausta täydennetään vedenhankintakäytön ja vesienhoitosuunnitelman osalta
- Melu- ja ilmalaatuselvitystarpeen harkinta-alueen määräyksen kuvaukseen lisätään viittaus valtioneuvoston melun ohjearvoihin

Selostukseen tehtävät tarkistukset

- Vaikutusten arviointiin lisätään kappale "Terveellinen elinympäristö"
- Kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhykkeen kuvausta täydennetään MAL-sopimuksen lähtökohdan lisäksi perusteluilla Vuoreksen raitiotiehaaran vyöhykkeen lisäämisellä
- Keskustatoimintojen ja asumisen alueiden tavoitetta asema-kaavoitettujen puistojen ja virkistysalueiden säilyttämisestä tarkennetaan tekstiin
- Kantakaupungin vaiheyleiskaavan suhde valtakunnallisiin alueiden käyttötavoitteisiin ja Pirkanmaan maakuntakaavaan lisätään selostukseen
- Selostuksen alkuun lisätään karttakuva vaiheyleiskaavan kaava-alueesta
- Selostukseen tehdään tarkistetusta kaavaehdotuksen sisälöstä johtuneita korjauksia teksteihin ja karttakuviin.

Kaupunkiympäristön suunnittelu
Yleiskaavoitus